

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamas projektas

ŠVIETIMO,
MOKSLO IR
SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
AGENTŪRA

Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001

„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO ETIKOS BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Įgyvendinimo rekomendacijas rengė

Rasa Aškinytė, dr. Andrius Sprindžiūnas, dr. Sigita Šilingaitė, dr. Lina VIDAUSKYTĖ,

TURINYS

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.....	3
1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.....	3
1.1. 1–4 klasės.....	4
1.1. 1–4 klasės.....	4
1.2. 5–6 klasės.....	6
1.2. 5–6 klasės.....	6
1.3. 7–8 klasės.....	6
1.3. 7–8 klasės.....	6
1.4. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	6
1.4. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	6
2. Aukštesnių pasiekimų ugdymas.....	7
2. Aukštesnių pasiekimų ugdymas.....	7
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.....	10
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.....	10
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.....	17
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.....	17
5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.....	18
5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.....	18
5.1. 1–2 klasės.....	19
5.1. 1–2 klasės.....	19
5.2. 3–4 klasės.....	19
5.2. 3–4 klasės.....	19
5.3. 5–6 klasės.....	19
5.3. 5–6 klasės.....	19
5.4. 7–8 klasės.....	19
5.4. 7–8 klasės.....	19
5.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	20
5.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	20
6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.....	21

6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.....	21
6.1. 1–2 klasės.....	21
6.1. 1–2 klasės.....	21
6.2. 3–4 klasės.....	24
6.2. 3–4 klasės.....	24
6.3. 5–6 klasės.....	31
6.3. 5–6 klasės.....	31
6.4. 7–8 klasės.....	35
6.4. 7–8 klasės.....	35
6.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	38
6.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	38
ILGALAIKIO PLANO RENGIMAS.....	40
ILGALAIKIO PLANO RENGIMAS.....	40
7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.....	40
7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.....	40
„MORALSTEAM“.....	40
„MORALSTEAM“.....	40
7.1. 1–4 klasės.....	45
7.1. 1–4 klasės.....	45
7.2. 5–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	45
7.2. 5–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	45
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	45
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	45
8.1. 1–4 klasės.....	45
8.1. 1–4 klasės.....	45
8.2. 5–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	45
8.2. 5–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	45
9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.....	46
9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.....	46
9.1. 1–2 klasės.....	46
9.1. 1–2 klasės.....	46
1. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas paaiškins, kodėl sulaužė pieštuką?.....	55
2. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko?.....	55
3. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas atsiprašys?.....	55
4. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas jai atiduos savo pieštuką?.....	55
9.2. 3–4 klasės.....	72
9.2. 3–4 klasės.....	72

9.3. 5–6 klasės.....	88
9.3. 5–6 klasės.....	88
9.4. 7–8 klasės.....	102
9.4. 7–8 klasės.....	102
9.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	125
9.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.....	125

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.

Naujame dalyko turinyje akcentuojamos virtualumo (reflektuojama virtulumo kasdienybėje patirtis) ir aplinkosaugos (analizuojamas santykis su augmenija ir gyvūnija, tvarumas) temos, taip pat nauja tai, kad per visas temas yra ugdomos kompetencijos - pažinimo, komunikacinė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, pilietiškumo, kūrybiškumo ir skaitmeninė.

Pagal ugdomas kompetencijas yra suformuotas ir ugdymo turinys - tai matyti ne tik iš atskirų temų, bet ir pasiekimų aprašo (jis suformuotas naujai, lyginant su 2008 m. programa).

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija ugdoma naujai papildytu turiniu, kur išskirta *Kito* kaip artimo ir svetimo tema. Ši tema apima ir pilietiškumo kompetencijos ugdymą.

Komunikacijos kompetencija ugdoma ne tik per tradicinį etinį turinį (bendravimas su šeimos, bendruomenės nariais, draugais), bet ir virtualią komunikaciją (bendravimas socialiniuose tinkluose). Komunikavimo kompetencija etikoje apima ir gebėjimo *sutarti bei susitarti* ugdymą.

Virtualumo temoje siūloma plačiai derinti technologinių aspektų aptarimą su etiniais aspektais. Sykiu siūloma reflektuoti įvykusį technologinį (skaitmeninį) pokytį (čia labai svarbus vizualinis aspektas, kuris veikia kognityvinius gebėjimus, kultūrinį tapatumą, etinį jautrumą, pilietiškumą ir net savivoką) ir jo nepainioti su senuoju, tradiciniu komunikacijos (rašytinė komunikacija, kuri mokyklose dar dominuoja kaip tekstų rašymas ir analizė) būdu. Taip pat turime kalbėti apie atvirumą technologijoms, kurios konstituota žmogaus buvimą pasaulyje, taip pat, suprasti kaip veikia naujosios technologijos, kokius etinius iššūkius kelia, kokia jų prasmė žmogui.

Aplinkosaugos temą siūloma nagrinėti pasitelkus konkrečias, praktines ekologines veiklas ir jų patirtis (šiukšlių rūšiavimas, naminių gyvūnų priežiūra, savanorystės su gyvūnais patirtis ir pan.). Tai atsakomybės etikos sritis, kuri apima tokias ugdomas kompetencijas kaip - skaitmeninė (aplinkosauginių temų raiška virtualybėje), kultūrinė (tiek plačios, tiek individualios kultūros prasme), komunikacijos ir pilietiškumo.

Ugdymo metodai siūlomi tokie:

- diskusijos, debatai;
- savirefleksija (būtina ugdymosi proceso dalis);
- reiškinių analizė;
- vaizdinės ir rašytinės medžiagos analizė;
- sąvokų (raktinių sąvokų, kaip pamatinių supratimo sąlygų) kūrimas ir jų taikymas įvairiuose kontekstuose;
- interaktyvios veiklos;
- integruotos veiklos;
- žaidimai.

1.1. 1–4 klasės

Esminiai etikos programos pokyčiai

Ko siekiama?

<p>Programa orientuota į kompetencijų ugdymą.</p>	<p><i>Tikimasi labiau į kompetencijas orientuoto, aktyvaus, kūrybiško ugdymosi proceso.</i></p>	<p>Programa papildyta kompetencijų raiškos dalykų aprašais, pasiekimų sritys pakoreguotos, remiantis kompetencijų aprašais.</p>
<p>Nauja virtualumo sritis.</p>	<p><i>Tikimasi, jog stiprės mokinių įgūdžiai dirbant ir planuojant veikimo laiką virtualioje erdvėje.</i></p>	<p>Vertybines nuostatas orientuotas į saugų elgesį virtualioje erdvėje, savo ir kito asmens duomenų saugojimą, laiko planavimą dirbant ar žaidžiant virtualioje erdvėje.</p>
<p>Pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Aš-asmuo ● Aš-Tu ● Aš-Mes ● Aš-tai 	<p><i>Tikimasi aukštesnių mokinių pasiekimų, nuoseklesnio mokymosi proceso, dermės su pagrindiniu ugdymu.</i></p>	<p>Pasiekimų sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● pasiekimų sritys papildytos naujais pasiekimais <p>(A4, B4, C4, D1,D2, D3, D4)</p>

Ugdymo turinys

Bendrai aptariami visuotini susitarimai.

Tikimasi sąmoningesnio santykio su gamta ugdymosi, tvaresnio vartojimo įgūdžių stiprinimo.

Ugdymo turinys

Virtualumo temos papildymas

Ekologijos temos išryškinimas:

- Ugdomas atsakingas santykis su gyvūnais ir augalais (D1, D2);
- ugdomi praktiniai tvaresnio vartojimo įgūdžiai (D3);
- ekologijos tema analizuojama per medijas (dokumentiniai filmai, reklamos, laidos, fotografija ir pan.) (D4).

Išskirti mokinių **pasiekimų keturių lygių požymiai**, juose išskirta žinios ir supratimas, gebėjimai, nuostatos.

Tikimasi, jog bus sąmoningai ugdomi ir vertinami visi mokinių gebėjimai.

Išskiriami mokinių **pasiekimų keturių lygių požymiai**, akcentuojami **aukštesnieji mąstymo pasiekimai**. Tokiu būdu siekiama aiškios vertinimo sistemos, vertinimo aiškumo mokiniams bei mokytojams.

Etikos programa pradiniam ugdyme didžiąja dalimi gali būti integruota: dorinį suvokimą ir jį apimančias kompetencijas mokiniai ugdomi per kitus dalykus ir įvairias veiklas. Pavyzdžiui, gimtosios kalbos pamokose mokiniai ugdomi kompetenciją komunikuoti mandagiai, aiškiai išreikšti savo mintį ir etinę poziciją. Gamtos pažinimo pamokose mokiniai ugdomi ne tik pažinimo kompetenciją apie biologinę ir zoologinę įvairovę ir pan., bet ir moraliai atsakingo elgesio. Dailės pamokose mokiniai mokosi ne tik piešimo technikų ir kūrybinės išraiškos formų, bet ir turi galimybę išreikšti savo jausmus, kūrybiškai perteikti savo mintis piešiant. Naujame turinyje skiriama daugiau dėmesio virtualumo, saugaus elgesio ir komunikacijos virtualioje tikrovėje temai, taip pat akcentuojama ekologinės etikos, aplinkosaugos tema.

1.2. 5–6 klasės

Mokant (-is) naujo turinio svarbu atkreipti ypatingą dėmesį į individualius vaiko poreikius, gebėjimus ir galimybes, kilus mokymosi sunkumams, laiku suteikti reikiamą pagalbą. Naujo ugdymo turinio mokymas ir mokymasis turėtų remtis humanistinėmis idėjomis, naują turinį reikėtų pritaikyti mokiniui, jo turimai patirčiai: sudominti, skatinti aktyviai veikti, spręsti problemas, dalintis savo žinojimu, sieti naujas žinias su jau turimomis, anksčiau įgytomis. Todėl svarbu, kad ugdymosi procese būtų užtikrinta įvairių mokymo priemonių, būdų ir metodų dermė, skirtingų mokymosi aplinkų įvairovė.

Dar viena svarbi naujo turinio mokymo ypatybė – kontekstualumas. Nauja informacija pateikiama vaiko gyvenimo patirties kontekste, pažįstamose ir naujose gyvenimiškose situacijose, kuriami kuo artimesni realiam gyvenimui mokymosi kontekstai, kuriuose atrandamos naujos, pritaikomos jau turimos žinios, sprendžiamos probleminės situacijos; mokomasi įvairioje – mokyklinėje ir nemokyklinėje – aplinkoje; ieškoma ugdymo turinio sąsajų su sociokultūriniu gyvenimo kontekstu; atsižvelgiama į aplinkos (regiono, miesto, mokyklos) ypatumus.

1.3. 7–8 klasės

7 kl. B1-B3, 8 kl. A2 temose, kuriose kalbama apie pykčio suvaldymo būdus, siūloma pasitelkti net tik diskusijos metodą, bet integraciją su psichologija, kūrybines užduotis, kinematografinę medžiagą, kurioje būtų išskleista ši tema (ypač pykčio nevaldymo pasekmės).

1.4. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės

Etikos programos 9-10 klasėms turiniu siekiama ugdyti visas septynias bendrąsias kompetencijas, remiantis šio amžiaus tarpsnio mokinių stiprėjančiais pažintiniais, analitinio, kritinio ir abstraktaus mąstymo gebėjimais, kūrybiškumo, komunikavimo, saviraiškos bei savirealizacijos poreikiais. Reikšmingi nauji turinio elementai yra ypatingas dėmesys dialogiško santykio gilinimui, tarpasmeninio ir bendruomeninio teisingumo, ekologinės etikos, aštrioms virtualiosios erdvės moralinėms problemoms (žmogaus teisių, asmens duomenų saugumo ir orumo, kompiuterinių žaidimų etika, intelektinės nuosavybės apsauga, saviraiškos laisvės ribos) ir kt.

Etikos programos 9-10 klasėms turinys yra integruotas su įvairiais, o ypač su lietuvių (gimtosios) kalbos, istorijos, biologijos, pilietiškumo ir informatikos dalykais. Atsižvelgiant į šio amžiaus tarpsnio mokinių kongityvinės ir socialinės - emocinės raidos ypatumus, toliau lavinami šių mokinių savistabos, loginio mąstymo, empatijos, emocijų ir jausmų supratimo, savikontrolės įgūdžiai, ugdomi refleksijos, analizės gebėjimai, o taip pat ir gebėjimai diskutuoti, tyrinėti, kritiškai mąstyti, susitarti draugų grupėje ir išsakyti atskirą nuomonę sudėtingais klausimais.

Svarstant temas, kurios reikalauja abstraktaus mąstymo lygmens (atsiribojimo nuo konkrečių faktų analizės), siūloma pasitelkti fenomenologinį metodą, t.y. mokinys turėtų išreikšti savo patirtis, jausenas ne atkartodamas girdėtas “tiesas“ ar faktus, bet pasitelkti savo paties patyrimą. Tai ypač tinka A1-A4, ir B1-B4 koncentrams. Savo ruožtu, mokytojas taip pat turėtų fenomenologiškai nusakyti savo analogiškas patirtis, parodydamas mokiniams tokio santykio su patirtimi atskleidimo pavyzdį.

Pažymėtina, kad šio amžiaus jaunuoliams būdinga savojo tapatumo, idealų ir tobulybės apmąstymai, taip pat savo vaidmens, priklausymo grupei ir būsimos profesijos paieškos. Todėl naujos Etikos programos turinys sutelkia dėmesį į tolimesnį santykio su savuoju Aš, Tu, Mes ir Tai gilinimą, paremtą savirefleksijos, empatiškumo, bendruomeniškumo ir atsakingo ekologinio požiūrio plėtote. Skatinama alternatyvių, kūrybiškų sprendimų paieška, savarankiški tyrimai ir tarpdalykinė integracija, tikintis mokinių sąmoningo ir aktyvaus įsitraukimo į jiems aktualių etinių klausimų tyrinėjimą.

2. Aukštesnių pasiekimų ugdymas

Būtina atsižvelgti į mokinio socialinę-emocinę aplinką, mokinio jauseną klasėje, mokykloje ir pagal tai etikos pamokoje numatyti aukštesnių pasiekimų ugdymo etapus. Minėtų socialinių-emocinių poreikių patenkinimas gali vesti į aukštesnius rezultatus ir čia būtinas bendradarbiavimas su psichologu, kitais mokyklos specialistais.

Bendravimo sunkumų patiriančius mokinius įtraukti į kolektyvines veiklas subtiliai, stebint situaciją, mokinių emocinį klimatą.

Užduotis svarbu formuluoti pirmiausiai pagrindiniam, baziniui lygiui pasiekti: tuo pačiu galima numatyti ir sudėtingesnes užduotis mokiniams, kurie turi gebėjimų atlikti sudėtingesnę užduotį.

Pagrindinės keturios sritys į kurias būtina atsižvelgti ugdant aukštesnius pasiekimus

Humanistinė filosofija / kryptis

Pozityvi nuostata, palanki psichologinė terpė

Mokinio individualumo pripažinimas, jo poreikių pažinimas

Kognityvinių ir emocinių aspektų dermė

Daugialypis intelektas (mokymasis visais pojūčiais)

Kūrybiškumas

Metodai / aktyvios veiklos

Žaidimai (stalo, judrieji, kompiuteriniai)

Tyrinėjimas

Stebėjimas

Apklausa, klausimynai

Integruotos veiklos

Grupiniai projektai

Klausimai – atviro tipo, diskusiniai.

Priemonės / aplinkos

klasės aplinka (baldų mobilumas, kilimas),

nemokyklinės erdvės (muziejus, gamykla, parduotuvė), gamta (kiemas, parkas, miškas)

mobiliesi įrenginiai, audioknygos, video įrašai

namų aplinka (dirbant nuotoliniu būdu)

Grįžtamasis ryšys, vertinimas, įsivertinimas

tikslių išsikėlimas, suvokimas ir rezultatų refleksija

nuolatinis įsivertinimas, pažangos fiksavimas (aplanko metodas).

Svarbu atkreipti dėmesį, kad viena užduotis, gali turėti skirtingus atlikimo scenarijus, kurie gali būti, kaip pastolis vaikams, kuriuo vaikai gali kliautis, kad pasiektų aukštesnių pasiekimų.

Galimas užduoties pavyzdys su skirtingais atlikimo scenarijais

Užduotyje vaikai skatinami įvardinti elgesio problemas skirtingose situacijose.

Kokia tai problema?

Kokie galimi problemos sprendimo būdai?

- 1.
- 2.
- 3.

Koks tai susitarimas?

Ko reikia, kad klasėje visi jaustųsi gerai?

- 1.
- 2.
- 3.

Pagalvok ir parašyk bent situaciją, kurioje buvo problema, o jai spręsti reikėjo susitarimų.

.....

.....

.....

		Rekomendacija
1 scenarijus	Patenkinamas	Atliekant tokią užduotį, svarbu įsitikinti ar mokinys gerai supranta užduoties sąlygą, klausimą, savarankiškai imasi veiklos. Kitu atveju reikia žodžiu patikslinti užduotį, duoti asociaciją skatinančią suvokimą.

2 scenarijus	Pagrindinis	<p>Vaikams gali kilti sunkumų, ieškant tam tiktų situacijų įvardijimo būdų, žodžių ir sąvokų. Svarbu mokiniams pateikti tam tikrą temos žodžių banką arba nukreipti mokinį į kitą medžiagos tyrinėjimą, kuriame jis rastų reikiamus žodžius.</p> <p>Žodžių banko pvz.</p>
3 scenarijus	Aukštesnysis	<p>Mokiniui sklandžiai atliekant užduotį svarbu ugdyti aukštesnius pasiekimus gilinant mokinio gebėjimus, turimas žinias. Galima pasiūlyti vaikui pačiam pasirinkti problemos ar susitarimo iliustravimą, kuris vėliau gali tapti, kaip taisyklės rekomendacija, kitiems vaikams.</p> <div data-bbox="687 958 1503 1435" style="border: 2px solid #add8e6; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Tai svarbu, nes.....</p> </div>

Etikos pamokose labai svarbus individualus įsivertinimas, kurio metu ne tik reflektuojama pamokos medžiaga, bet ir keliami klausimai kaip etikos pamokose įgytos žinios koreliuoja su kasdienėmis situacijomis ir jų sprendimo būdais.

Pateikiamas individualaus įsivertinimo pavyzdys - klausimynas, kurio pildymas padėtų ugdyti aukštesnius gebėjimus. Pavyzdyje pateikiami bendri klausimai, tačiau juos galima sukongretinti pagal pamokos temą. Tokie klausimynai turėtų būti kaupiami į įsivertinimų aplanką, tokiu būdu mokiniai gali stebėti savo suvokimo, mąstymo, reflektavimo įgūdžių kaitą.

Galimas refleksijos pavyzdys, skatinant aukštesnius mokinių pasiekimus:

Klausimas	Atsakymas
-----------	-----------

Kaip savais žodžiais apibrėžčiau šiandien etikos pamokoje analizuotas problemas?	
Kaip jos siejasi su mano kasdiene patirtimi? Ar susiduriu su panašiomis problemomis?	
Kaip kiti žmonės sprendžia šias problemas?	
Kokioje situacijoje galėsiu panaudoti pamokoje įgytas žinias?	

3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.

Etikos programa pradiniam ugdyme yra integruota: dorinį suvokimą ir jį apimančias kompetencijas mokiniai ugdomi per kitus dalykus ir įvairias veiklas. Gimtosios kalbos pamokose mokiniai ugdomi kompetenciją komunikuoti mandagiai, aiškiai išreikšti savo mintį ir dorinę poziciją. Gamtos pažinimo pamokose mokiniai ugdomi ne tik pažinimo kompetenciją apie biologinę ir zoologinę įvairovę ir pan., bet ir moraliai atsakingo elgesio.

Bendrojoje programoje mokiniai, skaitydami ir nagrinėdami tekstus per literatūros ir dorinio ugdymo pamokas, mokosi juos interpretuoti ne tik meniniu, bet ir moraliniu požiūriu, jie semiasi išminties, kultūrinės kompetencijos ir formuojasi vertybines nuostatas. Diskutuodami mokosi minties, kalbinės raiškos, kalbos kultūros, mokosi bendrauti, argumentuoti ir kritiškai mąstyti. Mokydamiesi istorijos, mokiniai nagrinėja tam tikro laikotarpio politikos, kultūros ir religijos sąsajas, žymių asmenybių veiklą, aplinką ir įtaką visuomenės socialiniam gyvenimui, žmonių moralinėms ar religinėms nuostatoms. Mokydamiesi geografijos, mokiniai susipažįsta su Lietuvos ir pasaulio gamtos, kultūrų ir religijų įvairove, socialiniais ir ekonominiais visuomenės gyvenimo aspektais. Per etikos ir pilietiškumo pagrindų pamokas nagrinėjami mokyklos ir vietos bendruomenės, tautos ir visuomenės socialiniai santykiai, skatinamos mokinių tautiškumo ir pilietiškumo, socialinio teisingumo, pagarbos asmens laisvėms ir teisėms, tolerancijos ir atsakomybės nuostatos, mokiniai skatinami aktyviai dalyvauti kuriant demokratinius santykius bendruomenėje. Meninio ugdymo pamokose mokiniai suvokia kultūros ir dorovinių vertybių, meno ir religijos sąsajas, mokosi interpretuoti ir vertinti meno kūrinius, branginti kultūros paveldą, jie skatinami būti išradingais, ugdytis dvasinius ir estetinius poreikius. Mokydamiesi biologijos, mokiniai susiduria su žmogaus kilmės, sveikatos, bioetikos ir ekologinės etikos ir aplinkosaugos problemomis, jas svarstant kyla pasaulėžiūros ir etikos klausimų – taip ugdoma asmeninė mokinių pozicija.

Etikos ir informacinių technologijų pamokose mokiniai svarsto klausimus, susijusius su IKT plėtra ir poveikiu įvairioms šiuolaikinio gyvenimo sritims, pvz., bendravimo virtualioje erdvėje, internete pateikiamos informacijos patikimumo, duomenų apsaugos, autorių teisių saugojimo, žiniasklaidos veiklos, reklamos ir žmogaus teisių. Dorinio ugdymo procese gali būti plėtojami mokinių IKT taikymo gebėjimai: informacijos paieškos ir atrankos, jos apibendrinimo ir pristatymo, bendravimo ir bendradarbiavimo keičiantis informacija.

Per turinį paliečiamos tokios tarpdalykinės temos kaip: pilietinės visuomenės savikūra, asmenybės, idėjos, aplinkos apsauga, ekosistemų, biologinės įvairovės apsauga, klimato kaitos

prevencija, tvarūs miestai ir gyvenvietės, atsakingas vartojimas, asmens savybių ugdymas, streso įveika, rūpinimasis savo ir kitų sveikata, saugus elgesys, žalingų įpročių prevencija.

Siūlomos galimos veiklos: pokalbiai, kasdienių įvykių stebėjimas ir aptarimas, kolektyvinės ir individualios veiklos

Tarpdalykinių temų ir etikos bendrosios programos mokymo(si) turinio temų sąsajos

1–4 klasės

	Integracijos idėjos pamokoms, projektams			
Tarpdalykinės temos pagal BP	1 klasė	2 klasė	3 klasė	4 klasė
2. Etninė kultūra			Bendruomeniškumo jausmas galėtų būti ugdomas taikant socialinio tyrimo metodą, pasitelkiant socialines akcijas, savanorystės idėjas mokykloje.	
7. Pilietinės visuomenės savikūra	Ugdant šią temą svarbu atkreipti dėmesį, kad vaikas suprastų bendruomenių skirtingumus, aptariant skirtingus pavyzdžius.	Šiame etape vaikas mokosi atpažinti skirtingas bendruomenes, religijas, aplinkas, susipažįsta su jų išskirtinumu	Nagrinėjamas klausimas apie kitas religines, tautines, socialines bendruomenes, mokomasi empatiško santykio, mąstant kaip galėčiau padėti kitiems. Būtinai temai ugdyti metodai yra grupinis projektas. Projekto tikslas rinkti informaciją ir parengti pristatymą apie pasirinktą bendruomenę.	

		ir tolerancijos kitybei reiškiniu. Tokiai veiklai būdinga situacinė diskusija, refleksija.	
9.3. Pažangios technologijos ir inovacijos			<p>Temoje nagrinėjama, kaip veikia virtuali erdvė bei domisi kaip saugiai naudotis.</p> <p>Pagrindinis mokymosi metodas yra savistaba, savo elgesio ar praleidžiamo laiko virtualioje erdvėje laikas. Jausmų savistaba, kaip vaikas jaučiasi ilgiau laiko praleidęs virtualioje erdvėje ir pan.</p>
11.1. Aplinkos apsauga		Šioje temoje mokiniai kelia klausimus apie artimiausios aplinkos ekologines problemas. Svarbu, kad tema būtų tyrinėjama per atsakomybės prisiėmimą už savo veiksmus. Mokiniai mokosi stebėti ir reflektuoti įpročius ir veiksmus per dienoraščio rašymą, refleksiją.	
11.3. Klimato kaitos prevencija	Klimato kaitos problematika taip pat gali būti ugdoma siejant tai su asmeninės atsakomybės prisiėmimu. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad mokiniai tyrinėtų susijusius šaltinius. Pavyzdžiui domėtusi meniniais ir dokumentiniais filmais apie gyvūniją ir gamtą, vėliau gebėti argumentuotai pateikti savo nuomonę, pamatytų netinkamų		

	<p>veiksmų priežastis ir pasekmes.</p> <p>Naudingos nuorodos:</p> <p>Globalinis atšilimas (3.5 min.)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=PJutFDJvRXY</p> <p>Klimato kaita (10 min.)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=0SHIepI-eTg</p>	
<p>11.6. Atsakingas vartojimas</p>	<p>Tema nagrinėjama pasitelkiant probleminius klausimus: kas yra tvarumas? Kodėl svarbu mažinti vartojimą? Kodėl svarbu didinti antrinių daiktų panaudojimą? Todėl šiai temai galima naudoti integruotą projektą apie antrinių žaliavų panaudojimą.</p> <p>Edukacinis filmas „Antrasis daiktų gyvenimas“ (10 min.)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=m0sKvjn5Y2M</p>	
<p>14.1. Asmens savybių ugdymas</p>	<p>Asmeninių savybių ugdymas vyksta per nuoseklų savęs pažinimą. Labai svarbu, kad vaikai suprastų kuo skiriuosi nuo kitų ir kuo yra panašus? Kodėl kokia nors savybė išsiskirti nėra blogai? Labai svarbi gili analizė ir diskusija apie drąsa būti savimi ir tuo pačiu toleranciją kitus priimti tokius – kokie jie yra.</p> <p>Edukacinis filmas:</p>	

	<p>„Kitoks vaikas“ (27 min.)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=hxZ91_Tx2Wo</p>	
14.2. Streso įveika	<p>Kalbant apie stresą svarbu paminėti, kad tai natūralus pojūtis, kurį reikia mokytis valdyti, nes dažnai jis gali būti tapatinamas su pykčiu ar baime, atsainumu. Svarbu mokytis per praktines sąmoningo dėmesingumo veiklas, kitaip dar gerai žinomas <i>Mindfulness</i></p> <p>Naudingos nuorodos:</p> <p>Lifto praktika (2 min.)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=wYDNuEscXZM</p> <p>Gėlė ir žvakė (1.5 min.)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=c7HHXGgBCeA</p>	
14.3. Rūpinimasis savo ir kitų sveikata	<p>Temoje nagrinėjama žmogaus sveikatos reikšmė. Taikant žaidimo naratyvą, žaidimus mokomasi praktinį įgūdį pasakyti "ne", "stop", "man nepatinka".</p> <p>Galimas situacinio žaidimo pavyzdys, pasitelkiant vaidybines korteles, kuriose pavaizduotos tam tikros socialinės situacijos.</p> <p>Naudingos nuorodos:</p> <p>http://knygeles.neto.li/2017/piktos-knygos-kaip-atpazinti-jausmus/</p>	

14.5. Žalingų įpročių prevencija	<p>Visuomenėje daug girdime apie žalingus įpročius, žalą, tačiau prevencija svarbu kalbėti apie sveiką gyvenimo būdą.</p> <p>Vaikams reikia padėti ugdyti supratimą per teigiamus įpročius. Svarbu remtis vaizdine medžiaga, interaktyviomis iliustracijomis ir žaislingais patarimais pvz. „vandens pertraukėlė“, kurios metu visi einame atsigerti vandens.</p> <p>Edukacinis filmas „Pažadas sveikatai“ (3 min.)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=EIU08b6Fo1c</p>	
----------------------------------	--	--

Integruota etikos, gamtamokslinio ugdymo ir technologijų pamoka

Klasė: 3-4

Pasiekimų sritis D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

Tema: Daiktų antras gyvenimas

Uždaviniai: tyrinėjant aplinką, gebėti rūšiuoti atliekas ir taikant technologinius sprendimus, panaudoti antrines žaliavas.

Integraciniai ryšiai: etika, gamtamokslinis ugdymas, technologijos, matematika.

Užduotis:

Pirma užduotis: aplinkos stebėjimas. Atlikti socialinį tyrimą, stebint aplinką, tyrinėjant kiek ir kaip atliekos yra rūšiuojamos klasėje, namuose. Rinkti informaciją apie atliekų rūšiuojimą, atliekų paruošimą antrine žaliava. Duomenys žymimi ir grupuojami, pateikiami lentelės forma ar kitaip.

Aplinkos tyrinėjimas			
Atliekos	Kiekis vnt., kg	Kaip rūšiuojama?	Žaliavos rengimas

Plastikas			
Popierius			
Organinės medžiagos			
Kita.....			
Kita.....			
Išvada	1) Kaip vertinate atliekų kieki? 2) Kokių atliekų daugiausia? Kaip galvojate kodėl? 3) Kaip skirtingos atliekos yra rūšiuojamas? Kodėl to reikia? 4) Kaip galvojate, kurias iš šių atliekų galima paversti žaliavomis? Kodėl?		

Antra užduotis: apsvarsčius visas turimas žaliavas, paieškoti idėjos, kokį daiktą būtų galima iš jų pagaminti. Taip pat galima surasti nusidėvėjusį daiktą atnaujinti ir prikelti antram gyvenimui? Nustačius žaliavas, kuriamas projekto brėžinys, planas, skaičiuojamos sąnaudos ar kiti procesai, kurių gali prireikti gaminant gaminį.

Planas			
Priemonės	·		
Veiklos etapai	1. etapas		
	2. etapas		
	3. etapas		

1. **Kalbinių gebėjimų ugdymas per užsiėmimų formatą.** Filosofas Martinas Heideggeris teigė, kad ne mes kalbame, bet kalba mumis kalba. Šitokią teiginį galime suprasti kaip tradicijos, pačios kalbos ypatumų, niuansų pirmumą asmens atžvilgiu. Žinoma, kalbos kaip tokios ypatybės filosofinės etikos prasme, pamokose nėra paliečiamos. Tačiau numatytas aiškus pokalbių, diskusijų, rašytinių ir sakytinių refleksijų formatas numato, kad kalbai bus skiriama daug dėmesio. Mokiniai mokosi mandagiai kalbėti, reikšti mintis, o tai yra kalbos vartojimo reflektavimas, t.y. mokinys apmąsto savo vartojamus žodžius.

2. **Kalbinių gebėjimų ugdymas kalbant apie save ir kitus.** Etikos pamokose vyksta kalbinių gebėjimų, nukreiptų į asmens vidujybę ir pasaulio išorę, ugdymas – mokiniai mokosi artikuliuoti savo išorinius požymius ir vidines savybes, reflektuoti aplinkos įvykius ir pan. Su kiekviena amžiaus grupe, vis labiau įsisavinant rašytinės kalbos ypatumus, formuojasi gebėjimas subtiliau, tiksliau, bet ir sykiu abstrakčiau išreikšti savo emocijas, jausmus, santykius su kitais ir pasauliu.

Kalba yra terpė, kurios pagalba atveria asmens vidujybę, išorinis pasaulis. "Mano kalbos ribos – mano pasaulio ribos" (L.Wittgensteinas). Kalbiniai gebėjimai ugdomi ne tik bendraujant su bendraamžių grupe, bet ir skaitant įvairią literatūrą, kuri yra naudojama etikos pamokų metu.

Vaizdų "kalba"

Kalbiniai gebėjimai ir vaizdų kalba. Greta šnekamosios - rašytinės kalbos įsiterpia ir vizualinė "kalba" - pamokose naudojama vizualinė medžiaga, kurią mokiniai analizuoja, interpretuoja. Gyvename *vizualinėje kultūroje*, kurioje dominuoja vaizdai. Tačiau raštas taip pat yra vizualinės joslės sritis, nors ir ne tokiu aspektu kaip piešinys, judantis vaizdas. Raštą skaitome nuosekliai – reikia laiko, kad perskaitytume ir suprastume vienokio ar kitokio ilgio tekstą. Vaizdas yra sugriebiamas „išsyk“. Nejudantį vaizdą galime taip pat skaidyti dalimis, analizuoti, kitaip tyrinėti. Vaizde pasirodo simboliai, spalvos, tam tikri autoriaus gestai (tapytame kūrinyje galime matyti dailininko teptuko judesius).

Fotografijos ir kinas priklauso techninių vaizdų kategorijai. Jie gali sujaudinti, sukrėsti labiau nei rašytinis tekstas. Tačiau klaidinga teigti, kad vaizdai blokuoja mąstymą ar pan. Jie yra suvokiami kitaip ir suteikia kitokią pasaulio artikuliaciją. To kitoniškumo suvokimas ir refleksija yra labai svarbi ugdymosi dalis visose amžiaus grupėse. Fotografijos gali būti naudojamos tose temose, kur yra ugdomas jausmų supratimas. Jau užsiminta, kad geri rašytinės kalbos įgūdžiai yra sąlyga vidujybės artikuliacijai. Tokios galimybės atsiveria vyresnėse klasėse. Mokiniais čia gali padėti ir įvairūs grožinės literatūros kūriniai, kurie parodo pavyzdį kaip, kokiais žodžiais artikuliuoti vidų, t.y. savo jausmus, mintis, svajones ir pan. Pradinėse klasėse fotografijos taip gali būti naudojamos savo jausmų pažinimo ugdymui. Galima pasiūlyti įvairių nuotraukų su užfiksuotomis nuotaikomis, jausmais. Mokinio yra prašoma pasirinkti vieną ir papasakoti ką, jo manymu, jaučia nuotraukoje pavaizduotas subjektas. Paprastai pasirenkama būtent ta nuotrauka, kuri atspindi dabartinę mokinio būseną, jauseną ir jis pasakoja apie save. Judančių vaizdų analizė yra kitokia nei statiško vaizdo. Mat kino esmė ir yra judėjimas, o sustabdžius vaizdą susiduriame su keista situacija. Kino analizės yra sudėtinga užduotis daugelyje amžiaus grupių, nes dažniausiai yra nuslystama į siužeto atpasakojimą. Todėl rengiant užduotis su kinu, siūloma iš anksto paruošti tam tikrus klausimus mokiniams.

5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.

Etikos bendrosios programos programoje pateikiamas mokymosi turinys sudaro 70% pagrindinio turinio. Likusią turinio dalį mokytojai atskleidžia, eidami į nurodyto turinio gylį, taikydami daugiau detalių, daugiau akcentuodami, pagal poreikį ir situaciją, vieną ar kitą temą, tam pasirinkdami įvairius įmanomus būdus (projektinės užduotys, pažintinės ekskursijos, diskusijos, knygos perskaitymas ir pristatymas ir pan.).

Etikos pamokose dominuoja savirefleksijos paradigma. Tačiau tai, kas yra svarbu žinoti kiekvienam, sužinome ne tik iš savirefleksijos, bet ir iš susitikimų su kitais be galo įvairiais ir

skirtingais žmonėmis, jų veiksmais, kūriniais. Šitoks kito, kitybės patyrimas yra labai kūniškas, erdviškas. Mus veikia kiekvieno kito žmogaus jausmai, emocijos. Todėl mokytojams siūloma pagilinti tokią kito patyrimo perspektyvą. Kaip kiti, su savo emocijomis, nuotaikomis, ketinimais, įsakymais, pažiūromis ir pan. įsiveržia į mano erdvę ir sujaukia mano ketinimus, mintis, jausmus? Tačiau lygiai taip pat toks įsiveržimas ir mano būties sujaukimas yra patiriamos iš gamtos pusės. Todėl šias paminėtas temas siūloma šiek tiek atidžiau panagrinėti. Toks pasaulio patyrimas yra supratimas, kuris veda ir į etinį būvį.

5.1. 1–2 klasės

Tema: Iš estetikos kylanti etika

Šia tema siūloma diskutuoti remiantis tokiais klausimais:

Kodėl grožis mane įpareigoja?

Kodėl gražius dalykus noriu saugoti?

Kodėl graži gamta (arba augalas, gyvūnas) mane įpareigoja ją saugoti?

Integraciniai ryšiai: dailė, gamta

Asmeninės galios: atsakingumas, savo jausmų pažinimas

Kompetencijos: komunikacinė, pažinimo

Vertinimas: vertinama pagal A ir B pasiekimų lygius

5.2. 3–4 klasės

Tema: Atsakomybė už daiktą

Šia tema siūloma diskutuoti remiantis tokiais klausimais:

Kodėl turiu būti atsakingas ir už daiktus?

Kodėl turiu jausti atsakomybę už daiktus mokykloje, gatvėje, poliklinikoje ir pan.?

Ar daiktų buvimas skiriasi nuo žmogaus buvimo pasaulyje?

Integraciniai ryšiai: technologijos

Asmeninės galios: atsakingumas

Kompetencijos: pažintinė, komunikacinė, kultūrinė

Vertinimas: vertinama pagal A ir B pasiekimų lygius

5.3. 5–6 klasės

Tema: Pasitikėjimas

Šia tema siūloma diskutuoti remiantis tokiais klausimais:

Kas yra pasitikėjimas?

Kuo pasitikėjimas skiriasi nuo tikėjimo?

Kodėl skirtingais asmenimis, institucijomis pasitikima skirtingai?

Ar bendras gyvenimas valstybėje yra pasitikėjimas vienas kitu?

Kodėl ir kada dingsta pasitikėjimas?

Integraciniai ryšiai: socialinis ir emocinis ugdymas

Asmeninės galios: savo jausmų pažinimas, atsakingumas, bendruomeniškumas

Kompetencijos: pažinimo, kultūrinė, komunikacinė

Vertinimas: vertinama pagal A ir B pasiekimų lygius

5.4. 7–8 klasės

Tema: Susitikimas

Šia tema siūloma diskutuoti remiantis tokiais klausimais:

Kodėl susitikimas su kitu asmeniu, gyvūnu mus keičia?

Kaip kitas “sujaukia” mano pasaulį?
Ar galėčiau gyventi pats sau vienas?

Integraciniai ryšiai:

Asmeninės galios: atsakingumas, bendruomeniškumas

Kompetencijos: pažinimo, komunikacinė, kultūrinė

Vertinimas: vertinama pagal A ir B pasiekimų lygius

5.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės

Siūlomas **saviugdės ir savisaugos mokymosi turinys:**

Kas aš esu? Kuo remiasi mano tapatumas: išskirtiniais mano asmenybės bruožais ar mano bendrumu su artimaisiais, draugais, tautiečiais, europiečiais? Ką asmens tapatumui suteikia priklausymas tautinei bendrijai? Kodėl kilmė iš tos pačios vietovės suartina žmones?

Kaip leidžiu laisvalaikį? Ar lavinu savo kūną ir ugdausi kaip asmuo? Ar prie kompiuterio (ir inernete) praleistas laikas, veikla socialiniuose tinkluose ir mano žaidžiami kompiuteriniai žaidimai tobulina mano asmeninius sugebėjimus ir atitinka mano ateities viziją?

Tema: Kodėl savo “Aš” reikia ieškoti?

Šia tema siūloma diskutuoti remiantis tokiais klausimais:

Ar susimąstau kiek mano “Aš” sudaro mano aplinkos, tėvų, mokyklos, bendruomenės “balsas”?

Kodėl savo “Aš” reikia ieškoti?

Kas gali padėti tokioje paieškoje?

Ar nėra taip, kad “nuėmus” visus sluoksnius, kuriuos sudėjo aplinka, mano “Aš” pasirodys visai tuščias?

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba ir literatūra, informatika

Asmeninės galios: savęs pažinimas, bendruomeniškumas

Kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija, komunikacinė, kultūrinė

Vertinimas: vertinama pagal A ir B pasiekimų lygius

Siūlomas **dialoginio bendravimo mokymosi turinys:**

Tarpasmeninių konfliktų prevencija ir mediacijos pagrindai.

Atviros Kitam, empatiškos ir tolerantiškos asmenybės ugdymas.

Ugdymas šeimai.

Siūlomas **socialinių santykių mokymosi turinys:**

Pasipriešinimo okupantams ir tėvynės gynimo istorija bei etiniai aspektai.

Holokausto, represijų prieš Lietuvos piliečius atmintis ir moralinis vertinimas.

Atskirties ir patyčių mokykloje prevencija.

Antikorupcinio ugdymo, teisingumo etikos ir lygių galimybių principų pagrindai.

Emigracijos ir imigracijos sąlygotos etinės problemos.

Intelektinė nuosavybė ir autorių teisių apsauga.

Siūlomas **santykio su pasauliu mokymosi turinys:**

Vartojimo kultūros moderavimas (perteklinio vartojimo atsisakymas, mokymasis dalintis, daiktų naudojimo laiko prailginimas, kasdieninių įpročių kaita).

Dėl šiuolaikinių technologijų plėtros atsirandančios etinės problemos.

Tausojančios ir tvarios technologijos žemės ūkio, miestų plėtros, maisto, sveikatos apsaugos, paslaugų, transporto srityse.

6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.

Siūloma pamokose pasitelkti diskusijos metodą, kuris lavintų sakinės kalbos gebėjimus, bei patį diskusijos vedimo meną. Taip pat kai kuriose temose naudoti nedidelės apimties rašto darbus (esė tipo). Vyresnėse klasėse siūloma taikyti fenomenologijos principus, su kurių esminiais principais mokytojas supažindina mokinius.

Veiklos gali būti tiek kolektyvinės, tiek individualios. Net ir kolektyvinėje veikloje galima ir rekomenduotina individualizuoti veiklą taip, kad ji darniai įsiliėtų į kolektyvinę veiklą-užduotį. Tačiau siekinys yra sukurti ir išlaikyti darnumą: individualizuojant veiklą reikėtų stengtis, kad nei vienas mokinytis nesijaustų atstumtas, menkesnis, ar gavęs per daug atsakomybės ir naštos, kuri nedera su jo gebėjimais, asmeninėmis savybėmis. Visi mokiniai turėtų išbandyti kuo įvairesnes veiklas, kuriose būtų sukuriamos galimybės mokiniui išbandyti save įvairiose "pareigose". Tarkime, lyderio savybių neturintis mokinytis turėtų pabandyti vadovauti bendram projektui, diskusijai, ar kitokios užduoties atlikimui. Taip galima ugdyti, o kartu ir mokytojui fiksuoti mokinio pažangą, jo augimą. Galiausiai net ir sąlyginiai nesėkmės atvejai (jie gali būti aptariami individualiai su mokiniu) yra mokinio savęs supratimo ugdymas.

6.1. 1–2 klasės

Savaitė	Pasiekimo sritis ir ugdoma kompetencija	Veikla/Pavyzdys	Galima integracija su dalyku
1 savaitė	<p>D1 Aš ir augmenija</p> <p>Kodėl svarbu rūpintis augalais?</p> <p>Kompetencijos:</p> <p><u>Pažinimo:</u> susižinęs su konkrečiais augalais ir jų augimo sąlygomis ugdytis gebėjimą numatyti žmogiškosios veiklos pasekmes augalijai.</p> <p><u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> ugdytis suvokimą kad augalija yra būtina žmonijos išlikimo sąlyga.</p> <p><u>Komunikavimo:</u> atlikdami užduotį žodžiu mokiniai ugdytis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklauso, aiškiau savo minčių dėstymo) gebėjimus.</p>	<p><i>Minčių koncentravimas, vaizduotės lavinimas, priežasties-pasekmės ryšio suvokimas.</i></p> <p>Galimos veiklos pavyzdys: kiekvienas mokinytis įsivaizduoja ir papasakoja, kaip atrodytų pasaulis be augalų. Galima pasiūlyti nupiešti. Aptariama, ką mokiniai galėtų padaryti ar ko nedaryti, kad nebūtų naikinami augalai.</p>	<p>1. Dailė (galima pasiūlyti nupiešti pasaulį be augalų).</p> <p>2. Pasaulio pažinimas (sieti su temomis apie konkrečius augalus ar augalų grupes, jų augimo sąlygomis).</p>

<p>2 savaitė</p>	<p>D2 Aš ir gyvūnija</p> <p>Kodėl svarbu rūpintis gyvūnais?_</p> <p>Kompetencijos:</p> <p><u>Pažinimo:</u> susižinęs su konkrečiais gyvūnais ir jų gyvenimo sąlygomis ugdysis gebėjimą numatyti žmogiškosios veiklos pasekmes augalijai.</p> <p><u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> ugdysis suvokimą kad gyvūnijos įvairovė yra būtina tiek visos gamtos, tiek ir pačios žmonijos išlikimo sąlyga.</p> <p><u>Komunikavimo:</u> atlikdami užduotį žodžiu mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklausymo, aiškaus savo minčių dėstymo) gebėjimus.</p>	<p><i>Minčių koncentravimas, vaizduotės lavinimas, priežasties-pasekmės ryšio suvokimas.</i></p> <p>Galimos veiklos pavyzdys: kiekvienas mokinys įsivaizduoja ir papasakoja, kaip atrodytų pasaulis be gyvūnų. Galima pasiūlyti nupiešti. Aptariama, ką mokiniai galėtų padaryti ar ko nedaryti, kad nebūtų naikinami gyvūnai.</p>	<p>1. Dailė (galima pasiūlyti nupiešti pasaulį be gyvūnų).</p> <p>2. Pasaulio pažinimas (sieti su temomis apie konkrečius gyvūnus bei jų gyvenimo sąlygas. Padėti mokiniams suvokti ryšį tarp augmenijos, gyvūnijos ir žmogaus gyvenimo bei išgyvenimo).</p>
<p>3 savaitė</p>	<p>D3 Aš ir ekologija</p> <p>Kuo galiu prisidėti, kad gamta būtų švaresnė?</p> <p>Kompetencijos:</p> <p><u>Pažinimo:</u> Gilinamos žinios, kaip rūšiuoti šiukšles.</p> <p><u>Pilietiškumo:</u> ugdomas gebėjimas suvokti priežasties ir pasekmės ryšį, savo veiksmų įtaką gamtai bei kitiems žmonėms (numetu/surenku šiukšles, jas rūšiuoju. Kokios to pasekmės?).</p> <p><u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> mokiniams</p>	<p><i>Skaitomo teksto klausymas bei analizė, diskusija, pasidalinimas patirtimis, priežasties-pasekmės ryšio suvokimas.</i></p> <p>Galima veikla:</p> <p>Paklausius teksto apie poilsį užterštoje gamtoje, kiekvienas mokinys pasidalina savo patirtimi bei požiūriu. Klausama, ką kiekvienas galėtų padaryti, kad gamtoje būtų mažiau šiukšlių. Aptariama, kaip rinkti bei rūšiuoti šiukšles.</p>	<p>Pasaulio pažinimas (šiukšlių sudėties, rūšiavimo temos).</p>

	<p>padedama suvokti, kad švarią, saugią, malonią ir patogią gyventi aplinką kuriame mes patys.</p> <p><u>Komunikavimo:</u> atlikdami užduotį žodžiu mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklандаus bendravimo (išklauso, aiškaus savo minčių dėstymo) gebėjimus.</p>		
4 savaitė	<p>D3 Aš ir ekologija</p> <p>Kaip galima panaudoti “nebenaudingus” daiktus?</p> <p>Kompetencijos:</p> <p>Kūrybiškumo: mokiniai savo nuožiūra kurdami atskiras girliandos detales ugdomi individualų kūrybiškumą. Bendrai susitarę jungdami detales į vientisą girliandą mokosi savo kūrybines idėjas derinti su kitų mokinių idėjomis, matyti kūrinį kaip visumą.</p> <p>Komunikavimo: atlikdami užduotį žodžiu mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklандаus bendravimo (išklauso, aiškaus savo minčių dėstymo) gebėjimus.</p> <p>D4 Ekologinių idėjų raiška virtualybėje</p> <p><u>Pilietiškumo:</u> dalinimais idėjomis virtualioje erdvėje gali paskatinti kitus įgyvendinti panašias aplinkosaugines idėjas.</p>	<p><i>Idėjų išsakymas, gebėjimas išklausti kitus, susitarti.</i></p> <p>Galima veikla: bendromis visos klasės pastangomis surenkama kuo daugiau saldinių popieriukų, jie padalinami kiekvienam mokiniui po lygiai. Mokiniai individualiai gamina girliandos dalis, po to, pasitarę, sujungia atskiras dalis į vientisą girliandą.</p> <p>Galima veikla: atliktų darbų nuotraukomis pasidalinti internetinėje erdvėje.</p>	<p>1. Dailė, technologijos (techninę projekto dalį galima atlikti per dailės bei technologijų pamokas).</p> <p>2. Matematika (skaičiuodami saldinių popieriukus, padalindami juos po lygiai kiekvienam mokiniui ugdomi skaičiavimo įgūdžius).</p>

6.2. 3–4 klasės

Galima apjungti mėnesio ar daugiau pasiekimus ir juos apibendrinti, analizuoti, konceptualizuoti. Toks apibendrinimas ugdo analitinius gebėjimus, didesnės medžiagos ar platesnio turinio suvaldymą (juk apibendrinimas visas mėnuo klasės veiklų!), rašytinės ir sakytinės kalbos augimą.

Savaitė	Pasiiekimo sritis ir ugdoma kompetencija	Veikla/Pavyzdys	Galima integracija su dalyku
1 savaitė	<p>A1 Pažįsta savo unikalumą</p> <p>Kompetencijos: <u>socialinė, emocinė</u> <u>ir savisaugos:</u> per jausmų ir savo unikalumo suvokimą ugdomasi gebėjimą artikuliuoti savo išskirtinumą, o tuo pačiu ir savo skirtingumą nuo kitų; tokiu būdu yra ugdomas kokybiškas socialinis ir emocinis santykis; per gebėjimą aiškiai artikuliuoti savo savivoką ugdomasi ir gebėjimas saugiai ir sveikai gyventi bendruomenėje - aiškesnis savo norų, preferencijų žinojimas ir suvokimas leidžia lengviau įveikti</p>	<p><i>Minčių koncentravimas, abstrahavimas, savęs ir kitų objektyvavimas; diskusija, atitinkamos temos literatūrinio kūrinio skaitymas. Galimos veiklos pavyzdys: kiekvienas mokinys surašo 10 žodžių, kurie apibūdina jo unikalumą; po to pasikeičiama su draugu ir surandami skirtumai/panašumai, kurie aptariami.</i></p>	<p>1. Lietuvių kalba (apibūdindamas savo jausmus mokinys ugdomasi kalbinius gebėjimus, ieško žodžio atitiktens savo jausminei-emocinei būsenai išreikšti; naudojantis literatūriniu kūrinium, kuriame nusakomos asmens unikalumas ir pan., kokybiškai "auginamas" mokinio žodynas ir galimybės verbališkai reikštis.</p>

	<p>žalingas įtakas iš šalies;</p> <p><u>komunikacinė</u>: per minčių koncentravimo ir tinkamo žodžio suradimą esminiam požymiui, klausimui ar problemai nusakyti ugdomi gebėjimai aiškiai įvardinti, artikuliuoti savo mintį ir ją perduoti; taip pat ugdomi gebėjimai išvengti nesusipratimo, kylančio iš nemokėjimo aiškiai ir mandagiai perduoti savo mintis;</p> <p><u>kūrybiškumo</u>: įvairi veikla -diskusija, raktinių sąvokų ieškojimas, naudojimas kitų disciplinų žiniomis ir tekstais ugdo kūrybinį santykį;</p> <p><u>pažinimo</u>: susipažįsta su savo unikalumu, autentiškumu ir jo sklaida etinėje srityje.</p>		
2 savaitė	A2 Pažįsta savo jausmus	<i>Minčių koncentravimas, abstrahavimas, savęs ir kitų objektyvavimas; Diskusija,</i>	Lietuvių kalba: (apibūdinamas savo jausmus mokinys)

	<p>Kompetencijos: <u>socialinė, emocinė</u> <u>ir savisaugos:</u> per jausmų ir savo unikalumo suvokimą ugdomasi gebėjimą artikuliuoti savo išskirtinumą, o tuo pačiu ir savo skirtingumą nuo kitų; tokiu būdu yra ugdomas kokybiškas socialinis ir emocinis santykis; per gebėjimą aiškiai artikuliuoti savo savivoką ugdomi ir gebėjimas saugiai ir sveikai gyventi bendruomenėje - aiškesnis savo norų, preferencijų žinojimas ir suvokimas leidžia lengviau įveikti žalingas įtakas iš šalies;</p> <p><u>komunikacinė:</u> per minčių koncentravimo ir tinkamo žodžio suradimą esminiam požymiui, klausimui ar problemai nusakyti ugdomi gebėjimas aiškiai įvardinti, artikuliuoti savo mintį ir ją perduoti; taip pat ugdomi</p>	<p><i>Dalijimasis jausmas - jų išorinimas, verbalizacija.</i></p> <p>Galimos veiklos pavyzdys: kiekvienas mokinys išskiria 3 jausmus, kurie jo manymu šią savaitę dominavo savijautoje. Išskirti jausmai aptariami bendroje diskusijoje.</p>	<p>ugdomi kalbinius gebėjimus, ieško žodžio atitikmens savo jausminei-emocinei būsenai išreikšti; naudojantis literatūriniu kūrinio, kuriame paliečiama jausmų tema, kokybiškai "auginamas" mokinio žodynas ir galimybės verbališkai reikštis.</p>
--	--	--	--

	<p>gebėjimas išvengti nesusipratimo, kylančio iš nemokėjimo aiškiai ir mandagiai perduoti savo mintis;</p> <p><u>kūrybiškumo</u>: įvairi veikla -diskusija, raktinių sąvokų ieškojimas, naudojimasis kitų disciplinų žiniomis ir tekstais ugdo kūrybinį santykį;</p> <p><u>pažinimo</u>: susipažįstama su jausmais ir jų svarba etinėje srityje.</p>		
3 savaitė	<p>A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų</p> <p>Kompetencijos:</p> <p><u>socialinė, emocinė ir savisaugos</u>: per jausmų ir savo unikalumo suvokimą ugdomasi gebėjimą artikuliuoti savo išskirtinumą, o tuo pačiu ir savo skirtingumą nuo kitų; tokiu būdu yra ugdomas kokybiškas</p>	<p><i>Minčių koncentravimas, 1. abstrahavimas, savęs ir kitų objektyvavimas; tai būtina sąlyga analizėms. diskusija, Dalijimasis jausmas - jų išorinimas, verbalizacija.</i></p> <p>Galima veikla: kiekvienas mokinys apibendrina (pasakoja ir analizuoja, argumentuoja, įvardija priežastis ir pan.) savo savaitės veiklą rūpinimosi savimi ir kitais požiūriu. Kas labiausiai įstrigo? Kas buvo lengviausia, o kas – 2. sunkiausia?</p>	<p>Lietuvių kalba (apibūdindamas savo jausmus mokinys ugdo kalbinius gebėjimus, ieško žodžio atitiktens savo jausminei-emocinei būsenai išreikšti; naudojantis literatūriniu kūrinio kokybiškai “auginamas” mokinio žodynas ir galimybės verbališkai reikštis.</p> <p>Socialinis ugdymas</p>

	<p>socialinis ir emocinis santykis; per gebėjimą aiškiai artikuliuoti savo savivoką ugdomi ir gebėjimas saugiai ir sveikai gyventi bendruomenėje - aiškesnis savo norų, preferencijų žinojimas ir suvokimas leidžia lengviau įveikti žalingas įtakas iš šalies;</p> <p><u>komunikacinė</u>: per minčių koncentravimo ir tinkamo žodžio suradimą esminiam požymiui, klausimui ar problemai nusakyti ugdomi gebėjimas aiškiai įvardinti, artikuliuoti savo mintį ir ją perduoti; taip ugdomi gebėjimas išvengti nesusipratimo, kylančio iš nemokėjimo aiškiai ir mandagiai perduoti savo mintis;</p> <p><u>kūrybiškumo</u>: įvairi veikla -diskusija, raktinių sąvokų ieškojimas, naudojimasis kitų disciplinų žiniomis</p>		
--	---	--	--

	<p>ir tekstais ugdo kūrybinį santykį;</p> <p><u>pažinimo:</u> susipažįstama su pamatine buvimo su kitais “savybe” ir jos sklaida etinėje srityje.</p>		
4 savaitė	<p>A4 Aš ir virtualumas</p> <p>Kompetencijos:</p> <p><u>socialinė, emocinė</u> <u>ir savisaugos:</u> per jausmų ir savo unikalumo suvokimą ugdomasi gebėjimą artikuliuoti savo išskirtinumą, o tuo pačiu ir savo skirtingumą nuo kitų; tokiu būdu yra ugdomas kokybiškas socialinis ir emocinis santykis; per gebėjimą aiškiai artikuliuoti savo savivoką ugdomi ir gebėjimas saugiai ir sveikai gyventi bendruomenėje - aiškesnis savo norų, preferencijų žinojimas ir suvokimas leidžia lengviau įveikti žalingas įtakas iš</p>	<p><i>Minčių koncentravimas, abstrahavimas, savęs ir kitų objektyvavimas; tai būtina sąlyga analizėms. diskusija, Dalijimasis jausmas - jų išorinimas, verbalizacija.</i></p> <p>Galima veikla: bendromis visos klasės pastangomis (ar susiskirsčius grupelėmis) surašomi lentoje nesaugiausi veiksmai, atliekamus virtualybeje ir jie aptariami. Taip pat siūloma išskirti 5 svarbiausius žodžius, kurie apibūdina virtualią tikrovę. Surandami tų žodžių atitikmenys (ar priešybės) tikrovėje.</p>	<p>Lietuvių kalba: (apibūdinamas savo jausmus mokinys ugdomi kalbinius gebėjimus, ieško žodžio atitiktens savo jausminei-emocinei būsenai išreikšti; naudojantis literatūriniu kūrinio kokybiškai “auginamas” mokinio žodynas ir galimybės verbališkai reikštis.</p> <p>Informacinės technologijos: naudojama virtuali terpė suteikia galimybę suprasti etinės veiklos principų taikymą joje.</p>

	<p>šalies;</p> <p><u>komunikacinė</u>: per minčių koncentravimo ir tinkamo žodžio suradimą esminiam požymiui, klausimui ar problemai nusakyti ugdosi gebėjimas aiškiai įvardinti, artikuliuoti savo mintį ir ją perduoti; taip ugdosi gebėjimas išvengti nesusipratimo, kylančio iš nemokėjimo aiškiai ir mandagiai perduoti savo mintis;</p> <p><u>kūrybiškumo</u>: įvairi veikla -diskusija, raktinių sąvokų ieškojimas, naudojimasis kitų disciplinų žiniomis ir tekstais ugdo kūrybinį santykį;</p> <p><u>pažinimo</u>: susipažįsta su virtualybės tema, jos sklaida etinėje srityje.</p> <p><u>Skaitmeninė</u>: analizuodamas virtualybės terpę mokinys, -ė, susipažįsta su</p>		
--	--	--	--

	etiškos veiklos galimybės.		

6.3. 5–6 klasės

5 klasė. Tema: Mano jausmai (Saviugdos ir savisaugos mokymosi turinys)

Mėnesio tema užbaigiama apibendrinimu, tam tikra mokymosi turinio koncentracija, bandoma surasti raktines sąvokas ir jas apibūdinti. Šitaip ugdoma abstrahavimo gebėjimas, objektyvumas, rašytinės kalbos ygdžiai. Auginamos tokios kompetencijos: kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir savisaugos pažinimo, skaitmeninė.

Mėnuo (Rugsėjis)	Savaitės tema	Probleminis klausimas, ugdoma kompetencija	Raktinė sąvoka	Kūrybiniai, projektiniai darbai
1 savaitė	Mano jausmai	Ar gerai pažįstu savo jausmus? Socialinė, emocinė ir savisaugos: jausmų ir unikalumo artikuliacija. pažinimo: jausmų svarbos etinėje elgsenoje suvokimas; kūrybiškumo: savęs apibūdinimas gali būti interpretuojamas pasirenkant įvairias veiklos formas, o tai ugdo kūrybiškumą.	Unikalumas, jausmas, protas	Savirefleksija, gilinimasis į save; rašytinis apibendrinimas
2 savaitė	Kantrybė	Ar esu kantrus? <u>Socialinė,</u> <u>emocinė ir sveikos</u> <u>gyvensenos:</u> susipažįstama ir	Kantrybė, nekantrumas	Savirefleksija, gilinimasis į save; rašytinis apibendrinimas

		<p>atpažįstama kantrumo svarba socialiniu, emociniu ir savisaugos aspektu.</p> <p><u>pažinimo:</u> kantrumo/nekantumo fenomenas gali būti analizuojamas įvairiuose kontekstuose tokiu būdu gilinant kantrybės svarbos suvokimą.</p> <p><u>kūrybiškumo:</u> įvairių sričių, kūrinių, kasdienybės įvykių derinimas analizuojant kantrybės klausimą ugdo kūrybišką minties plėtojimą.</p>		
3 savaitė	Aš gražus (?)	<p>Kas yra grožis? <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> analizuojant grožio sampratą ir grožio svarbą ugdomi kompetencija suvokti ir kritiškai vertinti estetizuotą santykį su visa ku.</p> <p><u>Pažinimo:</u> giliau susipažįstama su estetikos ir etikos santykiu, kuomet jis perkeliamas į</p>	Vidinis ir išorinis grožis	Savirefleksija, diskusija; rašytinis apibendrinimas

		<p>įvairius kontekstus (socialinės sėkmės tema ir pan.)</p> <p><u>kūrybiškumo</u>: įvairių kontekstų ir ypač kasdienybės įvykių įjungimas į svarstomą temą ugdo laisvą ir kūrybišką santykį.</p>		
4 savaitė	Mano jausmai ir virtualybė	<p>Ar lengva demonstruoti jausmų įvairovę virtualybėje?</p> <p><u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos</u>: lyginant kalbines ir skaitmenines (emotikonai) jausmų išraiškas ugdomi gebėjimas suprasti jausmų sklaidos skirtumą tikrovėje ir virtualybėje.</p> <p><u>Pažinimo</u>: ugdomi gebėjimas suprasti ir artikuliuoti jausmų ir emotikonų specifiką, panašumus ir skirtumus.</p> <p><u>Kūrybiškumo</u>: apjungiant skirtingas terpes ugdomi gebėjimas jas kūrybiškai naudoti.</p> <p><u>Skaitmeninė</u>:</p>	Socialinės platformos, jausmas, komunikacija	Dažniausiai naudojamų emotikonų sumavimas ir aptarimas; mėnesio tema užbaigiama raštu apibendrinus savaitines refleksijas ir diskusijų rezultatus.

		ugdosi gebėjimas suprasti skaitmeninės kalbos niuansus ir specifiką.		
--	--	--	--	--

Tema: dialoginė komunikacija (Dialoginio bendravimo mokymosi turinys)

Mėnuo (spalis)	Savaitės tema	Probleminis klausimas, ugdoma kompetencija	Raktinė sąvoka	Kūrybiniai, projektiniai darbai
1 savaitė	Vienatvė ir bičiulystė	Ar galiu pasijausti vienišas tarp žmonių? <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> pažinimo, kūrybiškumo, komunikacijos	Vienatvė, bičiulystė	Savirefleksija, gilinimasis į save; rašytinis apibendrinimas
2 savaitė	Kitas kaip artimas	Kodėl artimas gali tapti tolimu? <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> pažinimo, kūrybiškumo, komunikacijos	Artimas, svetimas	Savirefleksija, gilinimasis į save; rašytinis apibendrinimas
3 savaitė	Kitas kaip svetimas	Kodėl kartais Kitas gali tapti agresijos objektu?	Agresija, pakantumas	Savirefleksija, diskusija; rašytinis apibendrinimas
4 savaitė	Virtualus Kitas	Kuo virtualus Kitas skiriasi nuo realaus Kito? <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, pažinimo,</u>	Virtualybė, tikrovė	Dažniausiai naudojamų emotikonų susumavimas ir aptarimas; mėnesio tema užbaigiama raštu apibendrinus

		kūrybiškumo, komunikacinė, skaitmeninė		savaitines refleksijas ir diskusijų rezultatus.
--	--	--	--	--

Kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, skaitmeninė

6.4. 7–8 klasės

Savaitė	Pasiekimo sritis ir ugdoma kompetencija	Veiklos pavyzdys	Galimos integracijos pavyzdys
1 savaitė	<p>B1 Kitas kaip draugas Ar turi draugą, kuriuo besąlygiškai pasitiki?</p> <p>Kompetencijos: <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> aptariant konkrečius pavyzdžius ugdomas gebėjimas analizuoti situacijas, dalyvių elgesį, jų motyvus, galimus pasirinkimus. Gilinamas draugystės kaip fenomeno suvokimas, draugo svarba gerai emocinei būsenai palaikyti. <u>Komunikavimo:</u> diskutuodami mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklausymo, gebėjimo išgirsti priešingą nuomonę, aiškaus savo minčių dėstymo bei argumentavimo) gebėjimus. <u>Pilietiškumo:</u> ugdomi empatiją ir toleranciją</p>	<p>Diskusija tema – kas yra tikras draugas? Diskusijai pateikiamos konkrečios situacijos bei pavyzdžiai, galimi atsakymų variantai. Mokiniai skatinami teikti savo pavyzdžius. Nagrinėjant konkrečius pavyzdžius, diskutuojant, gilinama ir abstrahuojama draugystės sąvoka, išgryninamas draugystės apibrėžimas.</p>	<p>Lietuvių kalba (ieškoma draugystės pavyzdžių literatūros kūriniuose).</p>

	kitokiai nuomonei / požiūriui / gyvenimo ir veiklos būdai.		
2 savaitė	<p>B2 Kitas kaip artimas Kodėl svarbu būti empatišku esančiam šalia?</p> <p>Kompetencijos: <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> aptariant konkrečius pavyzdžius ugdomas gebėjimas analizuoti situacijas, dalyvių elgesį, jų motyvus, galimus pasirinkimus. Gilinamas empatijos kaip fenomeno suvokimas, empatijos svarba tarpasmeniniuose ir pilietiniuose santykiuose. <u>Komunikavimo:</u> diskutuodami mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklausymo, gebėjimo išgirsti priešingą nuomonę, aiškaus savo minčių dėstymo bei argumentavimo) gebėjimus. <u>Pilietiškumo:</u> ugdosi empatiją ir toleranciją kitokiai nuomonei / požiūriui / gyvenimo ir veiklos būdai.</p>	Diskusija tema – empatija. Diskusijai pateikiamos konkrečios situacijos bei pavyzdžiai, klausiama, ką šiose situacijose jų veikėjai galėtų jausti ir galvoti (įvardijant konkrečius jausmus ir emocijas). Atsakymus prašoma pagrįsti bei argumentuoti. Mokiniai skatinami teikti savo pavyzdžius.	Pilietinis ugdymas (analizuojant empatijos svarbą socialiniuose santykiuose).
3 savaitė	<p>B3 Kitas kaip svetimas Kaip su(s)itaria</p>	Mokinių prašoma dirbant nedidelėse grupėse sukurti jų miesto, miestelio ar	Pilietinis ugdymas (sieti su atskirų asmenų, individo ir visuomenės santykių temomis).

	<p>skirtingos bendruomenės?</p> <p>Kompetencijos: <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> ugdomi suvokimą, kad tik tos visuomenės, kur atsižvelgiama į kiekvieno individo interesus, yra emociškai sveikos ir saugios. Liudija geranorišką santykio su svetimu žmogumi nuostatą. Kritiškai ir kūrybiškai reflektuoja galimo priešiško svetimam fenomeną. Pasiūlo originalių būdų, kaip spręsti priešiško kitokiems žmonėms problemą, kaip rasti sugyvenimo, bendravimo bei bendradarbiavimo alternatyvų.</p> <p><u>Komunikavimo:</u> diskutuodami mokiniai ugdomi tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklauso, gebėjimo išgirsti priešingą nuomonę, aiškiai savo minčių dėstymo bei argumentavimo) gebėjimus.</p> <p><u>Pilietiškumo:</u> mokosi pastebėti, įvardyti ir apibūdinti žmonių bei bendruomenių įvairovę, suvokti tolerancijos jų atžvilgiu svarbą. Vadovaujasi</p>	<p>kaimo svajonių parką, kuris jiems labai patiktų ir jame norėtumėte leisti laisvalaikį. Detalų parko planą siūloma nubraižyti ant didelio popieriaus lapo. Tuomet svajonių parko planai pristatomi klasės draugams. Po pristatymo prašoma pažvelgti į savo parko planus dar kartą. Ar tokiam parke gerai jausis ir turės savo veikloms vietos visi bendruomenės nariai (skirtingo amžiaus, interesų ir t.t.)? Jei ne, siūloma planus pakoreguoti, kiek įmanoma labiau atsižvelgiant į visų visuomenės grupių interesus.</p>	
--	--	---	--

	pagarbos visų žmonių teisėms ir tolerancijos principais.		
4 savaitė	<p>B4 Virtualus kitas Kokios yra bendravimo virtualioje erdvėje taisyklės?</p> <p>Kompetencijos: <u>Pažinimo:</u> susipažįsta su mandagaus bendravimo virtualioje erdvėje taisyklėmis. <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> ugdomi atsakingą požiūrį ir geranorišką santykį su kitu žmogumi virtualioje erdvėje. <u>Komunikavimo:</u> dirbdami grupelėse mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklauso, gebėjimo išgirsti priešingą nuomonę, aiškiai savo minčių dėstymo bei argumentavimo) gebėjimus. Pristatydami grupių darbus ugdysis viešo komunikavimo įgūdį. <u>Pilietinė:</u> Mokosi suprasti virtualaus kito ne tik tekstą, bet ir kontekstą. Demonstruoja geranoriško ir konstruktyvaus bendravimo virtualioje erdvėje įgūdžius.</p>	Peržiūrimas video apie mandagų elgesį skaitmeninėje erdvėje. Nedidelėse grupelėse mokiniai parengia pranešimus viena iš pasirinktų temų – „Nedaryk kitam to, ko pats nenori sulaukti“, arba „Socialiniuose tinkluose mes rašome savo CV“. Pranešimus pristato, aptaria.	Pilietinis ugdymas (sieti su atskirų asmenų, individo ir visuomenės santykių temomis).

6.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės

Mėnuo	Savaitės	Probleminis	Raktinė sąvoka	Kūrybiniai,
-------	----------	-------------	----------------	-------------

(lapkritis)	tema	klausimas, ugdoma kompetencija		projektiniai darbai
1 savaitė	Aš ir šeima	<p>Kaip padedu savo šeimos nariams sudėtingose ir netikėtose situacijose?</p> <p>Pažinimo, kultūrinė ir komunikavimo kompetencijos</p>	Šeima, giminė, tėvai, seneliai, proseneliai	Giminės genealogijos medis. Kuo pasireiškia pagarba seneliams? (aplankymas, padėkojimas, atsiprašymas, atjauta, pagalba) prisimena me senelių (prosenelių) istoriją. Refleksija tema “Mano artimas ir mylimas žmogus”
2 savaitė	Aš ir draugai	<p>Kaip pasimokyti iš nesutarimų ir nuomonių įvairovės?</p> <p>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, pilietiškumo ir komunikavimo kompetencijos</p>	Empatija, tolerancija, nuomonių įvairovė, sutarimas	Palyginame sofistinių ir kritinių mąstymu bei loginiais argumentais pagrįstą požiūrį. Refleksija “Kas sieja draugus?”
3 savaitė	Aš ir bendruomenė	<p>Bendruomenė ir protestas</p> <p>Kūrybiškumo, pilietiškumo, komunikavimo kompetencijos</p>	Socialinė atsakomybė, konstruktyvus sprendimas	Tyrimas: dėl ko verta pasipiktinti? Dėl ko verta protestuoti?

4 savaitė	Aš ir virtuali bendruomenė	Vizualumo etika Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, kultūrinė, komunikavimo ir skaitmeninė kompetencijos	Destruktyvi vizualinė medžiaga, empatija kitoniškam asmeniui, multimodalus ugdymas	Tyrinėjame fotografiją, dokumentiką, meninį kiną. Refleksija “Vizualumo etikos ribos”
-----------	----------------------------	--	--	---

ILGALAIKIO PLANO RENGIMAS

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko(-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų ciklo, savaitės) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Planuodamas mokymosi veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius. Šį darbą palengvins naudojimas [Švietimo portale](#) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio citatų langas.

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktos ikonėlės atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos.

Ilgalaikių planų pavyzdžių galima rasti [Švietimo portale](#) Etikos BP atvaizdavime [Etika \(emokykla.lt\)](#) varnele pažymint *Ištekliai* ir pasirenkant *Ilgalaikiai planai ir kt.* punktą arba Etikos *Įgyvendinimo rekomendacijų* pateikime OneNote formatu skyrelyje *Veiklos planavimo pavyzdžiai*.

7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.

Nuorodos paskutinį kartą žiūrėtos 2024-04-04

Nr	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
1.	„MORALSTEAM“	Tai vaizdo edukacinis žaidimas, ugdantis dorybes STEAM aplinkoje.	Moralsteam (gyvojiplaneta.lt)
2.	Classtime	Individualios mokinių pažangos stebėjimo skaitmeninė mokymo priemonė, skirta klasėje arba nuotoliniu būdu organizuoti mokinių pasiekimų	Classtime

		patikrinimą, vesti užsiėmimus, viktorinas. Didinama mokytojo ir besimokančiojo sąveika, didinamas mokymosi pažangos skaidrumas, palengvinamas ir pagreitinamas mokytojo darbas.	
3.	Pilietis per 31 valandą	Socialinis sąmoningumas – tai gebėjimas suprasti visuomenėje vykstančius procesus, jų santykį ir poveikį sau, kitiems ir pasauliui. Mokytojai, naudodami medžiagą gali vesti integruotas dorinio ugdymo, pilietinio ugdymo ir ekonomikos pamokas arba pasitelkti ją atskirų pamokų pajvairinimui.	<u>Mokytojo knyga</u>
4.	Didaktinis žaidimas „Mano pasirinkimas“ mokantis etikos	Edukacinės priemonės formatas – stalo žaidimas. Jį sudaro 24 temos (jos atitinka 9–10 ir I–IV gimnazijos klasių dorinio ugdymo (etikos) Bendrąją programą). Žaidimas sukurtas taip, kad skatintų besimokančiųjų aktyvumą, ugdytų kūrybiškumą, bendradarbiavimą, ugdytų komunikacijos ir kritinio mąstymo įgūdžius, moko valdyti problemų analizės ir sprendimų priėmimo procesą. Pabaigus žaidimą diskutuojama, dalinamasi išpūdžiais, teikiama pasiūlymų žaidimo tobulinimui.	https://www.youtube.com/watch?v=XeQpqHiMY-U&feature=youtu.be
5.	Vieningi drauge	Tai edukacinis žaidimas, skirtas padėti Ukrainos vaikams susipažinti su lietuvių kalba, kultūra bei gerinti jų emocinę savijautą. Pagrindinis herojus Cepas kviečia mažuosius ukrainiečius interaktyviai mokytis lietuvių kalbos. Žaidime pateikiamos šešios įtraukčiai svarbios temos: restoranas, parduotuvė, mokykla, ekologija, geografija ir istorija, pagalba ir saugumas. Priemonėje galima rasti nuorodas į interneto puslapius, kurie skirti ukrainiečiams, atvykusiems į Lietuvą.	<u>Vieningi drauge (multimediamark.lt)</u>
6.	Dorinis ugdymas	„Dorinis ugdymas“ – tai skaitmeninė mokymosi priemonė, kurios skirtingi mokymosi metodai ir skirtingi mokytojų bei mokinių vaidmenys sudomins, motyvuos siekti užsibrėžtų tikslų ir leis save įsivertinti. Mokymosi priemonę sudaro: 7 tematikos, 40 tikybos ir etikos integruotų pamokų, suteikiančių	<u>Dorinis ugdymas - Titulinis (ugdome.lt)</u>

		galimybę saugiai tyrinėti, nepatirti moralinio spaudimo, kurti vertybines nuostatas bei ugdyti estetinį skonį.	
7.	„Wordwall“	Ši populiari mokymo(si) platforma „ Wordwall “ išversta į 38 kalbas. „Wordwall“ – tai įvairių skaitmeninių priemonių platforma, skirta mokytojui parengti interaktyvias užduotis. VšĮ „Švietimo tinklas“ kartu su platformos „Wordwall“ kūrėjais „Visual Education Ltd“ atliko „Wordwall“ lokalizavimo darbus. Dabar veikia lietuviška „Wordwall“ versija.	Wordwall Greitesniu būdu kurkite geresnes pamokas
8.	„Vaikų linijos“ kampanijos BE PATYČIŲ socialinės reklamos ir edukaciniai filmai	Apie patyčių prevenciją ir intervenciją, kaip organizuoti užsiėmimus su mokiniais ir į ką atkreipti jų dėmesį.	Moralsteam (gyvojiplaneta.lt)
9.	Delfi socialinio projekto NežVairuok! filmas	Mokumentinio stiliaus filmas aiškina, tiria ir analizuoja kokie pavojai tyko vairuojančių ir tuo pat metu žvairuojančių į telefoną. Tai yra nemokama švietimo ir edukacijos priemonė, skirta įvairaus amžiaus Lietuvos mokyklų mokiniams, jaunimui ir visiems eismo dalyviams.	Nežvairuok.lt (nezvairuok.lt)
10.	Autorių teisės mokykloje	Vaizdo pamokos mokiniams apie autorių teises.	Autorių teisės: pažink, suprask, gerbk! – MANO NATA
11.	DIDELI MAŽI EKRAŅAI	Medijų raštingumo projekto „DIDELI MAŽI EKRAŅAI“ mokymo priemonės vyresniųjų klasių mokiniams bei jų mokytojams, apimančios mokiniams patrauklias audiovizualinių medijų sritis ir formas (kiną, reklamas, socialinius tinklus, televiziją, kompiuterinius žaidimus, multimedijų žurnalistiką).	Medijų raštingumo projektas Dideli maži ekranai (didelimaziekranai.lt)
12.	VALSTYBĖS PAŽINIMO CENTRAS	Valstybės pažinimo centras – tai moderni edukacinė erdvė, duris atvėrusi 2016 m. kovo 10 d. Nuolatinėje Centro ekspozicijoje siekiama atsakyti į klausimus, kaip veikia demokratiška valstybė ir jos institucijos, kaip piliečiai gali prisidėti prie valstybės kūrimo ir valdymo, kokiais būdais galima spręsti visai visuomenei ar vietos bendruomenei aktualias problemas. Nuolatinę Centro ekspoziciją papildo periodiškai	Pažink valstybę! (pazinkvalstybe.lt)

		atnaujinamos teminės parodos, supažindinančios su svarbiausiais valstybingumo simboliais ar įvykiais. Valstybės pažinimo centre pristatoma informacija kuriama drauge su lankytojais: šiuolaikinėmis technologijomis kiekvienas kviečiamas kurti asmeninį santykį su pateikiama medžiaga ir dalintis nuomone, ekspozicijų erdves paverčiant diskusijų forumu.	
13.	ANTIKORUPCINIO ŠVIETIMO MOKYMOSI SISTEMA	Ši neformalaus mokymosi sistema – tai puikus būdas įgyti žinių apie korupcinio pobūdžio veiklas, išmokti atpažinti nesąžiningą poelgį bei ugdyti tokias vertybes kaip dorumas, sąžiningumas ir skaidrumas.	<u>ANTIKORUPCINIO ŠVIETIMO MOKYMOSI SISTEMA STT</u> (skaidrumozenklelis.lt)
14.	MUZIEJUS MOKYKLA MOKSLEIVIS	Interneto svetainė www.muziejuedukacija.lt sukurta įgyvendinant projektą „Muziejus – mokykla – moksleivis. Muziejų ir bendrojo lavinimo mokyklų nacionalinis partnerystės tinklas“, finansuotą Europos socialinio fondo ir Lietuvos valstybės biudžeto lėšomis. Svetainės paskirtis – teikti oficialią informaciją apie visų Lietuvos muziejų edukacines veiklas, skatinti muziejų edukatorių ir pedagogų bendradarbiavimą, teikti metodinę pagalbą mokytojams. Interneto svetainėje informacija apie visų Lietuvos muziejų edukacines programas pateikiama pagal savivaldybes, švietimo teikėjus, ugdymo sritis, amžiaus grupes ir veikia kaip duomenų bazė su patogia paieškos sistema. Nuo 2019 m. svetainėje veikia virtualių edukacinių programų/pamokų skyrius. Tai LMA Švietimo sekcijos virtuali edukacinių programų / pamokų platforma, kuriama įgyvendinant tęstinį, Lietuvos kultūros tarybos finansuojamą projektą „Atrask savo kraštą muziejuje“. Ji skirta nuotoliniam mokymuisi ir susieta su galimybe muziejinių vertybių pagalba mokiniams pagilinti bendrojo ugdymo metu įgyjamas kompetencijas.	<u>Muziejus-Mokykla-Moksleivis</u> (muziejuedukacija.lt)
15.	Epamokos	„Epamokas“ rengia mokytojai praktikai, todėl „Epamokos“ yra profesionalios ir	<u>Titulinis Epamokos.pedagogas</u>

		patrauklios. Pamokos turinys skirtas mokiniui, o mokytojui ji yra papildoma ugdymo priemonė, padedanti sumažinti pasiruošimo pamokoms krūvį.	<u>.lt</u>
16.	PO ARKOMIS: rašytojų selekcijų serijos ARTI TOLI	Vilniaus miesto „Teatras Atviras Ratas“ pristato virtualų ciklą „PO ARKOMIS: rašytojų selekcijų seriją ARTI TOLI“, kuriame kūrybiškai ir patraukliai pristatomi programinės literatūros autoriai: V. Krėvė-Mickevičius, Maironis, Keturvėjininkai, J. Grušas, J. Vaičiūnaitė, J. Marcinkevičius, J. Kunčinas, A. Marčėnas, A. Mackus, V. Šekspyras, F. Kafka, D. Kajokas, S. Geda, M. Martinaitis, J. Degutyte.	<u>PO ARKOMIS: rašytojų selekcijų serijos ARTI TOLI - YouTube</u>
17.	manoBiblija.lt	Portale pateikiami pagrindiniai lietuviški Šv. Rašto vertimai. Be to, rasite Žinyną, kuriame iš įvairių šaltinių surinkta ir sukomplektuota daugiau nei 1200 informacinių tekstų ir iliustracijų, atskleidžiančių Biblinių laikų visuomenės, kultūros, buities detales, paaiškinančių to meto papročius, supažindinančių su Biblijos veikėjais ir istoriniais įvykiais. Tris Biblijos vertimus galėsite skaityti ir palyginti susikūrę nemokamą paskyrą, o visa papildoma medžiaga galėsite naudotis įsigijus prenumeratą.	<u>manobiblija.lt</u>
18.	„Soolsy“	„Soolsy“ suteikia realias galimybes užtikrinti individualizuotą ugdymą kiekvienam vaikui – mokiniai yra įgalinti tuo pačiu metu mokytis skirtingas vieno dalyko temas ar pasirinkti skirtingus tos pačios užduoties atsiskaitymo būdus. „Soolsy“ kursas išdėstytas nuo lengviausių (bazinių) temų iki aukštesniojo lygio temų, kas leidžia iš esmės performuoti mokinių pasiekimų vertinimo sampratą, t.y. užtikrinti individualų mokymąsi be spragų. „Soolsy“ rasite integruotą humanitarinių ir socialinių bei gamtos mokslų kursą, grįstą fenomenais.	<u>Soolsy</u>
19.	Žaidimas „Interland“	„Interland“ yra nuotykių kupinas internetinis žaidimas, kurį žaidžiant mokymasis apie skaitmeninį saugumą ir pilietiškumą tampa interaktyvus ir įdomus. Lengvai suprantamas žaidimas moko vaikus saugotis interneto grėsmių,	<u>Interlandas (beinternetawesome.withgoogle.com)</u>

		įsilaužėlių, elektroninių patyčių ir sukčiavimo, padeda vaikams saugiai ir atsakingai naršyti skaitmeniniame pasaulyje.	
--	--	---	--

Naudingos nuorodos:

7.1. 1–4 klasės

1. Mokymosi priemonių komplektai ETIKA: TAIP 1, 2, 3 klasėms. Aut. J.Sereičikienė, V.Kuzmickaitė, A.Meškauskienė, R. Aškinytė. Leid. Šviesa. <https://www.eduka.lt/>
2. Vaivorykštė. Vadovėliai, pratybų sąsiuviniai, mokytojo knyga, garso įrašai 1-4 klasėms. Leid. Baltos lankos. <https://vaivorykste.eu/>

7.2. 5–10 ir I–II gimnazijos klasės

1. Filmas "Pokalbiai rimtomis temomis" (rež. Giedrė Beinoriūtė). Pagrindiniai filmo herojai - vaikai ir paaugliai. Filme keliami klausimai apie vienatvę, meilę, Dievą, pasaulį, santykius su kitu žmogumi.
2. Jaunas ir pilietiškąs. Leid. Laisvosios rinkos institutas. Interaktyvus vadovėlis 5-8 klasėms, integruotos dorinio ugdymo, pilietinio ugdymo ir ekonomikos temos. [Jaunas ir pilietiškąs | Lietuvos laisvosios rinkos institutas \(llri.lt\)](#) (nemokamas)
3. Antikorupcinis ugdymas bendrojo ugdymo mokykloje. Leid. LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. NŠA, 2020. Metodinėje priemonėje pateikiamos ugdomosios veiklos pamokoms ir popamokiniams užsiėmimams. [Švietimo portalas \(ugdome.lt\)](#)

8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.

8.1. 1–4 klasės

1. Knyga mažutėliams. Aut. V.Vaidogaitė, A.Pempienė. Vilnius, 2020.
2. Mokymosi priemonių komplektai ETIKA: TAIP 1, 2, 3 klasėms. Aut. J.Sereičikienė, V.Kuzmickaitė, A.Meškauskienė, R. Aškinytė. Šviesa, 2020-2021.
3. Vaivorykštė. Vadovėliai, pratybų sąsiuviniai, mokytojo knyga, garso įrašai 1-4 klasėms. Baltos lankos.

8.2. 5–10 ir I–II gimnazijos klasės

1. Juknaitė V. *Tariamąs iš tamsos/pokalbiai su vaikais*. Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Vilnius, 2012.
2. Aškinytė R. *Filosofija vaikams*. Mokytojo knyga, Tyto alba, Vilnius, 2003.
3. Galimberti U. *Kodėl? 100 filosofijos istorijų smalsiems vaikams*. Hubris, 2019, Vilnius.
4. *Mažųjų Platonų* knygelių serija, Phi knygos, 2021, Vilnius.
5. Kalenda Č. *Ekologinė etika*. Rosma, 2007.
6. R.D.Precht, *Kas aš esu? Filosofinė kelionė į save*. V., Alma littera, 2010. Knyga suformuota pagal tris pagrindinius klausimus, kuriuos kadaise suformulavo filosofas I.Kantas – ką galiu žinoti? ką galiu daryti? ko galiu tikėtis? Daugelis skyrių absoliučiai tinka etikos pamokų tematikai, tekstai trumpi ir tinkami vienos pamokos diskusijai.

9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.

9.1. 1–2 klasės

A Saviugda ir savisauga. Aš–Asmuo

A1 Pažįsta savo unikalumą

Klasė: 2

Tema: Pasikalbėkim minutėlę...

Šia užduotimi siekiama ugdyti savęs kaip unikalaus asmens pažinimą. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokį pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam, ugdosi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Pokalbio tema - aš ir kiti. Mokinė,-ys mokosi save objektyvuoti ir apibūdinti tokiais ar panašiais žodžiais: „aš mėgstu“, „man patinka“, „aš nemėgstu“, „man nepatinka“ ir pan.

Veiklos užduoties atlikimo metu mokinė,-ys mokosi klausytis kitų.

Užduotis: Reikės ilgos virvės, kurios galai būtų surišti mazgu. Vaikai sėdi ratu, visi abiem rankom įsikibę į virvę. Leidžiame virvę per rankas, sakydami "sukasi, sukasi mazgas ratu, pasakyki draugams, kas esi tu". Mokytoja,-as paleidžia suktis suktuką (ar tiesiog kamuoliuką), virvę leidžiame tol, kol suktukas sustoja.

Mokytoja,-as pradeda pokalbį su tuo vaiku, kurio rankose sustojo virvės mazgas. Pokalbio tikslas - sužinoti apie vaiką, su juo/ja susipažinti. Klausimai gali būti įvairūs - apie pomėgius, svajones, įpročius ir t.t. Pokalbio trukmė - 1-2 minutės.

Sukame virvę toliau. Kai suktukas vėl sustoja, klausimus užduoda vaikas, kuris kalbėjo paskutinis, o atsakinėja tas, kurio rankose ši kartą sustojo mazgas. Viso pokalbio metu vienas vaikas tik klausinėja, kitas – tik atsakinėja. Jei klausiančiajam sunku tęsti pokalbį ir užduoti klausimus, padeda mokytoja,-as.

Mokytoja,-as skatina vaikus nuoširdžiai domėtis pašnekovu, megzti sklandų pokalbį, užduoti ne tik atskirus, bet ir iš pateikto atsakymo kylančius klausimus.

Jei mazgas sustoja vaiko, kuris jau atsakinėjo, rankose, žodžio teisę perduoti šalia sėdinčiam vaikui, kad pamokos metu visi pabūtų ir klausiančio, ir atsakinėjančio rolėje.

Atlikus užduotį aptariami šie klausimai:

Ar buvo įdomu pasakoti apie save? Ar įdomu klausyti apie kitų mokinių pomėgius, įpročius, svajones? Kodėl?

Ar tavo ir kitų mokinių pomėgiai, įpročiai, svajonės panašūs ar skiriasi? Ar tu turi tokių pomėgių, įpročių ar svajonių, kurių neturi joks kitas klasės mokinė,-ys?

Kodėl tau svarbūs tavo pomėgiai, įpročiai ir svajonės? Kaip manai, ar ir kitiems mokiniams jų pomėgiai, įpročiai ir svajonės yra tokie pat svarbūs?

Ar svarbu mandagiai ir pagarbiai bendrauti vieniems su kitais? Kodėl?

Ar atlikdami užduotį bendravote mandagiai ir pagarbiai?

Kas yra konfliktas? Kas yra patyčios? Koks skirtumas tarp konflikto ir patyčių?

Ar kilo konfliktų atliekant užduotį? Kaip juos sprendėte?

Kaip reikėtų bendrauti, kad konfliktai neperaugtų į patyčias?

Ar matome panašumus mūsų pomėgiuose ir nemėgstamoje veikloje? Kokie jie?

Ar matome skirtumus mūsų pomėgiuose ir nemėgstamoje veikloje? Kokie jie?

Ko yra daugiau – panašumų ar skirtumų? Kodėl taip yra?

Kaip galėtume vieną ar kitą panašumą ir skirtumą apibūdinti keliais žodžiais?

Pasiekimų lygiai:

Atsakydamas į mokytojo keliamus klausimus pasakoja apie savo pomėgius, kodėl šie pomėgiai jam svarbūs (A1.1).	Išvardija ne tik savo pomėgius, bet ir kelia klausimus apie save, savo autentiškumą (A1.2).	Kelia klausimus apie savo pomėgių skirtingumą nuo kito pomėgių (A1.3).	Savarankiškai pasirinkdamas mokytojo pasiūlytus prisistatymo būdus, prisistato (A1.4).
Kelia klausimus, kaip palaikyti trumpą pokalbį su Kitu. Padedamas svarsto, kada konfliktas gali peraugti į patyčias (B3.1).	Padedamas palaiko dialogišką santykį su Kitu, pavyzdžiui, užduoda mandagius klausimus. Savarankiškai išvardija skirtumus tarp konflikto ir patyčių (B3.2).	Savarankiškai palaiko mandagų ir pagarbų ryšį su Kitu, priimdamas Kito kitoniškumą. Svarsto būdus, kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias (B3.3).	Reflektuoja mandagaus bendravimo svarbą su Kitu. Skiria patyčias kaip netinkamą bendravimo būdą (B3.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A1.1 Mokinė,-ys atsako į mokytojos,-jo ar kitų mokinių pateiktus klausimus apie savo pomėgius, pagrindžia, kodėl jam tai svarbu.

A1.2 Mokinė,-ys sklandžiai ir išsamiai atsako į mokytojos,-jo ar kitų mokinių pateiktus klausimus, pasakoja ne tik apie savo pomėgius, bet ir įpročius, svajones, pagrindžia, kodėl tai svarbu.

A1.3 Mokinė,-ys pastebi skirtumus tarp savo ir kitų mokinių pomėgių, įpročių ir svajonių.

A1.4 Mokinė,-ys pristato save kaip autentišką asmenybę, pagrindžia ir vertina savo bei kitų mokinių autentiškumą.

B3.1 Mokinė,-ys padedamas svarsto, kas padeda palaikyti pokalbį su kitu, kas yra konfliktas ir patyčios, koks tarp jų skirtumas.

B3.2 Mokinė,-ys padedamas palaiko pokalbį, domisi kito mokinio pomėgiais, įpročiais ir t.t., užduoda klausimus, tačiau jie yra padiriki, nesusieti į vientisą temą, pokalbį. Savarankiškai apibrėžia kuo skiriasi konfliktas ir patyčios.

B3.3 Mokinė,-ys palaiko pokalbį, užduoda originalius klausimus, sekantį klausimą pateikia ta pačia tema, plėtoja ir gilina temą, pateikiami klausimai išplaukia iš atsakymų, jie yra susieti į vientisą pokalbį. Nuosekliai domisi pašnekovais, stengiasi suprasti jų autentiškumą. Išlieka mandagus ir pagarbus, net jei nuomonės aptariamu klausimu nesutampa. Savarankiškai svarsto būdus kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias.

B3.4 Mokinė,-ys palaiko nuoseklų pokalbį, domisi pašnekovais, stengiasi suprasti ir gerbti jų autentiškumą. Išlaiko dėmesį ir susidomėjimą pašnekovu ir jo asmenybę. Išklauso, nepertraukia, nepereina prie kitos temos, net jei tema, kuria kalba atsakinėjantysis, klausiančiajam neaktuali. Išlieka mandagus ir pagarbus. Savarankiškai svarsto būdus kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias, bei praktiškai šiuos būdus įgyvendina.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal A1 ir B3 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal "Klausimų virvė" // V.Vaidogaitė, A.Pempienė. Knyga mažutėliams. Vilnius. 2020, psl. 38.

A2 Pažįsta savo jausmus

Klasė: 2

Tema: Aš jaučiu ir tu jauti

Šia užduotimi siekiama ugdytis savęs kaip unikalaus asmens pažinimą. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokį pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam ugdomasi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Užduotis:

Mokytoja,-as pristato mokiniams informaciją apie jausmus ir emocijas:

Emocija – trumpalaikis žmogaus išgyvenimas. Pagrindinės, bazinės emocijos yra keturios: baimė, džiaugsmas, liūdesys ir pyktis.

Jausmai yra intensyvesni ir ilgiau trunkantys (pavyzdžiui, meilė, gėda, kaltė ir t.t.).

Emocijų reikia tam, kad pagal jų raišką galėtume pažinti save ar kitą žmogų, suprasti, kas su mumis ar kitu žmogumi vyksta.

Nemalonios emocijos ir jausmai (baimė, pyktis, liūdesys, gėda ir t.t.) dažnai vadinami neigiamais jausmais ar emocijomis. Tačiau išvengti vadinamųjų neigiamų jausmų ir emocijų neįmanoma, o ir nereikia. Visos emocijos žmogui naudingos ir būtinos, visos mums padeda. Pavyzdžiui, baimė perspėja apie galimą pavojų, moko mus atsargumo, kilęs pyktis parodo, kad kažkas vyksta ne taip, kaip mes norime.

Emocijos padeda suprasti, kas mes esame, ko norime, o ko ne. Išreikšti jausmai ir emocijos padeda suprasti vieniems kitus ir susikalbėti.

Emocijų nereikia slopinti, tačiau nereikia, kad jas reikia reikšti bet kaip. Jei emocijų per daug, pirmiausia reikėtų nusiraminti. Nurimus lengviau priimti tinkamą sprendimą ir spręsti situaciją.

Kartu aptarkite šias situacijas. Kuris atsakymas tinkamiausias? Kodėl?

1. Jonas paima Jonės pieštuką ir perlaužia per pusę. Kokią emociją jaučia Jonė?
  - a. Džiaugsmą
  - b. Baimę
  - c. Pyktį
  - d. Liūdesį

2. Kaip būtų geriausia Jonei pasielgti šioje situacijoje?
  - a. Tyliai verkti ir nieko nesakyti
  - b. Pasiskųsti tėvams
  - c. Nusiraminti ir pasakyti Jonui, kaip ji jaučiasi ir paprašyti daugiau taip nebesielgti
  - d. Sulaužyti Jono pieštuką

3. Kaip būtų geriausia Jonui pasielgti šioje situacijoje?
  - a. Paaikškinti Jonei, kodėl jis sulaužė pieštuką
  - b. Garsiai juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko
  - c. Atsiprašyti
  - d. Atiduoti Jonei savo pieštuką

Pasvarstykite:

1. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas paaiškins, kodėl sulaužė pieštuką?
2. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko?
3. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas atsiprašys?
4. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas jai atiduos savo pieštuką?

Aptarkite atliktas veiklas remdamiesi šiais klausimais:

1. Papasakok situacijų, kai jautei džiaugsmą. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
2. Papasakok situacijų, kai jautei baimę. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
3. Papasakok situacijų, kai jautei pyktį. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
4. Papasakok situacijų, kai jautei liūdesį. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
5. Ar svarbu atpažinti savo jausmus ir emocijas? Kodėl?
6. Ar svarbu atpažinti draugo jausmus ir emocijas? Kodėl?
7. Ar draugaujant svarbu reikšti jausmus ir emocijas? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Iš pateiktų pavyzdžių atrinka emocijas ir jausmus, apibūdina, kuo jie skiriasi. Kelia klausimus apie savistabą, kodėl ji svarbi (A2.1).	Pateikia teigiamų ir neigiamų emocijų ir jausmų pavyzdžių (reakcijos į situacijas), nusako, kaip kylančios emocijos ar jausmai veikia mano santykį su artimiausiais žmonėmis. Paaiškina, kodėl svarbi savistaba (A2.2).	Stebi (reflektuoja) savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų, kaip jas tinkamai (saugiai) išreikšti. Pateikia pavyzdžių, kodėl supykus svarbu nurimti ir kaip tai padaryti (A2.3).	Praktikuoja savistabą (atpažįsta, supranta kylančias emocijas) ir palygina skirtingas emocines būsenas. Supranta susitaikymo svarbą (atsiprašo, gailisi, taikosi) (A2.4).
Kelia klausimus, kas yra draugystė, kodėl ji svarbi bei kaip palaikyti gerą santykį su draugu. Kelia klausimus, kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas (B1.1).	Mokosi suprasti ir priimti kito kitoniškumą (kitokie pomėgiai, išvaizda, būdo savybės). Išvardija keletą būdų, kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas (B1.2).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip palaikyti draugystės ryšį. Klasės draugams pasakoja, kodėl svarbus geras tarpusavio ryšys ir kaip spręsti tarp draugų kylančius konfliktus (B1.3).	Moka keletą konflikto sprendimo būdų, juos pritaiko kasdienėse situacijose. Puoselėja draugystės santykius kasdienybėje (su klasės draugais), reflektuoja draugystės teikiamą džiaugsmą (B1.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A2.1 Mokinė,-ys,-ė padedama,-as įvardija kas yra emocijos ir jausmai. Padedama,-as svarsto, kodėl svarbu suprasti savo emocijas ir jausmus.

A2.2 Mokinė,-ys,-ė savarankiškai pateikia emocijų ir jausmų pavyzdžių, nusako kodėl svarbu suprasti savo emocijas bei jausmus, bei kaip emocijų atpažinimas ir išraiška įtakoja santykius.

A2.3 Mokinė,-ys,-ė padedama,-as atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti.

A2.4 Mokinė,-ys savarankiškai atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas. Žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti, bei taiko tai praktiškai - geba išsakyti, paaiškinti, ieškoti sprendimo, atsiprašyti, taikytis.

B1.1 Mokinė,-ys svarsto kaip palaikyti gerą santykį su draugu, kaip, atsižvelgiant į savo ir draugo emocijas spręsti nedideles konfliktines situacijas.

B1.2 Mokinė,-ys mokosi suprasti ir priimti kito kitoniškumą, supranta, kad toje pačioje situacijose skirtingiems žmonėms kyla skirtingi jausmai ir emocijos. Įvardija keletą būdų kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas.

B1.3 Mokinė,-ys pateikia konkrečių pavyzdžių kaip teisinga emocijų raiška padeda palaikyti draugystės ryšį. Klasės draugams pasakoja kodėl svarbus geras tarpusavio ryšys ir kaip, teisingai reiškiant emocijas, spręsti tarp draugų kylančius konfliktus.

B1.4 Mokinė,-ys moka kaip, teisingai reiškiant emocijas, spręsti tarp draugų kylančius konfliktus, juos pritaiko kasdienėse situacijose. Puoselėja draugystės santykius kasdienybėje (su klasės draugais), reflektuoja draugystės teikiamą džiaugsmą.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal A2 ir B1 pateiktus pasiekimų lygius.

A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų

Klasė: 1

Tema: Saugu-nesaugu

Šia užduotimi yra siekiama ugdyti socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją. Pasitelkiamos aptarimui (analizei) kasdienės situacijos ir jos nagrinėjamos saugumo/nesaugumo požiūriu. Lentelių panaudojimas šioje užduotyje leidžia platų kasdienybės kontekstą susiaurinti, pateikti "priešais akis" (t.y. objektyvuoti) ir mokyti analizuoti.

Užduotis:

1. Pagalvok ir pažymėk, kurios iš lentelėje išvardintų situacijų gali būti pavojingos tavo saugumui ar sveikatai, kurios ne?

		Tai saugumui ar sveikatai pavojinga situacija	Tai saugumui ar sveikatai nepavojinga situacija
1.	Su draugais žaidžiate futbolą, ir kamuolys netyčia išrieda į gatvę.		
2.	Mama siūlo eiti į mišką pasivaikščioti.		
3.	Draugas siūlo eiti vieniems į mišką, tik trumpam, pasivaikščioti.		

4.	Eidamas gatve matai atbėgantį katiną.		
5.	Eidamas gatve matai atbėgantį šunį.		
6.	Tavo kambaryje siena ropoja voras.		
7.	Žaisdamas savo kambaryje užuodi dūmų kvapą.		
8.	Maudantis duše dingsta karštas vanduo.		
9.	Miegodamas iškrenti iš lovos.		
10.	Parduotuvėje nepažįstamas vyras siūlo nupirkti ledų.		

2. Kai lentelė baigiama pildyti, bendrai aptarkite situacijas. Jei situacija pavojinga sveikatai, padiskutuokite, kaip reikėtų elgtis norint išvengti nemalonių pasekmių.

3. Papasakok situacijų, kuriose buvo kilęs pavojus tavo saugumui ar sveikatai. Kaip tuomet elgeisi? Ar nemalonių pasekmių išvengti? Jei ne, kaip būtų buvę galima pasielgti tose situacijose ir išvengti nemalonių pasekmių?

4. Kokiais žodžiais galėtum nusakyti „saugumo“ ir „nesaugumo“ jausmus? Gal teko skaityti apie tai kokią knygą? Ar galėtum pakartoti ten vartotus žodžius? Ar galėtum pakartoti tėvėlių/senėlių vartojamus žodžius nesaugiose situacijose?

Pasiekimų lygiai:

Iš pateiktų pavyzdžių atrinka, kokiose situacijose gali kilti pavojus sveikatai. Kelia klausimus, kodėl svarbu mokėti pasakyti „ne“, „stop“, „man nepatinka“ (A3.1).	Analizuoja, kaip elgtis situacijose, kuriose gali kilti pavojus sveikatai. Atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus, išvardija pavyzdžius, kada svarbu pasakyti „ne“, „stop“, „man nepatinka“ (A3.2).	Pristato 2–3 situacijas, kuriose svarbu pasakyti „ne“, „stop“, „man nepatinka“ bei gali kilti pavojus sveikatai, ir svarsto, kaip jose elgtųsi (A3.3).	Klasės draugams pristato keletą pavyzdžių, kaip elgtis situacijose, kuriose gali kilti pavojus sveikatai. Moka pasakyti „ne“, „stop“, „man nepatinka“ situacijose, kurios kelia pavojų (A3.4).
--	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A3.1 Mokinė,-ys padedama,-as įvardija kokiose situacijose gali kilti pavojus saugumui ar sveikatai. Padedamas svarsto, kaip reikėtų elgtis tose situacijose.

A3.2 Mokinė,-ys savarankiškai įvardija kokiose situacijose gali kilti pavojus saugumui ar sveikatai. Analizuoja, kaip reikėtų elgtis tose situacijose.

A3.3 Savarankiškai pateikia situacijų pavyzdžių, kuriose gali kilti pavojus saugumui ar sveikatai. Analizuoja, kaip reikėtų elgtis tose situacijose.

A3.4 Savarankiškai pateikia situacijų pavyzdžių, kuriose gali kilti pavojus saugumui ar sveikatai. Moka pasakyti "ne", "stop", "man nepatinka" situacijose, kurios kelia pavojų.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -pasaulio pažinimas.

Vertinama: pagal A3 pateiktus pasiekimų lygius.

A4 Aš ir virtualumas

Klasė: 2

Tema: Mano laikas

Šia užduotimi siekiama ugdyti skaitmeninę, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacijos kompetenciją. Mokiniai matuoja savo praleidimo virtualioje erdvėje laiką, tai pat graduoja prioritetus (kur ir su kuo praleistas laikas yra maloniausias ir pan.). Laiko matavimas leidžia ugdyti matematinius įgūdžius ir pajauti matuojamo bei fenomenologiškai patiriamo laiko skirtumą. Tokio skirtumo suvokimas leidžia ugdyti ir tokias asmenines galias kaip bendruomeniškumas (t.y. suvokimas, kad praleistas laikas su realia bendruomene yra svarbesnis daugeliu aspektų, lyginant su laiku, praleistu virtualybėje).

Užduotis:

Užpildyk lentelę. Lentelėi pildyti skirk kelias dienas ar savaitę, kad spėtum atlikti ir išmatuoti, kiek truko visos veiklos.

Pirmiausia prie kiekvienos veiklos sužymėk, ši veikla tau maloni ar nemaloni.

Kitoms lentelės skiltims pildyti paprašyk suaugusiųjų pagalbos.

Prieš atlikdamas kiekvieną veiklą paprašyk suaugusiojo, kad pradėtų matuoti laiką.

Kai baigsi veiklą, pirmiausia lentelėje įrašyk, kiek tavo manymu ši veikla truko.

Tuomet paklausk suaugusiojo kiek iš tikrųjų ši veikla truko, ir įrašyk skaičių paskutinėje lentelės skiltyje.

Veikla	Pažymėk + arba - ženklais, ši veikla tau maloni ar nemaloni?	Kaip tau atrodo, kiek laiko ši veikla truko?	Kiek iš tikrųjų laiko ši veikla truko?
1. Pasakoji pačią maloniausią tau nutikusią istoriją.			
2. Tvarkaisi savo kambarį.			
3. Lauki eilėje (pavyzdžiui, parduotuvėje), arba spūstyje (mašinoje ar autobuse).			

4. Vakarieniaujate su šeima.			
5. Žaidi savo mėgstamiausią žaidimą ..... (įrašyk jį. Tai gali būti bet kokia tavo mėgstamiausia veikla - piešimas, lego, futbolas ir t.t.).			
6. Žiūri animacinį filmuką.			
7. Lauki, kol kompiuteriu pažais brolis arba sesė ir ateis tavo eilė žaisti (arba tiesiog lauki, kol galėsi žaisti).			
8. Žaidi telefonu ar kompiuteriu.			
9. Darai namų darbus.			
10. Valaisi dantis.			

Kai visi baigsite pildyti lenteles, pasikalbėkite:

1. Kurios iš lentelėje išvardintų veiklų tau malonios, o kurios ne?
2. Ar pastebėjai, kad jei veikla maloni, atrodo, kad užtrukai mažai laiko, nors iš tikrųjų laiko praėjo daug daugiau?
3. Ar filmukų žiūrėjimas bei žaidimas kompiuteriu tau yra įdomios veiklos? Papasakok, ką įdomaus ir naudingo veiki telefonu ar kompiuteriu.
4. Ar pavyko atspėti, kiek laiko žiūrėjai filmukus arba žaidei telefonu ar kompiuteriu?
5. Ar svarbu žinoti, kiek laiko praleidi žiūrėdamas filmukus arba žaisdamas telefonu ar kompiuteriu? Kodėl?
6. Kiek laiko per dieną, tavo manymu, yra gerai žiūrėti filmukus arba žaisti telefonu ar kompiuteriu, o kiek jau per daug?
7. Kas tau galėtų namuose padėti stebėti, kiek laiko tu praleidi žiūrėdamas filmukus ar žaisdamas telefonu ar kompiuteriu?
8. Ar galėtum po visų atliktų užduočių pasakyti kas yra laikas? Pagalvok: kodėl laukiant laikas eina greitai, o nelaukiant – akimirksniu praeina?
9. Gal žinai kokių nors posakių apie laiką? (juos gali vartoti tavo tėvai ar seneliai).

Pasiekimų lygiai:

Padedamas kelia klausimus, kas yra virtuali erdvė, kokia jos svarba žmogui (A4.1).	Pateikia 1–2 naudojimosi virtualia erdve kasdienybėje pavyzdžius (A4.2).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kodėl svarbu planuoti laiką, praleidžiamą virtualioje erdvėje (A4.3).	Reflektuoja (atsako į refleksinius klausimus) naudojimosi virtualia erdve laiką, stebi, kiek laiko per dieną praleidžia virtualioje erdvėje (A4.4).
--	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

- A4.1 Mokinė,-ys padedama,-as pasakoja, ką įdomaus ir naudingo veikia virtualioje erdvėje.
A4.2 Mokinė,-ys savarankiškai pasakoja, ką įdomaus ir naudingo veikia virtualioje erdvėje.

A4.3 Mokinė,-ys suvokia, kad užsiimant malonia veikla sunku jausti, kiek iš tikrųjų laiko praėjo. Įvardija, kodėl svarbu planuoti laiką, praleidžiamą virtualioje erdvėje, numato galimas naudas ir žalias.

A4.4 Mokinė,-ys suvokia, kad užsiimant malonia veikla sunku jausti, kiek iš tikrųjų laiko praėjo. Padedama,-as planuoja naudoti virtualia erdve laiką.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: matematika

Vertinama: pagal A4 pateiktus pasiekimų lygius.

B Dialoginis bendravimas. Aš–Tu

B1 Kitas kaip draugas

Klasė: 2

Tema: Aš jaučiu ir tu jauti

Šia užduotimi siekiama suprasti jausmus ir emocijas. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokį pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam ugdosi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Užduotis:

Mokytoja,-as pristato mokiniams informaciją apie jausmus ir emocijas:

Emocija – trumpalaikis žmogaus išgyvenimas. Pagrindinės, bazinės emocijos yra keturios: baimė, džiaugsmas, liūdesys ir pyktis.

Jausmai yra intensyvesni ir ilgiau trunkantys (pavyzdžiui, meilė, gėda, kaltė ir t.t.).

Emocijų reikia tam, kad pagal jų raišką galėtume pažinti save ar kitą žmogų, suprasti, kas su mumis ar kitu žmogumi vyksta.

Nemalonios emocijos ir jausmai (baimė, pyktis, liūdesys, gėda ir t.t.) dažnai vadinami neigiamais jausmais ar emocijomis. Tačiau išvengti vadinamųjų neigiamų jausmų ir emocijų neįmanoma, o ir nereikia. Visos emocijos žmogui naudingos ir būtinos, visos mums padeda. Pavyzdžiui, baimė perspėja apie galimą pavojų, moko mus atsargumo, kilęs pyktis parodo, kad kažkas vyksta ne taip, kaip mes norime.

Emocijos padeda suprasti, kas mes esame, ko norime, o ko ne. Išreikšti jausmai ir emocijos padeda suprasti vieniems kitus ir susikalbėti.

Emocijų nereikia slopinti, tačiau nereikia, kad jas reikia reikšti bet kaip. Jei emocijų per daug, pirmiausia reikėtų nusiraminti. Nurimus lengviau priimti tinkamą sprendimą ir spręsti situaciją.

Kartu aptarkite šias situacijas. Kuris atsakymas tinkamiausias? Kodėl?:

1. Jonas paima Jonės pieštuką ir perlaužia per pusę. Kokią emociją jaučia Jonė?
  - a. Džiaugsmą
  - b. Baimę
  - c. Pyktį
  - d. Liūdesį

2. Kaip būtų geriausia Jonei pasielgti šioje situacijoje?
  - a. Tyliai verkti ir nieko nesakyti
  - b. Pasiskųsti tėvams
  - c. Nusiraminti ir pasakyti Jonui, kaip ji jaučiasi ir paprašyti daugiau taip nebesielgti

- d. Sulaužyti Jono pieštuką
- 3. Kaip būtų geriausia Jonui pasielgti šioje situacijoje?
  - a. Paaiškinti Jonei, kodėl jis sulaužė pieštuką
  - b. Garsiai juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko
  - c. Atsiprašyti
  - d. Atiduoti Jonei savo pieštuką

Pasvarstykite:

1. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas paaiškins, kodėl sulaužė pieštuką?
2. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko?
3. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas atsiprašys?
4. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas jai atiduos savo pieštuką?

Aptarkite atliktas veiklas remdamiesi šiais klausimais:

1. Papasakok situacijų, kai jautei džiaugsmą. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
2. Papasakok situacijų, kai jautei baimę. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
3. Papasakok situacijų, kai jautei pyktį. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
4. Papasakok situacijų, kai jautei liūdesį. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
5. Ar svarbu atpažinti savo jausmus ir emocijas? Kodėl?
6. Ar svarbu atpažinti draugo jausmus ir emocijas? Kodėl?
7. Ar draugaujant svarbu reikšti jausmus ir emocijas? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Iš pateiktų pavyzdžių atrenka emocijas ir jausmus, apibūdina, kuo jie skiriasi. Kelia klausimus apie savistabą, kodėl ji svarbi (A2.1).	Pateikia teigiamų ir neigiamų emocijų ir jausmų pavyzdžių (reakcijos į situacijas), nusako, kaip kylančios emocijos ar jausmai veikia mano santykį su artimiausiais žmonėmis. Paaiškina, kodėl svarbi savistaba (A2.2).	Stebi (reflektuoja) savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų, kaip jas tinkamai (saugiai) išreikšti. Pateikia pavyzdžių, kodėl supykus svarbu nurimti ir kaip tai padaryti (A2.3).	Praktikuoja savistabą (atpažįsta, supranta kylančias emocijas) ir palygina skirtingas emocines būsenas. Supranta susitaikymo svarbą (atsiprašo, gailisi, taikosi) (A2.4).
Kelia klausimus, kas yra draugystė, kodėl ji svarbi bei kaip palaikyti gerą santykį su draugu. Kelia klausimus, kaip spręsti nedideles konfliktines	Mokosi suprasti ir priimti kito kitoniškumą (kitokie pomėgiai, išvaizda, būdo savybės). Išvardija keletą būdų, kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas (B1.2).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip palaikyti draugystės ryšį. Klasės draugams pasakoja, kodėl svarbus geras tarpusavio ryšys ir kaip spręsti tarp draugų kylančius konfliktus (B1.3).	Moka keletą konflikto sprendimo būdų, juos pritaiko kasdienėse situacijose. Puoselėja draugystės santykius kasdienybėje (su

situacijas (B1.1).			klasės draugais), reflektuoja draugystės teikiamą džiaugsmą (B1.4).
--------------------	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A2.1 Mokinė,-ys padedama,-as įvardija kas yra emocijos ir jausmai. Padedama,-as svarsto, kodėl svarbu suprasti savo emocijas ir jausmus.

A2.2 Mokinė,-ys savarankiškai pateikia emocijų ir jausmų pavyzdžių, nusako kodėl svarbu suprasti savo emocijas bei jausmus, bei kaip emocijų atpažinimas ir išraiška įtakoja santykius.

A2.3 Mokinė,-ys padedama,-as atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti.

A2.4 Mokinė,-ys savarankiškai atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas. Žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti, bei taiko tai praktiškai - geba išsakyti, paaiškinti, ieškoti sprendimo, atsiprašyti, taikytis.

B1.1 Mokinė,-ys svarsto kaip palaikyti gerą santykį su draugu, kaip, atsižvelgiant į savo ir draugo emocijas spręsti nedideles konfliktines situacijas.

B1.2 Mokinė,-ys mokosi suprasti ir priimti kito kitoniškumą, supranta, kad toje pačioje situacijose skirtingiems žmonėms kyla skirtingi jausmai ir emocijos. Įvardija keletą būdų kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas.

B1.3 Mokinė,-ys pateikia konkrečių pavyzdžių kaip teisinga emocijų raiška padeda palaikyti draugystės ryšį. Klasės draugams pasakoja kodėl svarbus geras tarpusavio ryšys ir kaip, teisingai reiškiant emocijas, spręsti tarp draugų kylančius konfliktus.

B1.4 Mokinė,-ys moka kaip, teisingai reiškiant emocijas, spręsti tarp draugų kylančius konfliktus, juos pritaiko kasdienėse situacijose. Puoselėja draugystės santykius kasdienybėje (su klasės draugais), reflektuoja draugystės teikiamą džiaugsmą.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal A2 ir B1 pateiktus pasiekimų lygius.

B2 Kitas kaip artimas

Klasė: 2

Tema: Aš jaučiu ir tu jauti

Šia užduotimi siekiama ugdyti savęs kaip unikalaus asmens pažinimą. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokį pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam ugdosi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Užduotis:

Žmogus gali valdyti savo emocijas. Jei žmogus nori palaikyti gerus santykius su aplinkiniais, jis gali nuspręsti, kaip elgtis – audringai reikšti emocijas ar reaguoti ramiai ir apgalvotai.

Detaliai aptarkite kiekvieną žemiau pateiktą situaciją. Kas atsitiktų, jei Martynas pasielgtų taip, kaip nurodyta a,b,c ir t.t. atvejais. Ar toks elgesys jam padėtų palaikyti gerus santykius su šeimos nariais, ar trukdytų?

1. Sesė Monika sudavė Martynui per galvą. Martynui skauda, bet jis nenori susipykti su Monika. Kaip geriau būtų pasielgti:
  - a. duoti Monikai per galvą;
  - b. duoti per galvą broliui Tomui, kuris stovėjo šalia ir viską matė;
  - c. paklausti, kodėl Monika taip pasielgė.

Pasiekimų lygiai:

Paaiškina, kodėl svarbūs geri santykiai su šeimos nariais bei mokytojais. Kelia klausimus apie pagarbos svarbą santykiuose su šeimos nariais bei mokytojais (B2.1).	Papasakoja, kodėl vertina ir brangina santykius su šeimos nariais. Pateikia 1–2 pavyzdžius kaip palaikyti mandagų pokalbį su vyresniu šeimos nariu bei mokytoju. Paaiškina, kodėl svarbi pagarba santykiuose su šeimos nariais bei mokytojais (B2.2).	Mandagiai ir pagarbiai bendrauja su šeimos nariais bei mokytojais, diskutuoja apie tokio bendravimo svarbą (B2.3).	Reflektuoja, kodėl svarbu su šeimos nariais bei mokytojais bendrauti mandagiai ir pagarbiai. Atsakydamas į refleksinius klausimus stebi savo kasdienį bendravimą su šeimos nariais ir mokytojais (B2.4).
---	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B2.1 Mokinė,-ys padedama,-as įvardija kas yra emocijos ir jausmai. Padedama,-as svarsto, kodėl svarbu suprasti savo emocijas ir jausmus.

B2.2 Mokinė,-ys savarankiškai pateikia emocijų ir jausmų pavyzdžių, nusako kodėl svarbu suprasti savo emocijas bei jausmus, bei kaip emocijų atpažinimas ir išraiška įtakoja santykius.

B2.3 Mokinė,-ys padedama,-as atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti.

B2.4 Mokinė,-ys savarankiškai atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas. Žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti, bei taiko tai praktiškai - geba išsakyti, paaiškinti, ieškoti sprendimo, atsiprašyti, taikytis.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal B2 pateiktus pasiekimų lygius.

B3 Kitas kaip svetimas

Klasė: 2

Tema: Pasikalbėkim minutėlę...

Šia užduotimi siekiama ugdyti savęs kaip unikalaus asmens pažinimą. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokį pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam ugdosi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Pokalbio tema - aš ir kiti. Mokinė,-ys mokosi save objektyvuoti ir apibūdinti tokiais ar panašiais žodžiais: „aš mėgstu“, „man patinka“, „aš nemėgstu“, „man nepatinka“ ir pan.

Veiklos užduoties atlikimo metu mokinė,-ys mokosi klausytis kitų.

Užduotis: Reikės ilgos virvės, kurios galai būtų surišti mazgu. Vaikai sėdi ratu, visi abiem rankom įsikibę į virvę. Leidžiame virvę per rankas, sakydami "sukasi, sukasi mazgas ratu, pasakyki draugams, kas esi tu". Mokytoja,-as paleidžia suktis suktuką (ar tiesiog kamuoliuką), virvę leidžiame tol, kol suktukas sustoja.

Mokytoja,-as pradeda pokalbį su tuo vaiku, kurio rankose sustojo virvės mazgas. Pokalbio tikslas - sužinoti apie vaiką, su juo/ja susipažinti. Klausimai gali būti įvairūs - apie pomėgius, svajones, įpročius ir t.t. Pokalbio trukmė - 1-2 minutės.

Sukame virvę toliau. Kai suktukas vėl sustoja, klausimus užduoda vaikas, kuris kalbėjo paskutinis, o atsakinėja tas, kurio rankose šį kartą sustojo mazgas. Viso pokalbio metu vienas vaikas tik klausinėja, kitas – tik atsakinėja. Jei klausiančiajam sunku tęsti pokalbį ir užduoti klausimus, padeda mokytoja.

Mokytoja,-as skatina vaikus nuoširdžiai domėtis pašnekovu, megzti sklandų pokalbį, užduoti ne tik atskirus, bet ir iš pateikto atsakymo kylančius klausimus.

Jei mazgas sustoja vaiko, kuris jau atsakinėjo, rankose, žodžio teisę perduoti šalia sėdinčiam vaikui, kad pamokos metu visi pabūtų ir klausiančio, ir atsakinėjančio rolėje.

Atlikus užduotį aptariami šie klausimai:

Ar buvo įdomu pasakoti apie save? Ar įdomu klausyti apie kitų mokinių pomėgius, įpročius, svajones? Kodėl?

Ar tavo ir kitų mokinių pomėgiai, įpročiai, svajonės panašūs ar skiriasi? Ar tu turi tokių pomėgių, įpročių ar svajonių, kurių neturi joks kitas klasės mokinys?

Kodėl tau svarbūs tavo pomėgiai, įpročiai ir svajonės? Kaip manai, ar ir kitiems mokiniams jų pomėgiai, įpročiai ir svajonės yra tokie pat svarbūs?

Ar svarbu mandagiai ir pagarbiai bendrauti vieniems su kitais? Kodėl?

Ar atlikdami užduotį bendravote mandagiai ir pagarbiai?

Kas yra konfliktas? Kas yra patyčios? Koks skirtumas tarp konflikto ir patyčių?

Ar kilo konfliktų atliekant užduotį? Kaip juos sprendėte?

Kaip reikėtų bendrauti, kad konfliktai neperaugtų į patyčias?

Ar matome panašumus mūsų pomėgiuose ir nemėgstamoje veikloje? Kokie jie?

Ar matome skirtumus mūsų pomėgiuose ir nemėgstamoje veikloje? Kokie jie?

Ko yra daugiau – panašumų ar skirtumų? Kodėl taip yra?

Kaip galėtume vieną ar kitą panašumą ir skirtumą apibūdinti keliais žodžiais?

Pasiekimų lygiai:

Atsakydamas į mokytojo keliamus klausimus pasakoja apie savo pomėgius, kodėl šie pomėgiai jam svarbūs (A1.1).	Išvardija ne tik savo pomėgius, bet ir kelia klausimus apie save, savo autentiškumą (A1.2).	Kelia klausimus apie savo pomėgių skirtingumą nuo kito pomėgių (A1.3).	Savarankiškai pasirinkdamas mokytojo pasiūlytus prisistatymo būdus, prisistato (A1.4).
Kelia klausimus, kaip palaikyti trumpą pokalbį su Kitu. Padedamas svarsto, kada konfliktas gali peraugti į patyčias (B3.1).	Padedamas palaiko dialogišką santykį su Kitu, pavyzdžiui, užduoda mandagius klausimus. Savarankiškai išvardija skirtumus tarp konflikto ir patyčių	Savarankiškai palaiko mandagų ir pagarbų ryšį su Kitu, priimdamas Kito kitoniškumą. Svarsto būdus, kaip bendrauti, kad konfliktinės	Reflektuoja mandagaus bendravimo svarbą su Kitu. Skiria patyčias kaip netinkamą bendravimo būdą (B3.4).

	(B3.2).	situacijos neperaugtų į patyčias (B3.3).	
--	---------	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A1.1 Mokinė,-ys atsako į mokytojos,-jo ar kitų mokinių pateiktus klausimus apie savo pomėgius, pagrindžia, kodėl jam tai svarbu.

A1.2 Mokinė,-ys sklandžiai ir išsamiai atsako į mokytojos,-jo ar kitų mokinių pateiktus klausimus, pasakoja ne tik apie savo pomėgius, bet ir įpročius, svajones, pagrindžia, kodėl tai svarbu.

A1.3 Mokinė,-ys pastebi skirtumus tarp savo ir kitų mokinių pomėgių, įpročių ir svajonių.

A1.4 Mokinė,-ys pristato save kaip autentišką asmenybę, pagrindžia ir vertina savo bei kitų mokinių autentiškumą.

B3.1 Mokinė,-ys padedamas svarsto, kas padeda palaikyti pokalbį su kitu, kas yra konfliktas ir patyčios, koks tarp jų skirtumas.

B3.2 Mokinė,-ys padedamas palaiko pokalbį, domisi kito mokinio pomėgiais, įpročiais ir t.t., užduoda klausimus, tačiau jie yra padriki, nesusieti į vientisą temą, pokalbį. Savarankiškai apibrėžia kuo skiriasi konfliktas ir patyčios.

B3.3 Mokinė,-ys palaiko pokalbį, užduoda originalius klausimus, sekantį klausimą pateikia ta pačia tema, plėtoja ir gilina temą, pateikiami klausimai išplaukia iš atsakymų, jie yra susieti į vientisą pokalbį. Nuosekliai domisi pašnekovais, stengiasi suprasti jų autentiškumą. Išlieka mandagus ir pagarbus, net jei nuomonės aptariamam klausimui nesutampa. Savarankiškai svarsto būdus kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias.

B3.4 Mokinė,-ys palaiko nuoseklų pokalbį, domisi pašnekovais, stengiasi suprasti ir gerbti jų autentiškumą. Išlaiko dėmesį ir susidomėjimą pašnekovu ir jo asmenybe. Išklauso, nepertraukinėja, nepereina prie kitos temos, net jei tema, kuria kalba atsakinėjantysis, klausiančiajam neaktuali. Išlieka mandagus ir pagarbus. Savarankiškai svarsto būdus kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias, bei praktiškai šiuos būdus įgyvendina.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal A1 ir B3 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal "Klausimų virvė" // V.Vaidogaitė, A.Pempienė. Knyga mažutėliams. Vilnius. 2020, psl. 38.

B4 Virtualus Kitas

Klasė: 2

Tema: Ar žinau kaip mandagiai bendrauti su kitu virtualioje erdvėje?

Šia užduotimi siekiama ugdyti gebėjimą valdyti jausmus, o tuo pačiu ugdomi socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, bei skaitmeninė, komunikacinė kompetencijos. Siūloma pasirinkti kasdienės situacijas aptarimui klasėje; mokytojas gali pasiūlyti įvairius mandagaus elgesio tikroje ir virtualioje tikrovėje variantus, jų sprendimo būdus. Mokiniam renkant atsakymų variantus, siūloma pasirinkimą argumentuoti, o visą veiklą pabaigoje apibendrinti.

Užduotis:

Jei žmogus nori palaikyti gerus santykius su aplinkiniais, jis gali nuspręsti, kaip elgtis – audringai reikšti emocijas ar reaguoti ramiai, apgalvotai ir pagarbiai tiek realioje, tiek ir virtualioje erdvėje.

A. Detaliai aptarkite kiekvieną žemiau pateiktą situaciją. Kas atsitiktų, jei Martynas pasielgtų taip, kaip nurodyta a,b,c ir t.t. atvejais? Ar toks elgesys jam padėtų palaikyti gerus santykius su šeimos nariais, ar trukdytų? O gal turite pasiūlymų, kaip dar galėtų pasielgti Martynas?

2. Draugas parašė žinutę, tačiau nepasisveikino. Kaip Martynui geriausia pasielgti:

- nekreipti dėmesio. Realiame gyvenime sveikintis svarbu, virtualiame – ne,
- draugui nieko nesakyti, bet kitiems pasakyti, kad jis nemandagus,
- atrašant pasisveikinti ir parodyto gerą pavyzdį,
- paprašyti draugo, kad kitą kartą pasisveikintų,
- užpykti ir neatrašyti į žinutę,
- .....

2. Martynas kompiuteriu žaidžia su keletu draugų. Vienas iš draugų keikiasi. Kaip Martynui geriausia pasielgti:

- ir pačiam keiktis,
- gražiai paprašyti, kad draugas nesikeiktų,
- atsijungti iš žaidimo ir niekada su tuo draugu nebežaisti,
- pasiskųsti mamai,
- piktai aprėkti besikeikiantį draugą,
- .....

3. Martynas kompiuteriu žaidžia su dviem draugais – Jonu ir Jurgiu. Jurgiui nelabai sekasi žaisti, todėl Jonas pradeda iš jo juoktis, tyčiotis ir pravardžiuoti. Kaip Martynui geriausia pasielgti:

- ir pačiam juoktis,
- apsimesti, kad nieko blogo nevyksta,
- paprašyti Jono, kad taip nesielgtų,
- pamokyti Jurgį žaisti, kad jam geriau sektųsi,
- kitą kartą nepriimti Jurgio žaisti,
- kitą kartą nepriimti Jono žaisti,
- .....

B. Pasiūlykite kiekvienam mokiniui parašyti trumpą žinutę draugui apie tai, ką sužinojo per šią pamoką. Draugas, gavęs žinutę, perskaito ją kitiems mokiniams. Pasidžiaukite, kiek daug išmokote, pasitikrinkite, ar žinias pavyko pritaikyti praktiškai.

Pasiekimų lygiai:

Padedamas išvardija keletą pagrindinių naudojimosi virtualia erdve taisyklių. Kelia klausimus, kodėl su draugu bendraujant virtualioje erdvėje svarbu išlikti mandagam (B4.1).	Savarankiškai išvardija keletą pagrindinių naudojimosi virtualia erdve taisyklių. Savarankiškai svarsto kodėl svarbu išlikti mandagam bendraujant	Bendraudamas ar mokydamasis virtualioje erdvėje taiko mandagus bendravimo taisykles. Savarankiškai parašo mandagią žinutę (keleto sakinių) draugui virtualioje	Reflektuoja mandagus bendravimo virtualioje erdvėje svarbą, savarankiškai išvardija svarbiausias naudojimosi virtualia erdve taisykles. Savarankiškai parašo mandagią žinutę
--	---	--	--

	virtualioje erdvėje (B4.2).	erdvėje (B4.3).	mokytojui virtualioje erdvėje (B4.4).
--	-----------------------------	-----------------	---------------------------------------

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B4.1 Mokinė,-ys padedama,-as pasirenka teisingą atsakymo variantą.

B4.2 Mokinė,-ys savarankiškai pasirenka teisingą atsakymo variantą.

B4.3 Mokinė,-ys savarankiškai pasirenka teisingą atsakymo variantą. Padedama,-as pagrindžia savo pasirinkimą, argumentuoja, kodėl su draugu bendraujant virtualioje erdvėje svarbu išlikti mandagiam ir pagarbiam. Padedama,-as parašo mandagią žinutę draugui.

B4.4 Mokinė,-ys savarankiškai pasirenka teisingą atsakymo variantą. Savarankiškai pagrindžia savo pasirinkimą, argumentuoja, kodėl su draugu bendraujant virtualioje erdvėje svarbu išlikti mandagiam ir pagarbiam. Savarankiškai parašo mandagią žinutę draugui.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal B4 pateiktus pasiekimų lygius.

C Socialiniai santykiai. Aš–Mes

C1 Aš ir šeima

Klasė: 2

Tema: Kuo kvepia namai?

Šitą pasiekimą “Aš ir šeima” siūloma siekti per temą “Kuo kvepia namai?” Užduotimi ugdoma socialinė, emocinė ir savisaugos, bei komunikacijos kompetencija (mokiniai objektyvuoja savo gyvenimą šeimoje, pasakoja apie savo šeimą draugams).

Užduotis:

1. Pagalvok ir surašyk visus savo šeimos narius. Ką tu su kiekvienu iš jų labiausiai mėgsti veikti? Kuo tuomet kvepia jūsų namai? Papasakok apie tai savo klasės draugams.
2. Pagalvok, kokia yra tavo mėgstamiausia šventė, kurią tu šventi su visa savo šeima. Kuo tuomet kvepia jūsų namai? Papasakok apie tai savo klasės draugams.
3. Ar tau svarbi tavo šeima? Kodėl?
4. Kai išklausysi klasės draugų pasakojimų, pagalvok, kuo tavo šeima panaši ir kuo skiriasi nuo kitų klasiokų šeimų? Kas tau buvo įdomiausia klausantis pasakojimų apie kitas šeimas?
5. Ar kitiems mokiniams šeima yra tokia pat svarbi, kaip ir tau? Kodėl taip manai?
6. Kokie penki žodžiai labiausiai tiktų apibūdinti tavo namus? Aptarkite tuos žodžius.

Pasiekimų lygiai:

Įvardija savo šeimos narius, kelia klausimus apie šeimų įvairovę, svarsto, ką reiškia gyventi skirtingose šeimose (C1.1).	Pasirinkęs kūrybos priemones (piešimas, simbolių parinkimas ir pan.) analizuoja savo santykius su šeimos nariais: tėvais, broliais, seserimis, seneliais. Diskutuoja apie gyvenimo šeimoje vertę bei visų šeimų skirtingumą	Pateikia pavyzdžių, kaip palaiko savo santykius su skirtingais šeimos nariais. Analizuoja, kokie santykiai šeimoje yra vertybė (C1.3).	Reflektuoja, kad visos šeimos yra skirtingos, pateikia pavyzdžių. Apibūdina bei pristato savo šeimą ar globėjus
---	---	--	---

	(savitumą) (C1.2).		(C1.4).
--	--------------------	--	---------

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C1.1 Mokinė,-ys įvardija savo šeimos narius, tačiau negali apibūdinti šeimos narių pomėgių, bendrų veiklų. Padedama,-as pastebi skirtumus tarp savo ir kitų šeimų.

C1.2 Mokinė,-ys įvardija savo šeimos narius, apibūdina šeimos narių pomėgius, bendras veiklas. Padedama,-as analizuoja, kodėl jam/jai šeima yra vertybė.

C1.3 Mokinė,-ys įvardija savo šeimos narius, apibūdina šeimos narių pomėgius, bendras veiklas, įvardija bei pateikia pavyzdžių, ką mėgsta veikti su kiekvienu šeimos nariu atskirai ar bendrai su visa šeima. Savarankiškai analizuoja, kodėl jam/jai šeima yra vertybė, pateikia pavyzdžių.

C1.4 Mokinė,-ys pastebi panašumus ir skirtumus tarp savo ir kitų vaikų šeimų, juos įvardina, pateikia pavyzdžių. Savarankiškai analizuoja, kodėl kitiems šeima yra tokia pat vertybė, kaip ir jam/jai, pateikia pavyzdžių.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: technologijos.

Vertinama: pagal C1 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal "Šeimos šventė. Kuo kvepia namai?" // V.Vaidogaitė, A.Pempienė. Knyga mažutėliams. Vilnius. 2020, psl. 122.

C2 Aš ir draugai

Klasė: 2

Tema: Kada lengva, kada sunku kalbėtis?

Šia užduotimi ugdytis komunikacijos kompetenciją. Pasitelkus kasdienės situacijas yra siūloma jas analizuoti, skaidyti dalimis, aptarti veikėjus ir pan.

Užduotis:

Paprašykite vaikų išlaispinti (t.y., sudėlioti eilės tvarka nuo geriausio iki blogiausio) žemiau pateiktų problemų sprendimo variantus. Paprašykite pagrįsti:

- kodėl toks elgesio variantas yra geresnis už kitą (pavyzdžiui, kodėl variantas a geriau nei b, o b geriau nei c ir t.t., kodėl vienaip pasielgti yra geriau, kitaip – blogiau)?
- koks elgesys sustiprins draugystę, o koks – ne?
- kaip vienu ar kitu atveju jausis situacijų veikėjai?
- kaip tu norėtum, kad su tavimi elgtųsi kiti vaikai tokiose situacijose?
- ar jums klasėje yra nutikę panašių situacijų? Kaip tuomet elgeisi? Ar tavo elgesys padėjo sustiprinti draugystę?

Diskutuodami pasistenkite ne tik išsakyti savo nuomonę, bet ir išklausti kitus, nepertraukinėti.

1. Tomas atėjo į mokyklą apsilkęs išvirkščią megztinį. Kaip būtų geriausia pasielgti:
  - a. taisyti išsipašiusius megztinio siūlus ir garsiai juoktis,
  - b. sušnibždėti Tomui į ausį: "ei, žiopoly, apsilikai išvirkščią megztinį!",
  - c. pačiam apsilkti išvirkščią megztinį,
  - d. ....
2. Atlikdamas matematikos užduotis Tomas padarė daug klaidų, ir labai nuliūdo. Kaip būtų geriausia pasielgti:
  - a. sakyti: "pažiūrėk į mano sąsiuvinį, aš klaidų visai nepadariau",
  - b. pasiūlyti Tomui paaiškinti uždavinius dar kartą,
  - c. sakyti: "visi gali suklysti. Jei pasimokysi, kitą kartą pavyks geriau",

- d. ....
3. Tomas bėgo per klasę, nugriuvo ir labai užsigavo ranką. Kaip būtų geriausia pasielgti:
- sakyti: "nebėgiok, ir nenugriūsi",
  - sakyti: "kaip gaila, kad nugriuvai, tau turbūt labai skauda",
  - padėti Tomui pasiruošti kitai pamokai,
  - .....

Pasiekimų lygiai:

Padedamas paaiškina, kodėl svarbu turėti draugų bei puoselėti draugystės ryšį. Kelia klausimą, kodėl draugystės santykiuose yra labai svarbi empatija. Svarsto, kodėl svarbu mokėti išklausti klasės draugų nuomonę (C2.1).	Savarankiškai paaiškina draugystės ryšio reikšmę savo gyvenime. Su klasės draugais diskutuoja apie empatiją. Diskusijoje siekia (savarankiškai ar su pagalba) išklausti savo klasės draugus (C2.2).	Pasakoja, kaip palaiko draugystės ryšius su klasės draugais. Paaiškina, kodėl klasės gyvenime svarbu užjausti Kitą ir kaip jaučiasi Kitas, kuomet yra užjaučiamas. Diskusijose siekia (savarankiškai ar su pagalba) išsakyti savo nuomonę bei išklausti Kitą (C2.3).	Reflektuoja, kokia draugystės svarba klasės gyvenime. Empatiškai bendrauja su klasės draugais. Diskusijose ne tik išsako savo nuomonę, bet ir nepertraukdamas išklauso Kitą (C2.4).
---	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C2.1 Mokinė,-ys padedama,-as įvardija, kokie veiksmai padeda puoselėti draugystės ryšį, padedamas pasirenka tinkamiausią elgesio būdą. Kelia klausimą kodėl draugystės santykiuose yra labai svarbi empatija.

C2.2 Mokinė,-ys savarankiškai įvardija, kokie veiksmai padeda puoselėti draugystės ryšį, savarankiškai pasirenka tinkamiausią elgesio būdą. Diskutuoja, kodėl draugystės santykiuose yra labai svarbi empatija. Diskusijose padedamas išsako savo nuomonę, išklauso kitus, nepertraukinėja.

C2.3 Mokinė,-ys pasakoja kaip palaiko draugystės ryšius su klasės draugais, įvardija, koks elgesys padeda stiprinti draugystę, koks ne. Įvardija užuojautos svarbą, supranta, kaip jaučiasi kitas, kai yra užjaučiamas. jausti Kitą ir kaip jaučiasi Kitas kuomet yra užjaučiamas. Diskusijose savarankiškai išsako savo nuomonę, išklauso kitus, nepertraukinėja.

C2.4 Mokinė,-ys reflektuoja kokia draugystės svarba klasės gyvenime. Empatiškai bendrauja su klasės draugais. Diskusijose savarankiškai išsako savo nuomonę, išklauso kitus, nepertraukinėja.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai:

Vertinama: pagal C4 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal R.Aškinytė. "Filosofija vaikams. Mokytojo knyga", Tyto alba, 2003, p. 108.

C3 Aš ir bendruomenė

Klasė: 1

Tema: Brangus saldainio popierėlis

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kultūrinę komunikacijos kompetencijas. Siūloma pasitelkti kasdienių situacijų aptarimą, elgesio tose situacijose vertinimą.

Užduotis:

I. Perskaitykite istoriją:

Kartą Linas su tėvais nuvažiavo prie ežero. Norėjo pabėgioti, bet kiek bėgo, vis užkliūdavo už tuščio limonado butelio ir pargriūdavo. Kai atsistodavo, būdavo aplipęs saldinių popieriukais.

Linas nutarė prisėsti ir ramiai pasėdėti, bet nebuvo kur. Visur mėtėsi nešvarūs popieriai ir maišeliai nuo traškučių. O dar besižvalgydamas užlipo ant stiklo ir įsipjovė koją.

Linas sako:

-Nieko čia tokio, kad miškas toks nešvarus. Dar geriau – nereikia net savo kamuolio atsivežti. Gali tuščius butelius paspardyti. Ir puoštis atvažiuojant į mišką nereikia – prilips saldinio popieriukas, ir būsi pasipuošęs. Kuo tų popieriukų daugiau prilips, tuo gražiau atrodysi. Nieko čia tokio, kad nėra net kur prisėsti - aš jaunas, galiu ir pastovėti. Pasėdėsiu namie. Ir kad įsipjoviau, nieko baisaus – mama sutvarstys ir bus gerai. Tam fabrikai ir gamina tvarsčius, kad žmonės įsipjautų ir susitvarstytų.

II. Padiskutuokite:

1. Kaip manai, ar Linui tikrai patinka tokia gamta? O kitiems žmonėms? O tau ar patiktų?
2. Ar tau yra tekę būti tokiam miške?
3. Kas būtų, jei kiekvienas žmogus, nuvažiavęs į mišką ar prie ežero, numestų po vieną nedidelį saldinio popieriuką ar kokią kitą mažą šiukšlę? Ar būna "mažų šiukšlių"? Ar numesta nedidelė šiukšlė (pavyzdžiui, saldinio popierėlis) yra problema? Kodėl?
4. Kas būtų, jei kiekvienas žmogus, nuvažiavęs į mišką ar prie ežero, pakeltų ir išmestų po vieną nedidelį saldinio popieriuką ar kokią kitą mažą šiukšlę?
5. Ar jūs šeimoje rūšiuojate? Kaip?
6. Ar žinai, kaip galima panaudoti daiktus, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodo šiukšlė? Pateik pavyzdžių. Jei mokiniams sunku sugalvoti, padeda mokytoja/s (galima piešti ant abiejų lapo pusių, pasidaryti žaislą iš makaronų ar batų dėžučių, tualetinio popieriaus tūtelį ir t.t.).

III.

1. Susitarkite, kad klasėje rinksite saldinių popieriukus (galima jų atsinešti ir iš namų). Paskirkite popieriukams atskirą dėžutę.
2. Projekto tikslas - iš surinktų saldinių popieriukų pasigaminti girliandą, kuria puošite klasę per šventes (gimtadienius ir t.t.). Kokia girlianda bus, nutarkite patys. Atskirus girliandos elementus mokiniai gali gaminti individualiai, tačiau visa girlianda turėtų būti bendras visų kūrinys. Išklausykite visų nuomones ir pasiūlymus, tuomet priimkite bendrą sprendimą.
3. Kai pririnksite pakankamai popieriukų, galite pradėti gaminti. Nesvarbu, kas kiek popieriukų įdėjo į dėžutę, prieš darant popieriukus pasidalinkite po lygiai, kad kiekvienas mokinys turėtų tokį patį popieriukų kiekį.
4. Kai baigsite, aptarkite, kaip sekėsi dirbti bendrai. Kaip pavyko susitarti, kokią girliandą darysite? Ar išklausėte visų nuomones? Kaip sekėsi pasidalinti popieriukus? Ar tau patiko kurti bendrą girliandą? Kodėl? Ar norėtum, kad visi mokyklos vaikai sukurtų bendrą girliandą ir ja papuoštų mokyklą? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Nusako, kas yra bendruomenė, pavyzdžiui, kas sudaro klasės bendruomenę (C3.1).	Kelia klausimus apie bendruomenės svarbą ir pateikia pavyzdžių, kada pasijuto bendruomenės nariu. Įvardija, kas sudaro mokyklos bendruomenę	Paaiškina, kodėl svarbu priimti kitokį Kitą ir kaip jaučiasi, kai pats yra priimamas. Padedamas domisi skirtingomis bendruomenėmis (C3.3).	Išvardija keletą skirtingų bendruomenių pavyzdžių. Reflektuoja bendruomenės
--	---	--	---

	(C3.2).		svarbą savo gyvenime (C3.4).
Iš pavyzdžių atrenka situacijas, kuriose žmogus tinkamai rūšiuoja šiukšles. Kelia klausimą, kas padėtų klasėje tinkamai rūšiuoti šiukšles, išvardija, kokių priemonių reiktų norint tinkamai rūšiuoti šiukšles (D3.1).	Pateikia keletą neigiamos žmogaus įtakos gamtai pavyzdžių. Kelia klausimus apie ekologiją. Kuria priemonės šiukšlių rūšiavimo projektui (D3.2).	Pasako 3–4 taisykles, kurių laikosi išmesdamas šiukšles. Laikosi rūšiavimo taisyklių klasėje (šiukšlių rūšiavimo projekte) (D3.3).	Samprotauja ir paaiškina, kodėl svarbu rūšiuoti šiukšles, kuo šis veiksmas svarbus gamtai. Įgyvendina klasės šiukšlių rūšiavimo projektą, rezultatus aptaria su klasės draugais (D3.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C3.1 Mokinė,-ys įvardija, kas yra klasės bendruomenė. Skiria klasės bendruomenę nuo mokyklos bendruomenės.

C3.2 Mokinė,-ys įvardija kas yra klasės bendruomenė. Išklauso kitų nuomonę, eina į kompromisus, derinasi prie bendrų klasės interesų.

C3.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu išklausti kitų nuomonę, rasti kompromisą. Įvardija, kaip jaučiasi, kai kas nors kitas ar pats/pati yra priimamas/nepriimamas į bendruomenę.

C3.4 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu išklausti kitų nuomonę, rasti kompromisą. Įvardija, kaip jaučiasi, kai kas nors kitas ar pats/pati yra priimamas/nepriimamas į bendruomenę. Pateikia skirtingų bendruomenių pavyzdžių, įvardija savo patirtį jose.

D3.1 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, suvokia, kad numesta "maža šiukšlė" taip pat žalinga ir teršia aplinką.

D3.2 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, pateikia keletą žmogaus neigiamos ar teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių.

D3.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, reflektuoja savo elgesį, pateikia keletą jo paties ar šeimos neigiamos ir teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių.

D3.4 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, reflektuoja savo elgesį, pateikia keletą jo paties ar šeimos neigiamos ir teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių. Supranta rūšiavimo ir pakartotinio daiktų naudojimo naudą, pateikia pavyzdžių.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, technologijos, matematika.

Vertinama: pagal D3 pateiktus pasiekimų lygius vertinama pirma užduoties dalis (1–3 užduoties punktai), pagal C3 pateiktus pasiekimų lygius vertinama antra užduoties dalis (4–7 užduoties punktai).

Šaltiniai: I ir II pratimo žingsniai parengti pagal R.Aškinytė. "Filosofija vaikams. Mokytojo knyga", Tyto alba, 2003, p. 39-40.

III žingsnio užduotis parengta pagal pratimą "Kam galima panaudoti saldainio popierėlių? // J.Sereičikienė, V.Kuzickaitė, A.Meškauskienė, R.Aškinytė. Etika: Taip. Užrašai 1 klasei. Vilnius, Šviesa, 2020, psl. 48.

C4 Aš ir virtuali bendruomenė

Klasė: 2

Tema: Ko galiu išmokti iš animacinių filmukų ir pasakų?

Šia užduotimi siekiama ugdytis pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinę kompetencijas.

Užduotis:

(prieš užduotį prisiminkite, kas tai yra tradicijos, kokių tradicijų vaikai laikosi namuose ar klasėje).

1. Nupiešk savo mėgstamiausią animacinio filmo ar pasakos veikėją, tuomet jį iškirpk. (Pastaba mokytojams – numatykite, kokio dydžio bus piešiniai, kad visų vaikų veikėjai būtų maždaug tokio pat dydžio).
2. Dideliame popieriaus lape ar lentoje nupieškite stalą, prie jo "susodinkite" (suklijuokite) visų vaikų mėgstamus veikėjus. (Pastaba mokytojams – nupieškite tokio dydžio stalą, kad tilptų visų vaikų veikėjai).
3. Papasakokite, kuo jūsų veikėjas ypatingas. Gal jis daro gerus darbus, yra linksmas, stiprus, gelbėja, padeda ir pan.? Ar tu norėtum būti toks, kaip tavo pasirinktas veikėjas? Kodėl? (Pastaba mokytojams – suteikite galimybę pasidalinti visiems mokiniams).
4. Sugalvokite, kokia tai bus šventė. (Pastaba mokytojams – šventė turėtų būti bendra, neišskirianti nei vieno veikėjo).
5. Vaišių stalas tuščias. Ant nedidelių popieriaus lapelių nupieškite savo veikėjo mėgstamą patiekalą, ir "padėkite" (priklijuokite) ant stalo. (Pastaba mokytojams – ant stalo turėtų tilpti visų veikėjų "vaišės").
6. Kokia yra tavo mėgstamiausia tradicija? Pabandykite visų vaikų pasiūlytas tradicijas pritaikyti ir savo veikėjų "šventėje". (Pastaba mokytojams – pagal vaikų pasiūlytas veikėjų tradicijas siūlykite papildyti bendrą piešinį).

Pasiekimų lygiai:

Išvardija, ko gali pasimokyti iš animacijos. Domisi per animaciją ar kitą vaizdinę edukacinę priemonę pateikta etnologine medžiaga. Svarsto, kas yra tradicijos (C4.1).	Diskutuoja su klasės draugais apie tradicijas animacijoje ar kitoje vaizdinėje edukacinėje medžiagoje (C4.2).	Savarankiškai pateikia tradicijų pavyzdžių animacijoje ar kitoje vaizdinėje edukacinėje medžiagoje (C4.3).	Savarankiškai interpretuoja ir kūrybiškai pristato savo mėgstamiausią tradiciją panaudodamas vaizdines priemones (pavyzdžiui, fotografijas) (C4.4).
---	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C4.1 Mokinė,-ys įvardija savo mėgstamiausią animacinio filmo ar pasakos veikėją, apibūdina, kuo pasirinktas veikėjas ypatingas ir ko iš jo būtų galima pasimokyti.

C4.2 Mokinė,-ys diskutuoja su klasės draugais apie tradicijas animacijoje ar pasakose.

C4.3 Mokinė,-ys savarankiškai pateikia tradicijų pavyzdžių iš matytų filmukų ar girdėtų pasakų.

C4.4 Mokinė,-ys pristato savo mėgstamiausią tradiciją, kūrybiškai pritaiko savo ir kitų pasiūlytas tradicijas veiklai (mylimiausių veikėjų šventei) klasėje.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: pasaulio pažinimas.

Vertinama: pagal C4 pateiktus pasiekimų lygius.

D Santykis su pasauliu. Aš–Tai

D1 Aš ir augmenija

Klasė: 1

Tema: Kodėl svarbu rūpintis augalais?

Šia užduotimi siekiama ugdytis komunikacijos, pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetencijas. Pasirinkta užduotimi su augalu siekiama ugdytis gebėjimą komunikuoti tiek su gyva, tiek negyva gamta. Tokiu būdu išplečiamos pasaulio ir jo supratimo ribos: pasaulis yra ne tik žmonės, bet ir gamta, kuri reikalauja rūpesčio etikos.

Užduotis:

1. Įsivaizduok, kad staiga išnyktų visi augalai – tiek laukiniai, tiek augantys soduose ar kambariuose. Papasakok, kaip tuomet atrodytų pasaulis – koks būtų vaizdas, spalvos, kvapai, garsai? Kaip, išnykus augalams, gyventų įvairūs gyvūnai ir žmonės?
2. Ar tu norėtum gyventi tokia pasaulyje? Kodėl?
3. Ką tu galėtum padaryti, kad pasaulyje būtų kuo daugiau augalų?
4. Ar tu esi bandęs/bandžiusi auginti kokį nors augalą? Papasakok, kaip juo rūpinaisi.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie augalus, apie jų svarbą žmogui ir planetai (D1.1).	Diskutuoja apie augalijos reikšmę žmogui ir planetai (D1.2).	Pasako 2–3 argumentus, kodėl svarbu rūpintis augalais, kokią naudą tai teikia žmogui ir planetai (D1.3).	Bando augalą auginti praktiškai (D1.4).
---	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D1.1 Mokinė,-ys kelia klausimus apie augalus, apie jų svarbą žmogui ir planetai.

D1.2 Mokinė,-ys diskutuoja apie augalijos reikšmę žmogui ir planetai.

D1.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu rūpintis augalais, kokią naudą tai teikia žmogui ir planetai.

D1.4 Mokinė,-ys išbando augalo auginimą praktiškai.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, pasaulio pažinimas.

Vertinama: pagal D1 pateiktus pasiekimų lygius.

D2 Aš ir gyvūnija

Klasė: 1

Tema: Kodėl svarbu rūpintis gyvūnais?

Šia užduotimi siekiama ugdytis komunikacijos, pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetencijas. Pasirinkta užduotimi su gyvūnais siekiama ugdytis gebėjimą komunikuoti tiek su gyva, tiek negyva gamta. Tokiu būdu išplečiamos pasaulio ir jo supratimo ribos: pasaulis yra ne tik žmonės, bet ir gamta, kuri reikalauja rūpesčio etikos.

Užduotis:

1. Įsivaizduok, kad staiga išnyktų visi gyvūnai – tiek laukiniai, tiek naminiai. Papasakok, kaip tuomet atrodytų pasaulis – koks būtų vaizdas, spalvos, kvapai, garsai.
2. Ar tu norėtum gyventi tokia pasaulyje? Kodėl?

3. Ar tu esi bandęs/bandžiusi auginti kokį nors gyvūną? Papasakok, kaip juo rūpinaisi.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie naminius bei laukinius gyvūnus, apie jų svarbą žmogui ir planetai (D2.1).	Diskutuoja apie naminių bei laukinių gyvūnų reikšmę žmogui ir planetai (D2.2).	Pasako 2–3 argumentus, kodėl svarbu rūpintis naminiais ir laukiniais gyvūnais, kokią naudą tai teikia žmogui ir planetai (D2.3).	Pristato po 5 taisykles, kaip rūpintis naminiais ir laukiniais gyvūnais ir jiems nepakenkti. Svarsto, kodėl svarbu prisiimti atsakomybę už naminius gyvūnus (D2.4).
--	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D2.1 Mokinė,-ys kelia klausimus apie gyvūnus, apie jų svarbą žmogui ir planetai.

D2.2 Mokinė,-ys diskutuoja apie gyvūnijos reikšmę žmogui ir planetai.

D2.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu rūpintis gyvūnais, kokią naudą tai teikia žmogui ir planetai.

D2.4 Mokinė,-ys pristato keletą taisyklių kaip saugoti naminius gyvūnus ir jiems nepakenkti. Svarsto kodėl svarbu prisiimti atsakomybę už naminius gyvūnus.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, pasaulio pažinimas.

Vertinama: pagal D2 pateiktus pasiekimų lygius.

D3 Aš ir ekologija

Klasė: 1

Tema: Brangus saldainio popierėlis

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kultūrinę, komunikacijos kompetencijas. Pasirinkta užduotimi su gyvūnu siekiama ugdyti gebėjimą komunikuoti tiek su gyva, tiek negyva gamta. Tokiu būdu išplečiamos pasaulio ir jo supratimo ribos: pasaulis yra ne tik žmonės, bet ir gamta, kuri reikalauja rūpesčio etikos. Pasirenkamos kasdienės situacijos ir jos analizuojamos etinio elgesio požiūriu.

Užduotis:

I.Perskaitykite istoriją:

Kartą Linas su tėvais nuvažiavo prie ežero. Norėjo pabėgioti, bet kiek bėgo, vis užkliūdavo už tuščio limonado butelio ir pargriūdavo. Kai atsistodavo, būdavo aplipęs saldainių popieriukais.

Linas nutarė prisėsti ir ramiai pasėdėti, bet nebuvo kur. Visur mėtėsi nešvarūs popieriai ir maišeliai nuo traškučių. O dar besizvalgydamas užlipo ant stiklo ir įsipjovė koją.

Linas sako:

-Nieko čia tokio, kad miškas toks nešvarus. Dar geriau – nereikia net savo kamuolio atsivežti. Gali tuščius butelius paspardyti. Ir puošti atvažiuojant į mišką nereikia – prilips saldainio popieriukas, ir būsi pasipuošęs. Kuo tų popieriukų daugiau prilips, tuo gražiau atrodysi. Nieko čia tokio, kad nėra net kur prisėsti - aš jaunas, galiu ir pastovėti. Pasėdėsiu namie. Ir kad įsipjovčiau, nieko baisaus – mama sutvarstys ir bus gerai. Tam fabrikai ir gamina tvarsčius, kad žmonės įsipjautų ir susitvarstyti.

II.Padiskutuokite:

1. Kaip manai, ar Linui tikrai patinka tokia gamta? O kitiems žmonėms? O tau ar patiktų?
2. Ar tau yra tekę būti tokia miške?

3. Kas būtų, jei kiekvienas žmogus, nuvažiuojęs į mišką ar prie ežero, numestų po vieną nedidelį saldainio popieriuką ar kokią kitą mažą šiukšlę? Ar būna "mažų šiukšlių"? Ar numesta nedidelė šiukšlė (pavyzdžiui, saldainio popierėlis) yra problema? Kodėl?
4. Kas būtų, jei kiekvienas žmogus, nuvažiuojęs į mišką ar prie ežero, pakeltų ir išmestų po vieną nedidelį saldainio popieriuką ar kokią kitą mažą šiukšlę?
5. Ar jūs šeimoje rūšiuojate? Kaip?
6. Ar žinai, kaip galima panaudoti daiktus, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodo šiukšlė? Pateik pavyzdžių. Jei mokiniams sunku sugalvoti, padeda mokytoja/s (galima piešti ant abiejų lapo pusių, pasidaryti žaislą iš makaronų ar batų dėžučių, tualetinio popieriaus tūtelį ir t.t.).

III.

1. Susitarkite, kad klasėje rinksite saldainių popieriukus (galima jų atsinešti ir iš namų). Paskirkite popieriukams atskirą dėžutę.
2. Projekto tikslas - iš surinktų saldainių popieriukų pasigaminti girliandą, kuria puošite klasę per šventes (gimtadienius ir t.t.). Kokia girlianda bus, nutarkite patys. Atskirus girliandos elementus mokiniai gali gaminti individualiai, tačiau visa girlianda turėtų būti bendras visų kūrinys. Išklauskite visų nuomos ir pasiūlymus, tuomet priimkite bendrą sprendimą.
3. Kai pririnksite pakankamai popieriukų, galite pradėti gaminti. Nesvarbu, kas kiek popieriukų įdėjo į dėžutę, prieš darant popieriukus pasidalinkite po lygiai, kad kiekvienas mokinys turėtų tokį patį popieriukų kiekį.
4. Kai baigsite, aptarkite, kaip sekėsi dirbti bendrai. Kaip pavyko susitarti, kokią girliandą darysite? Ar išklausėte visų nuomos? Kaip sekėsi pasidalinti popieriukus? Ar tau patiko kurti bendrą girliandą? Kodėl? Ar norėtum, kad visi mokyklos vaikai sukurtų bendrą girliandą ir ja papuoštų mokyklą? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Nusako, kas yra bendruomenė, pavyzdžiui, kas sudaro klasės bendruomenę (C3.1).	Kelia klausimus apie bendruomenės svarbą ir pateikia pavyzdžių, kada pasijuto bendruomenės nariu. Įvardija, kas sudaro mokyklos bendruomenę (C3.2).	Paaiškina, kodėl svarbu priimti kitokį Kitą ir kaip jaučiasi, kai pats yra priimamas. Padedamas domisi skirtingomis bendruomenėmis (C3.3).	Išvardija keletą skirtingų bendruomenių pavyzdžių. Reflektuoja bendruomenės svarbą savo gyvenime (C3.4).
Iš pavyzdžių atrenka situacijas, kuriose žmogus tinkamai rūšiuoja šiukšles. Kelia klausimą, kas padėtų klasėje tinkamai rūšiuoti šiukšles, išvardija, kokių priemonių reikėtų norint tinkamai rūšiuoti šiukšles (D3.1).	Pateikia keletą neigiamos žmogaus įtakos gamtai pavyzdžių. Kelia klausimus apie ekologiją. Kuria priemonės šiukšlių rūšiavimo projektui (D3.2).	Pasako 3–4 taisykles, kurių laikosi išmesdamas šiukšles. Laikosi rūšiavimo taisyklių klasėje (šiukšlių rūšiavimo projekte) (D3.3).	Samprotauja ir paaiškina, kodėl svarbu rūšiuoti šiukšles, kuo šis veiksmas svarbus gamtai. Įgyvendina klasės šiukšlių rūšiavimo projektą, rezultatus aptaria su klasės draugais (D3.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C3.1 Mokinė,-ys įvardija, kas yra klasės bendruomenė. Skiria klasės bendruomenę nuo mokyklos bendruomenės.

C3.2 Mokinė,-ys įvardija kas yra klasės bendruomenė. Išklauso kitų nuomonę, eina į kompromisus, derinasi prie bendrų klasės interesų.

C3.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu išklausti kitų nuomonę, rasti kompromisą. Įvardija, kaip jaučiasi, kai kas nors kitas ar pats/pati yra priimamas/nepriimamas į bendruomenę.

C3.4 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu išklausti kitų nuomonę, rasti kompromisą. Įvardija, kaip jaučiasi, kai kas nors kitas ar pats/pati yra priimamas/nepriimamas į bendruomenę. Pateikia skirtingų bendruomenių pavyzdžių, įvardija savo patirtį jose.

D3.1 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, suvokia, kad numesta "maža šiukšlė" taip pat žalinga ir teršia aplinką.

D3.2 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, pateikia keletą žmogaus neigiamos ar teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių.

D3.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, reflektuoja savo elgesį, pateikia keletą jo paties ar šeimos neigiamos ir teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių.

D3.4 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, reflektuoja savo elgesį, pateikia keletą jo paties ar šeimos neigiamos ir teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių. Supranta rūšiavimo ir pakartotinio daiktų naudojimo naudą, pateikia pavyzdžių.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, technologijos, matematika.

Vertinama: pagal D3 pateiktus pasiekimų lygius vertinama pirma užduoties dalis (1–3 užduoties punktai), pagal C3 pateiktus pasiekimų lygius vertinama antra užduoties dalis (4-7 užduoties punktai).

Šaltiniai: I ir II pratimo žingsniai parengti pagal R.Aškinytė. "Filosofija vaikams. Mokytojo knyga", Tyto alba, 2003, p. 39-40.

III žingsnio užduotis parengta pagal pratimą "Kam galima panaudoti saldainio popierėlių? // J.Sereičikienė, V.Kuzickaitė, A.Meškauskienė, R.Aškinytė. Etika: Taip. Užrašai 1 klasei. Vilnius, Šviesa, 2020, psl. 48.

D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

Klasė: 1

Tema: kaip gyvena gyvūnai - pasakų veikėjai ir gyvūnai miške?

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinę kompetencijas. Pažinimo kompetencijos prasme mokiniai susipažįsta su gyvūno gyvenimu ir jį lygina su žmogaus. Animacinis filmas pateikia antropologizuotą gyvūno gyvenimo paveikslą ir mokiniai ugdomi gebėjimą šią problemą kritiškai įvertinti. socialinė, emocinės ir sveikos gyvensenos prasme mokiniai užduotimi ugdomi supratimą, kad gyvūnai ir žmonės gyvena bendroje aplinkoje; kūrybiškumo kompetencijos prasme - žmogaus jausenos kūrybiškai perkeliama ir pritaikoma gyvūnui, t.y. pritaikoma kitame kontekste. Komunikacinės kompetencijos prasme mokiniai ugdomi gebėjimą diskutuoti, perduoti savo žinias kitam.

Užduotis: išklauskite mokytojo, os skaitomą S. Kozlovo knygos "Ežiukas rūke" pasaką "Pokalbis". Kokie gyvūnai veikia šioje pasakoje? Kur jie gyvena? Ką veikia? Įsidėmėk kuo daugiau pasakos detalių ir jas nupiešk. Pavaizduok ne tik pasakos veikėjus, bet ir atmosferą, pagrindinę pasakos mintį. Kartu su klasės draugais pasvarstyk, kokios problemos kyla miške gyvenantiems gyvūnams? Pagalvok su draugais: gyvūnai nekalba žmonių kalba, tai iš kur galiu žinoti kaip jie

jaučiasi ir pan.? O gal gyvūnai, pasakose kalbantys žmonių kalba, kalba apie mūsų jausenas? Palyginkite žinomų gyvūnų skleidžiamus garsus ir mūsų kalbą skirtingose situacijoje.

Pasiekimų lygiai:

Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip ekologinės problemos pateikiamos vaizdinėse priemonėse (plakatuose, socialinėse reklamose, animacijoje) artimiausioje aplinkoje (D4.1).	Kelia klausimus, kodėl svarbu apie ekologines problemas kalbėti ir vaizdinėmis priemonėmis (plakatuose, socialinėse reklamose, animacijoje) (D4.2).	Kartu su klasės draugais svarsto idėjas, kaip galima atkreipti žmonių dėmesį į ekologines problemas per vaizdinėmis priemonėmis (D4.3).	Kartu su klasės draugais kuria vaizdines priemones, kurios atkreiptų žmonių dėmesį į ekologines problemas (D4.4).
---	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

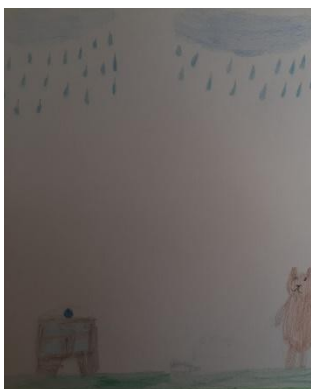

D4.1 Mokinys, -ė nupiešia tik vieną ar kelias atskiras pasakos detales, nesujungia jų į bendrą pasakos mintį/idėją.

D4.2 Mokinys, -ė nupiešia daugiau atskirų pasakos detalių, bet nesujungia jų į bendrą pasakos mintį/idėją.

D4.3 Mokinys, -ė nupiešia pagrindinę pasakos mintį/idėją, apjungiančią atskiras pasakos detales, įvardija su kokia problema gali susidurti miške gyvenantys gyvūnai.

D4.4 Mokinys, -ė nupiešia ne tik pagrindinę pasakos mintį/idėją, bet ir pasakos atmosferą, užfiksuoja daug įvairių pasakos detalių, įvardija kelias problemas, kurios gali kilti miške gyvenantiems gyvūnams, svarsto, ar žmogus gali padėti miško gyventojams.

Darbų pavyzdžiai pagal pasiekimų lygius:

Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
			
Nupiešta tik viena pasakos detalė.	Nupieštos kelios pasakos detalės.	Nupiešta pagrindinė pasakos mintis/idėja. Taip pat žodžiu įvardija su kokia problema gali susidurti miške gyvenantys	Nupiešta pagrindinė pasakos mintis/idėja ir pasakos atmosfera, įvardija kelias problemas, kurios gali kilti miške

		gyvūnai.	gyvenantiems gyvūnams, svarsto, ar žmogus gali padėti miško gyventojams.
--	--	----------	--

(Medžiaga iš KTU Vaižganto progimnazijos archyvo)

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė.

Vertinima: pagal D.4 pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai - gebėjimas įsiklausyti, ir perteikti pasakos simbolius piešinyje. Gebėjimas įvardinti kaip miške gyvena pasakų herojai bei tikri gyvūnai, kokia žmogaus pagalba jiems reikalinga.

Šaltiniai: Kozlov S. *Ežiukas rūke. Nieko rimto*. Vilnius. 2010.

9.2. 3–4 klasės

A Saviugda ir savisauga. Aš–Asmuo

A1 Pažįsta savo unikalumą

Klasė: 3-4

Tema: Kas būtų, jeigu būčiau kitoks?

Šia užduotimi siekiama ugdyti tokias kompetencijas kaip: pažinimo, kūrybiškumo, komunikavimo. Pažinimo kompetencijos prasme mokiniai ugdomi gebėjimą suprasti save, savo asmenį per įsivaizduojamą pokytį (kas būtų jeigu mano vardas ,aplinka būtų kita ir pan.). Minėta prasme yra ugdomasi ir kūrybiškumo kompetenciją. Komunikavimo kompetencijos ugdymasis atsiskleidžia per pokalbį, diskusiją, mokinių bendravimą vienas su kitu.

Užduotis: Mokiniai kviečiami svarstyti įvairius klausimus, prasidedančius "Kas būtų, jei...". Kas būtų, jei mano vardas būtų kitoks? Kas būtų, jei mano draugai būtų kiti? Kas būtų, jei mano pomėgiai būtų kitokie, nei dabar? Kas būtų, jei gyvenčiau kitoje šalyje? Kas būtų, jei neturėčiau/turėčiau savo augintinių? Ar įmanoma atsakyti į šiuos klausimus? Ar būčiau kitoks, jei keistūsi įvairios aplinkybės? Kada žmogus keičiasi? Pirma užduoties dalis – mokiniai atsako į šiuos klausimus žodžiu, bei svarsto kaip save geriausiai pristatyti, kaip pristatyti savo pomėgius, antra užduoties dalis - nupiešti savo savitumą, pavyzdžiui, savo mėgstamiausią pomėgį, ką jis/ji daro kitaip ir pan., vėliau piešiniai sudedami vienas šalia kito ir mokiniai svarsto kuo jie panašūs vieni į kitus, kuo skiriasi.

Pasiekimų lygiai:

Iš pasiūlytų verbalinių ir neverbalinių komunikacinių priemonių pasirenka būdą prisistatyti, pateikia pavyzdžių apie savo veiklas ir pomėgius (A1.1).	Nupiešia arba nubraižo schemą arba aprašo savo savybes, charakterį, unikalius bruožus (A1.2).	Pristato savo piešinį, papasakoja apie savo unikalumą ir išklauso kitų pristatymus bei išvardija keletą panašumų į kitus ir keletą skirtumų (A1.3).	Naudodamasis refleksiniais klausimais reflektuoja savo savitumą (kas aš esu ir kodėl aš toks?) ir kūrybiškai (verbaliai ir neverbaliai) jį atskleidžia draugų grupei (A1.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A1.1 Mokinė,-ys atsako į dalį užduoties klausimų, papasakoja apie savo pomėgius.

A1.2 Mokinė,-ys atsako į užduoties klausimus, papasakoja apie savo pomėgius, įvardija savo savitumą, unikalumą, kuo jis/ji unikalus/i?

A1.3 Mokinė,-ys atsako į užduoties klausimus, papasakoja apie savo pomėgius, įvardija savo savitumą, unikalumą, kuo jis/ji unikalus/i, domisi kuo kiti išskirtiniai, svarsto ir diskutuoja su klasės draugais apie skirtumus ir panašumus.

A1.4 Mokinė,-ys atsako į užduoties klausimus, papasakoja apie savo pomėgius, įvardija savo savitumą, unikalumą, kuo jis/ji unikalus/i, domisi kuo kiti išskirtiniai, svarsto ir diskutuoja su klasės draugais apie skirtumus ir panašumus, nupiešia ar kitomis kūrybinėmis vizualinėmis priemonėmis vaizduoja savo savitumą.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, kūrybiškumo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal A1 vertinimo kriterijus.

A2 Pažįsta savo jausmus

Klasė: 4

Tema: mano emocijos

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinę kompetencijas. Pažinimo kompetencijos prasme mokiniai analizuoja emocijas, remdamiesi kino filmu; socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos prasme mokiniai ugdo gebėjimą emocijas vizualizuoti, t.y. perteikti jas kitam remiantis vaizdu ir taip ugdomasi minėta kompetencija; kūrybiškumo kompetencijos prasme - pasitelkiamas judantis ir statiškas vaizdai, siekiant pavaizduoti, objektyvuoti emocijas.

Užduotis: peržiūrėkite filmo "Išvirkščias pasaulis" ištrauką. Kokias emocijas bei jausmus atstovauja pagrindiniai veikėjai? Padiskutuokite klasėje: kaip šie veikėjai atrodo? Kodėl jie tokie? Ar galime veikėjus suskirstyti į teigiamus ir neigiamus? Jei ne, kodėl? Padiskutavę, pabandykite nupiešti kaip atrodo jūsų emocijos. Stenkitės piešti autentiškai, galbūt jūsų emocijos ir jausmai atrodys visai kitaip, nei filmo veikėjai. Gal prisimenate kokį nors eilėrašį ar literatūros kūrinių (pasaką), kuris vaizduotų emocijas? Ar galėtumėte tokią ištrauką pritaikyti savo piešiniui?

Pasiekimų lygiai:

Atpažįsta ir geba įvardinti pagrindines teigiamas ir neigiamas emocijas ir jausmus. Padedamas analizuoja, kas lemia jų atsiradimą. Kelia klausimus apie tai, kas yra savistaba (A2.1).	Analizuoja įvairias mokytojo pateikiamas simuliacines situacijas ir pateikia ne mažiau negu du pavyzdžių, kaip galima tinkamai išreikšti teigiamas ir neigiamas emocijas. Iš duotų pavyzdžių pasirenka sau tinkamą savistabos	Mokytojo padedama apibūdina gyvenimo džiaugsmo sąvoką ir savarankiškai pateikia konkrečių pavyzdžių, kas jam kelia gyvenimo džiaugsmą. Taiko savistabos įgūdį (A2.3).	Pateikia pavyzdžių, kur galima kreiptis pagalbos, jei nesupranti savo jausmų ar nežinai, kaip tinkamai juos išreikšti. Moka taikyti keletą savistabos būdų
--	---	---	--

	būdą (A2.2).		(A2.4).
--	--------------	--	---------

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

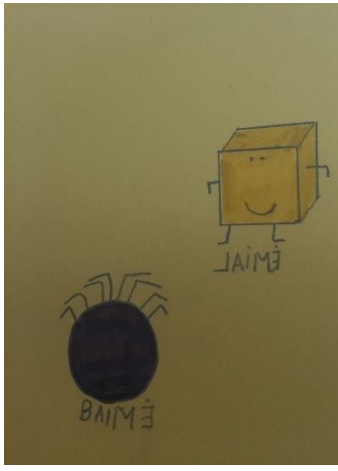

A2.1 Mokinė,-ys nupiešia tik vieną ar kelias skirtingas emocijas, atkartoja matyto filmo veikėjus.

A2.2 Mokinė,-ys nupiešia kelias ar daugiau emocijų, tačiau atkartoja matyto filmo veikėjus.

A2.3 Mokinė,-ys nupiešia kelias pagrindines emocijas, jas nupiešia autentiškai, įvardija būdą kaip išreikšti neigiamas emocijas. Apibūdina kas yra gyvenimo džiaugsmas.

A2.4 Mokinė,-ys autentiškai nupiešia savo emocijas, geba įvardinti ir nupiešti daugiau įvairių emocijų, jausmų. Įvardija keletą skirtingų būdų kaip išreikšti neigiamas emocijas. Apibūdina kas yra gyvenimo džiaugsmas.

Darbų pavyzdžiai pagal pasiekimų lygius:

Slenkstinis lygis	Patenkiamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
			
Nupieštos tik dvi emocijos, nenaudojamos spalvos.	Nupieštos emocijos, spalvos, atkartojama ištraukoje veikėjai.	Nupieštos pagrindinės emocijos, naudojamos spalvos, tačiau atkartojami filmo matyti veikėjai.	Nupieštos ne visos emocijos, tačiau nupiešta autentiškai, neatkartojami filmo veikėjai.
		Taip pat įvardija būdą kaip išreikšti neigiamas emocijas. Apibūdina kas yra gyvenimo džiaugsmas.	Nupiešta autentiškai, neatkartojami filmo veikėjai, įtrauktos papildomos emocijos, jausmai, mąstymas. Taip pat įvardija keletą skirtingų būdų kaip išreikšti neigiamas emocijas. Apibūdina kas yra gyvenimo džiaugsmas, įvardija kas jam/jai jį teikia.

(Medžiaga iš KTU Vaižganto progimnazijos archyvo)

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinė.

Vertinima: pagal A.2 pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai - emocijų atpažinimas ir įvardijimas, gebėjimas įvardinti neigiamų emocijų iškvėpimo būdus, apibūdinti kas teikia džiaugsmą, taip pat labai svarbus atlikto darbo autentiškumas, kūrybiškumas.

Šaltiniai: Filmą "Išvirkščias pasaulis" („Inside Out“). „Walt Disney Pictures“. JAV, 2015.

A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų

Klasė: 3-4

Tema: Ar žinau, kas man kelia grėsmę?

Užduotimi siekiama ugdyti komunikavimo, pažinimo, kūrybinę kompetencijos. Komunikacijos kompetencijos prasme mokiniai ugdo gebėjimą vidinį jausmą-valią perteikti kitam asmeniui; pažinimo kompetencijos prasme mokiniai susipažįsta su valios fenomenu; kūrybiškumo kompetencijos prasme - vidinis fenomenas ne tik įvardijamas, bet ir vizualizuojamas.

Užduotis:

Pirma užduoties dalis – diskusija žodžiu. Diskusiniai klausimai:

Ar žinau kas yra valia? Kaip ją apibūdinti, kaip pavaizduoti? Ar valios neturėjimas gali būti susijęs su pavojingomis, keliančiomis grėsmę situacijomis? Kam valia reikalinga mūsų kasdienybėje? Kam valia reikalinga Tau?

Antra užduoties dalis – mokiniai savais žodžiais apibūdina ir užrašo kas yra valia ir kada ji reikalinga.

Trečia užduoties dalis – mokiniai argumentuoja kodėl svarbu saugoti savo sveikatą ir formuoti sveikos gyvensenos įpročius.

Ketvirta užduoties dalis – kaip valia susijusi su emocijomis ir jų valdymu? Mokiniai kviečiami prisiminti situaciją, kada reikėjo valios suvaldyti savo emocijas, pavyzdžiui, pabaigti darbą iki galo, nešaukti ant kito ir pan.

Pasiekimų lygiai:

Remdamasis savo kasdiene patirtimi, įgytomis žiniomis, atpažįsta sudėtingas situacijas, kuriose reikia saugotis, žino, kas yra valia, ir supranta valios svarbą veikloje ir mąstyme (A3.1).	Analizuoja ir savais žodžiais apibūdina valią (ką reiškia „aš galiu?“, „aš noriu“ ir pan.), pateikia pavyzdžių, kada kantrybė ir ištvermė yra labai reikalingos, supranta asmenines ribas (A3.2).	Išvardija 2–3 taisykles, kurios padėtų palaikyti emocinę pusiausvyrą (nepasiduoti impulsyviai reakcijai ir elgsenai) bei 5 taisykles, kurios padėtų palaikyti fizinį aktyvumą. Išsako 2–3 argumentus, kodėl žalingi įpročiai yra kenksmingi, ir pataria, kaip jų vengti (pvz., saldumynų ir gazuotų gėrimų) (A3.3).	Kontroliuoja savo emocijas ir neperkelia jų kitiems („jei pykstu – nešaukiu ant kito“ ir pan.), parodo savo nepritarimą žodiniame ir fiziniame smurtui; atlikdamas įvairias užduotis rodo valią ir ištvermingumą (užbaigia darbą iki galo) (A3.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A3.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

A3.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

A3.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

A3.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: komunikavimo, pažinimo, kūrybinė.

Integraciniai ryšiai: pasaulio pažinimas, lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal A3 pasiekimų lygius.

A4 Aš ir virtualumas

Klasė: 3-4

Tema: Kuo virtuali erdvė skiriasi nuo realaus pasaulio?

Užduotimi ugdomi tokios kompetencijos kaip pažinimo ir kūrybinė. Pažinimo kompetencijos prasme mokiniai ugdomi į virtualybės ir tikrovės santykį žvelgti problemiška, t.y. šių dviejų sričių atskyrimo problemiškas. Kūrybiškumo kompetencijos prasme naudojama vizualiniais modeliais, pasiskolintais iš matematikos srities, t.y. jie taikomi kitame kontekste.

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Diskusija, kuri gali būti vedama naudojantis šiais klausimais:

Kas yra virtuali erdvė? Kaip ją apibūdintum?

Kas nėra virtuali erdvė?

Kuo virtuali erdvė skiriasi nuo realybės?

Kuo kompiuterinis žaidimas skiriasi nuo stalo žaidimo?

Ar virtualioje erdvėje gali prarasti laiko pojūtį? Ar gali prarasti laiko pojūtį bežaidžiant stalo žaidimą?

Antra užduoties dalis:

Su mokytojos,-o pagalba įvardija 3-5 situacijas virtualioje erdvėje, kurios yra nesaugios, keliančios pavojų.

Trečia užduoties dalis:

Pagal pateiktą pavyzdį iš popieriaus pasigaminkite matematikoje naudojamą Möbiuso juostą:

Pasigaminę juostą paimkite rašiklį ir veskite liniją juostos paviršiumi. Pagalvokite kokį rezultatą gavote ir kaip ją apibūdintumėte? Ar nėra taip, kad šis vienpusis paviršius neblogai apibūdina virtualios ir (tikros) tikrovės santykį? Ar įmanoma vienareikšmiškai nusakyti kur yra geroji, o kur "kita" (išsvirkštinė, ar atvirkštinė) pusė? Pabandykite apibūdinti šitą fenomeną. Pagalvokite ir pasvarstykite kas vis tik skiria tikrovę nuo virtualybės? O gal jų neįmanoma atskirti?

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja, ar visuomet virtualioje erdvėje yra saugu, ar moka saugoti savo asmeninius duomenis, ar žino, kad tai yra svarbu.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kas yra virtuali erdvė, kokios jos galimybės, kaip planuoti naudojimosi kompiuteriu laiką (A4.1).	Elementarius virtualios erdvės veikimo principus suvokia pats, o sudėtingesnius su mokytojo pagalba, žino bei orientuojasi virtualioje erdvėje (kur yra saugu man, kur yra reikalinga medžiaga mokymuisi) (A4.2).	Mokydamasis saugiai naudojami virtualios erdvės galimybės (suranda reikiamą vaizdą, mokomąjį tekstą), savarankiškai suplanuoja užduočių atlikimo laiką virtualioje erdvėje (A4.3).	Mokytojo padedamas įvertina savo santykių su virtualia erdve: ar ji skatina užmiršti laiko pojūtį? Ar kenkia mano buvimui ir santykiams su šeima, draugais tikrovėje? Neatskleidžia asmeninės informacijos apie save, šeimą ir draugus internete (A4.4).
--	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A4.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

A4.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

A4.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

A4.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybinė.

Integraciniai ryšiai: Pasaulio pažinimas, informatika.

Vertinama: Pagal A4 pasiekimų lygius.

B Dialoginis bendravimas. Aš–Tu**B1 Kitas kaip draugas**

Klasė: 3-4

Tema: Draugystės džiaugsmas ir iššūkiai

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Kartu su mokytoja,-u svarsto kas yra empatija, kokia jos svarba žmogaus gyvenime, kodėl empatija svarbi kalbant apie draugystę?

Antra užduoties dalis:

Svarsto, pateikia pavyzdžių kada santykiyje su draugais jaučiasi gerai, kada blogai? Suformuluoja, užrašo. Kartu su mokytoja,-u diskutuoja kas yra manipuliacija, kodėl santykiyje su draugais kartais kyla manipuliacijos, ką tada daryti, kaip elgtis?

Trečia užduoties dalis:

Aprašo arba nupiešia konkretų pavyzdį, kuomet reikėjo empatiškai atjausti Kitą, o gal pati/pats buvo empatiškai atjaustas Kito?

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja draugystės reikšmę savo gyvenime, apmąsto empatijos sąvoką, įvardija konkretų empatijos pavyzdį. Taip pat įvardija konkretų pavyzdį, kuomet santykiyje su draugais jautėsi blogai, galbūt pritrūko empatijos ar buvo manipuliuojama.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą, ką reiškia būti empatišku, kodėl tai svarbu. Svarsto, kada santykis tarp draugų gali peraugti į manipuliacijas, domisi tokio santykio žala (B1.1).	Paaiškina, kodėl svarbu Kitą atjausti, supranta empatijos, atjautos reikšmę santykiuose. Padedamas pateikia keletą manipuliacijų (draugystės santykiyje) pavyzdžių (B1.2).	Savarankiškai pateikia empatijos kasdienybėje pavyzdžių, papasakoja, kokia empatijos reikšmė žmogui. Savarankiškai apibūdina manipuliacijų atvejus (draugystės santykiuose), svarsto, kokia tokio santykio žala (B1.3).	Reflektuoja empatijos reikšmę savo gyvenime, pasakoja klasės draugams, kodėl svarbu būti empatiškam. Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip pasipriešinti manipuliacijoms (draugystės santykiuose) (B1.4).
--	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B1.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B1.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B1.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B1.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: pasaulio pažinimas.

Vertinama: Pagal B1 pasiekimo lygius.

B2 Kitas kaip artimas

Klasė: 3-4

Tema: Kaip sprendžiu konfliktus?

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Kartu su mokytoja,-u diskutuoja šiais klausimais: Kuo meilė skiriasi nuo draugystės? O kuo panaši? Kaip dažnai kalbuosi su savo šeimos nariais? Su kuriais daugiausia? Apie ką? Ar moku tinkamai bendrauti su mokytoju kaip su vyresniu žmogumi? Kokių bendravimo taisyklių laikausi?

Antra užduoties dalis:

Užsirašo keletą minčių dėl ko šeimoje ar mokykloje kyla konfliktai, gal žino, kaip juos galima spręsti? Užsirašytas mintis aptaria su mokytoja,-u ir klasės draugais, kartu diskutuoja.

Trečia užduoties dalis:

Nupiešia savo šeimos narius ir įvardija kaip palaiko gerą santykį su kiekvienu iš jų (padeda, padėkoja, apkabina ir pan.)

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja kodėl svarbu palaikyti gerus santykius šeimoje ir mokykloje. Įvardija keletą būdų kaip spręsti nedidelę konfliktinę situaciją ar į ką kreiptis pagalbos, jei nežino kaip šią situaciją išspręsti.

Pasiekimų lygiai:

Paaiškina, kodėl svarbu vertinti meilės ryšį tarp artimųjų. Kelia klausimus apie tarpusavio pagalbą šeimose. Svarsto, kokios problemos (konfliktinės situacijos) gali kilti santykiuose su suaugusiais šeimos nariais, taip pat su mokytojais (B2.1).	Pateikia meilės išraiškos pavyzdžių šeimos santykiuose (pagalba, išklausymas, rūpestis ir pan.). Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip žmonės padeda vieni kitiems šeimose ir kodėl tai yra svarbu. Pasako 2–3 pavyzdžius, kaip spręsti konfliktus su suaugusiais šeimos nariais bei mokytojais (B2.2).	Pateikia 3–4 pavyzdžius iš savo kasdienybės, kada šeimos nariai padeda vieni kitiems. Pateikia pavyzdžių, kaip išspręsti nedidelę konfliktinę situaciją su suaugusiu šeimos nariu, taip pat su mokytoju (B2.3).	Reflektuoja meilės ryšio, tarpusavio pagalbos šeimoje svarbą. Padedamas reflektuoja gerų santykių šeimoje svarbą, domisi, kaip išvengti nedidelių konfliktinių situacijų su suaugusiais šeimos nariais, taip pat su mokytojais (B2.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B2.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B2.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B2.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B2.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: Pasaulio pažinimas.

Vertinama: Pagal B2 pasiekimų lygius.

B3 Kitas kaip svetimas

Klasė: 3-4

Tema: Sutinku nepažįstamą žmogų, kaip elgtis?

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Kartu su mokytoja,-u aptaria, diskutuoja kaip elgtis, jei sutinki nepažįstamą žmogų (kaimyną, kitos klasės mokytoją ar mokinį, mokyklos darbuotoją ir t.t.). Kodėl svarbu pasisveikinti, kaip palaikyti trumpą pokalbį?

Antra užduoties dalis:

Pasiskirsto grupelėmis po 2-3 mokinius ir pasiskirstę vaidmenimis suvaidina trumpą pokalbį su nepažįstamuoju.

Trečia užduoties dalis:

Suvaidintą pokalbį pristato klasės draugams. Klausosi vieni kitų vaidinamų pokalbių.

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja kas lengva, kas sunku norint palaikyti pokalbį su nepažįstamuoju? Ar visuomet būni mandagus tokioje situacijoje?

Pasiekimų lygiai:

Užduoda mandagų klausimą Kitam (kaimynui, kitos klasės mokiniui, kitos klasės mokytojui ir pan.). Kelia klausimus apie žmonių kitoniškumą, savitumą,	Palaiko mandagų pokalbį su Kitu (kaimynu, kitos klasės mokiniu, kitos klasės mokytoju ir pan.). Paaiškina, kodėl svarbu priimti	Savarankiškai palaiko mandagų pokalbį su Kitu (kaimynu, kitos klasės mokiniu, kitos klasės mokytoju ir pan.). Su klasės draugais diskutuoja	Mandagiai diskutuoja su Kitu (kaimynu, kitos klasės mokiniu, kitos klasės mokytoju ir pan.). Reflektuoja žmonių savitumo
--	---	---	--

svarsto, kodėl svarbu juos priimti tokius, kokie jie yra. Svarsto, kodėl kartais dėl to kyla konfliktai (B3.1).	Kito kitoniškumą. Svarsto, kada konfliktas perauga į patyčias (B3.2).	apie visų žmonių savitumą (kitoniškumą). Kelia klausimus apie patyčias, svarsto jų žalą žmogui (B3.3).	(kitoniškumo) svarbą. Siūlo būdų, kaip būtų galima išvengti patyčių konkrečioje situacijoje (B3.4).
---	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B3.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B3.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B3.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B3.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: Komunikavimo, kūrybinė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal B3 pasiekimų lygius.

B4 Virtualus kitas

Klasė: 3-4

Tema: Rašau mandagų laišką!

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Kartu su mokytoja,-u aptaria kodėl bendraujant virtualioje erdvėje (žodžiu ar raštu) svarbu būti mandagiam? Kas svarbu rašant laišką Kitam?

Antra užduoties dalis:

Su mokytojos,-o pagalba parašo mandagią žinutę/laiškelį mokytojai,-ui, draugui,-ei.

Trečia užduoties dalis:

Savo parašytą laiškelį pristato klasės draugams. Aptaria visų klasės draugų laiškus.

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja kodėl svarbu būti mandagiam bendraujant virtualioje erdvėje? Ar smagu gauti mandagų laišką? Ar buvo priešingų situacijų? Kaip tuomet jauteisi?

Pasiekimų lygiai:

Išvardija bendravimo virtualioje erdvėje taisykles, jas užrašo (taisyklių rinkinys). Kelia klausimą, kodėl svarbi pagarba Kitam virtualioje erdvėje (B4.1).	Pateikia keletą nemandagaus elgesio pavyzdžių, su kuriais susidūrė virtualioje erdvėje (mokymosi ar laisvalaikio metu), pateikia siūlymų, kaip būtų galima to išvengti. Su klasės draugais diskutuoja, kokia	Parašo mandagų laišką mokytojui virtualioje erdvėje (pavyzdžiui, atsiųsdamas atliktą užduotį). Pateikia pagarbaus elgesio virtualioje erdvėje pavyzdžių, jais remdamasis savarankiškai ar	Reflektuoja mandagaus bendravimo (žodžiu ar raštu) virtualioje erdvėje svarbą. Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip jis (ji) gerbia Kitus virtualios erdvės dalyvius (pavyzdžiui,
---	--	---	--

	pagarbos virtualioje erdvėje reikšmė (B4.2).	padedamas suformuluoja pagarbaus elgesio apibrėžimą (B4.3).	nuotolinės pamokos metu) (B4.4).
--	--	---	----------------------------------

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B4.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B4.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B4.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B4.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, informacinės technologijos.

Vertinama: Pagal B4 pasiekimų lygius.

C Socialiniai santykiai. Aš–Mes

C1 Aš ir šeima

Klasė: 3-4

Tema:

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Bendra klasės/grupės diskusija apie santykius šeimoje, kas padeda palaikyti gerus santykius (pavyzdžiui, išklaudyti Kitą, atsiprašyti, padėti, empatiškai įsijausti į Kito situaciją).

Antra užduoties dalis:

Mokiniai individualiai braižo minčių žemėlapių apie santykius šeimoje, žemėlapyje pavaizduoja artimus bei tolimesnius šeimos narius, kas yra artimiausias jį/ji supantis žmonių ratas, kas sudaro tolimesnį, kas dar tolimesnį?

Trečia užduoties dalis:

Prie minčių žemėlapio kiekvienas individualiai užsirašo tris taisykles, kurios padėtų palaikyti gerus santykius šeimoje.

Ketvirta užduoties dalis:

Asmeninė refleksija: kodėl jai/jam svarbūs geri santykiai šeimoje, kaip stengiasi juos palaikyti?

Pasiekimų lygiai:

Nusako savo santykį su skirtingais šeimos nariais, kelia klausimą, kas padeda palaikyti gerus santykius su šeimos nariais (C1.1).	Kūrybiškai pristato savo šeimos unikalumą (savitumą). Pateikia 2–3 pavyzdžius, kas padeda palaikyti gerus santykius su šeimos nariais (C1.2).	Įvardija 3–4 pavyzdžius, kodėl svarbu puoselėti santykius šeimoje ir juos nuolat plėtoti, palaikyti (C1.3).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kas kuria teigiamą atmosferą namuose ir kada žmogus savo šeimoje jaučiasi saugus (C1.4).
---	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C1.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C1.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C1.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C1.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal C1 pasiekimų lygius.

C2 Aš ir draugai

Klasė: 3-4

Tema: Mokausi išsakyti savo nuomonę ir gerbti Kito nuomonę

Užduotis: Kaip išmokti palyginti savo ir kitų mintis? Mokosi empatiškai atliepti į draugams kylančias problemas. Mokosi pasidalinti mintimis ir savo patirtimi, mokosi diskutuoti su artimais draugais arba klasės draugais kaip bendrai atliekamos mokymosi veiklos dalyviais. Mokosi kantrybės išklausti kitų nuomones. Mokosi iš kitų bendraamžių. Kaip jaučiuosi, kai nuomonės nesutampa? Kada jaučiuosi vienišas? Ar nebijau likti vienas? Su kokiomis problemomis susiduria mano draugai? Ar galiu jiems padėti?

Pirma užduoties dalis:

Pirma užduoties dalis atliekama individualiai, kiekvienas mokinys pasvarsto ir užsirašo kokios problemos kyla jos/jo bendraamžiams, kodėl svarbu suprasti kitą, ją/jį atjausti.

Antra užduoties dalis:

Pasvarsto ir užsirašo keletą vienos pasirinktos problemos sprendimo būdų.

Trečia užduoties dalis:

Šioje užduoties dalyje mokomasi išsakyti savo nuomonę ir išklausti Kitą. Kiekvienas įvardija kaip jaučiasi kai yra išklausomas ir kai nėra išklausomas.

Ketvirta užduoties dalis:

Bendroje diskusijoje stengiasi pagarbiai išklausti kitus, mokosi sureaguoti į kito nuomonę.

Pasiekimų lygiai:

Pateikia 2–3 pavyzdžius, kokios problemos kyla bendraamžiams, svarsto, kodėl svarbu empatiškai suprasti savo klasės draugą (C2.1).	Žino bendraamžių problemas, pateikia 2–3 pasiūlymus, kaip būtų galima jas spręsti (C2.2).	Argumentuoja, kodėl svarbu išklausti Kitą, paaiškina, kaip jaučiasi, kai yra išklausomas arba neįklausomas kitų (C2.3).	Pateikia pavyzdį, kada jis (ji) išklause klasės draugų nuomones ir į jas empatiškai sureagavo (C2.4).
--	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C2.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C2.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C2.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C2.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal C2 pasiekimų lygius.

C3 Aš ir bendruomenė

Klasė: 3-4

Tema:

Užduotis: Ar jaučiuosi priklausantis bendruomenei? Mokosi kurti pozityvų santykį su platesne bendruomene, kurioje gyvena, nariais, domisi gyvenimu bendruomenėje. Kelia klausimus apie kitas

religines, tautines, socialines bendruomenes, mokosi empatiško santykio su jomis. Kodėl žmogui reikalinga bendruomenė? Ar suprantu savo vaidmenį bendruomenėje?

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: kas yra bendruomenė? Kokioms bendruomenėms priklausome?

Antra užduoties dalis:

Diskusija: kodėl žmonės renkasi būti bendruomenės dalimi? Kokie iššūkiai kyla bendruomenėse? Kuo bendruomenė gali padėti?

Trečia užduoties dalis:

Darbas grupėse: mokyklos bendruomenė yra viena iš bendruomenių, kuriai priklausai, svarbu žinoti mokyklos istoriją. Dirbdami grupėse surašykite faktus, kuriuos žinote apie savo mokyklą. Kur galėtumėte sužinoti daugiau?

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeniškai įsivardina kodėl jam/jai svarbu būti bendruomenės dalimi. Kodėl svarbu gerbti kitas bendruomenes?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kodėl žmogui svarbu būti bendruomenės dalimi. Domisi kitomis bendruomenėmis (C3.1).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip kurti pozityvų santykį bendruomenėje, pavyzdžiui, klasėje, mokykloje. Kelia klausimus apie kitas bendruomenes (C3.2).	Analizuoja savo bendruomenės, pavyzdžiui, mokyklos, istoriją, pateikia jam įsiminusių pavyzdžių, kada jautėsi bendruomenės dalimi. Su klasės draugais diskutuoja, ką norėtų sužinoti apie kitas bendruomenes (C3.3).	Paaškina, kodėl svarbu gerbti tiek savo, tiek kitų bendruomenių narius ir palaikyti pozityvų santykį su jais (C3.4).
--	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C3.1 Mokinys, ė atlieka pirmą užduoties dalį.

C3.2 Mokinys, ė atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C3.3 Mokinys, ė atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C3.4 Mokinys, ė atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal C3 pasiekimų lygius.

C4 Aš ir virtuali bendruomenė

Klasė: 3-4

Tema: Ar empatija svarbi tik realybėje? Ar ji svarbi virtualioje erdvėje?

Užduotis: Empatija virtualioje erdvėje

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: Ar žiūrėdamas/a animacinį ar dokumentinį filmą, skaitydamas pasaką pastebi empatijos pavyzdžių? Ar skaitydami knygą, žiūrėdami filmą įsijaučiame į Kitą? Ar empatija svarbi tik realiame gyvenime?

Antra užduoties dalis:

Darbas grupelėse: dirbdami grupelėse prisimena ir užrašo empatijos pavyzdžius iš animacinių filmų, pasakų.

Trečia užduoties dalis:

Pristatymai ir diskusija: pristatomi grupelių darbai, diskutuojama.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeniškai sau įsivardina kodėl empatija svarbi ir žiūrint animaciją, filmus, skaitant pasakas, kito žanro knygas.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą, kas yra empatija. Pateikia 2–3 empatijos pavyzdžius iš animacijos (C4.1).	Kelia klausimą, kas yra empatija. Pateikia 2–3 empatijos pavyzdžius iš pasakų (C4.2).	Kelia klausimus, kodėl kuriami filmai, animacija apie atjautą Kitam, argumentuoja, kodėl tai svarbu (C4.3).	Savais žodžiais papasakoja, kodėl svarbu atjausti Kitą ir kokiais pavyzdžiais filmuose tai yra perteikiama (C4.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C4.1 Mokinys, è atlieka pirmà užduoties dalį.

C4.2 Mokinys, è atlieka pirmà ir antrà užduoties dalis.

C4.3 Mokinys, è atlieka pirmà, antrà ir trečią užduoties dalis.

C4.4 Mokinys, è atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė.

Vertinama: Pagal C4 pasiekimų lygius.

D Santykis su pasauliu. Aš–Tai**D1 Aš ir augmenija****Klasė: 4**

Šia užduotimi siekiama ugdyti komunikacijos kompetenciją (verbalizacija jausmų, patirčių ir perdavimas kitiems), kultūrinę (įtraukiama tautosakos tema, susipažįstama su konkrečiu poeto kūryba), kūrybiškumo kompetencija (siejamos augalo savybės ir konkrečios moralinės savybės). Šia užduotimi yra mokoma mokinius apmąstyti savo moralines savybes jas analogiškai siejant su augalų savybėmis. Taip mokiniai ugdo gebėjimą perkelti savo moralinę viziją į kitą, nežmogišką objektą. Tuo pačiu ugdo etinį santykį su gamta. Užduotį galima papildyti ir mokinių padarytomis augalų fotografijomis, aptariant konkrečias augalo savybes ir siejant jas su moralinėmis savybėmis. Galima naudoti ir įvairių mitologinę, tautosakinę medžiagą.

Mokiniams, kuriems sunku reflektuoti savo moralines savybes, galima pasiūlyti perkelti jas į pasirinkto augalo komponentus. Pavyzdžiui, stiprus augalo kotas gali reikšti mano tvirtumą, gležni lapai – silpnumą ar trapumą, žiedai – mano vidinį grožį.

Tema: Aš ir augmenija: Kas būtų, jei būčiau augalas? Kokių augalų norėčiau būti? O gal nenorėčiau? Kodėl? Kaip manimi turėtų rūpintis, jei būčiau augalas? Kodėl svarbus miškas/giria lietuvių kultūroje ir tautosakoje? Ar tai galima sieti su tam tikromis tautos moralinėmis savybėmis?

Užduotis:

Mokiniams pateikiama poeto Czesławo Miłoszo kūrinių citata:

„Nenorėjau būti nei geru, nei didvyriu,

Tiesiog pavirsti medžiu, šimtmečius augti ir nieko nesužeisti?“ (*Užrašai*)

1. Mokytojas užklausia mokinių ar jie suprato poeto mintį ir kaip suprato. Išsiaiškinus šiuos dalykus siūloma pereiti prie pokalbio.
2. Mokiniai gali pasiūlyti augalo, kuriuo norėtų ar nenorėtų būti variantus ir juos surašo lentoje. Mokiniai pristato ir kokius augalus augina namuose.
3. Kaip mokinio noras būti konkrečiu augalu gali būti siejamas su diskusijos *moto* pasirinkta poeto citata?
4. Ar augalas yra neutralus visomis prasmėmis?

5. Kodėl poetas nenori būti “geru”, “didvyriu”, bet tik “medžiu, kuris nieko nesužeidžia? Ar norėtumėte būti tokiu asmeniu, kuris nieko niekada nesužeidžia nei žodžiu, nei veiksniu? Ar tai įmanoma?

6. Kodėl augalai gali mums būti etiniu pavyzdžiu? O gal, priešingai, jie nėra joks pavyzdys?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kaip žmogus gali padėti augalams, kodėl svarbu prisiiinti atsakomybę už augaliją, pavyzdžiui, miškus. Kelia klausimus apie artimiausioje aplinkoje (klasėje, mokyklos kieme, namuose) esančius augalus, kokia jų reikšmė žmogui (D1.1).	Analizuoja, kokios problemos kyla, kai nesirūpinama augalija ar net jai kenkiama (D1.2).	Tyrinėja ir diskutuoja, kada augalas gali padėti, kada pakenkti žmogui. Išsako savo nuomonę, ar už visus augalus žmogus turi prisiiinti atsakomybę (D1.3).	Papasakoja apie savo auginamus augalus, pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip prižiūrėti, rūpintis augalais. Savo pavyzdžius pristato klasės bendruomenėje (D1.4).
--	--	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D1.1 Mokinys atsako į mokytojo klausimus apie eilėraščio esmę ir trumpai apibūdina etinius ryšius

D1.2 Mokinys svarsto ir atsako į 2 bei 3 klausimus.

D1.3 Mokinys atsako į 3-5 klausimus

D1.4 Mokinys diskutuoja visais klausimais, geba reflektuoti 6 klausimą.

Ugdomos kompetencijos: komunikacinė, pažinimo, kultūrinė,

Integraciniai ryšiai: geografija, biologija, literatūra

Vertinama: pagal nurodytus lygius D1.1-D1.4

Šaltiniai:

D2 Aš ir gyvūnija

Klasė: 3-4

Tema: Aš ir gyvūnija: Kokių iššūkių kyla prisiiinant atsakomybę už naminių gyvūną? Kuo gyvūnai panašūs į žmones, kuo skiriasi? Kodėl kartais susiduriama su baime gyvūnams?

Šia užduotimi siekiama ugdytis pažinimo (įvardijimai, palyginami žmogaus ir gyvūno požymiai), socialinė (bendras buvimas su gyvūnais, rūpinimasis jais), emocinė ir sveikos gyvensenos (nagrinėjama gyvūnų keliami baimė ir jos įveikimo būdai), komunikavimo (gebėjimas artikuliuoti problemą, ją perduoti, mokomasi grupinio darbo) kompetencijas.

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: mokiniai papasakoja apie savo naminius gyvūnus (jau auginamą arba kokį norėtų auginti), kaip jais rūpinasi, kokią atsakomybę turi prisiiinti augindami šį naminių gyvūną.

Antra užduoties dalis:

Individuali užduotis: nusibraižo dviejų skilčių lentelę ir surašo kuo gyvūnas ir žmogus panašūs ir kuo skiriasi. Taip pat pasižymi keletą aspektų kodėl žmonės kartais bijo gyvūnų.

Trečia užduoties dalis:

Pristatymas: Pristato atliktą užduotį, kartu su kitais klasės nariais aptaria tarp gyvūno ir žmogaus esančius panašumus bei skirtumus, stengiasi papildyti vienas kitą. Diskutuoja kartu su kitais klasės nariais kas galėtų padėti įveikti žmogaus baimę gyvūnams.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeniškai sau įsivardina kodėl svarbu atsakingai elgtis su naminiu gyvūnu, prisiimti atsakomybę. Ar jam/jai pavyksta?

Pasiekimų lygiai:

Papasakoja, už kokį naminių gyvūną teko prisiimti atsakomybę, kaip juo rūpinasi. Jei naminio gyvūno neturi, už kokį gyvūną norėtų prisiimti atsakomybę ir kaip reikėtų juo pasirūpinti (D2.1).	Analizuoja, kuo žmogus yra panašus į gyvūną ir kuo skiriasi. Tyrinėja, kodėl kartais žmonės bijo gyvūnų ir kaip galima šios baimės išvengti. Kelia klausimus, ar visada gyvūnams reikalinga žmogaus pagalba (D2.2).	Išvardija žmogaus ir gyvūno panašumus bei skirtumus. Pateikia 2–3 pavyzdžius, kada gyvūnams reikalinga žmogaus pagalba. Pasiūlo 2–3 būdus, kurie padėtų atsikratyti gyvūnų baimės (D2.3).	Pateikia atsakingo elgesio su naminiais gyvūnais 2–3 pavyzdžius. Su klasės draugais diskutuoja apie būdus, kaip atsikratyti gyvūnų baimės (D2.4).
--	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D2.1 Mokinys, ė atlieka pirmą užduoties dalį.

D2.2 Mokinys, ė atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

D2.3 Mokinys, ė atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

D2.4 Mokinys, ė atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė.

Vertinama: Pagal D2 pasiekimų lygius.

D3 Aš ir ekologija

Klasė: 3-4

Tema: Aš ir ekologija: Kodėl svarbu tinkamai rūšiuoti šiukšles?

Šia užduotimi siekiama ugdytis pažinimo (susipažįstama su ekologine tema), socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (ugdosi gebėjimą suprasti aplinkosaugos problemas, jų įtaką gyvenimo kokybei), komunikavimo (problemos artikuliacija ir jos perteikimas kitiems), kūrybinė (dėmesys sutelkiamas ties įvairiais gamtos objektais, ieškoma keletos problemos sprendimo būdų).

Užduotis:**Pirma užduoties dalis:**

Diskusija: svarsto kuo galėtų prisidėti prie švaresnės gamtos išsaugojimo, siūlo kuo daugiau konkrečių būdų kaip padėti gamtai likti švaresnei.

Antra užduoties dalis:

Individuali užduotis: pasirenką vieną objektą (miškas, jūra, vandenynas, pieva ir pan.) ir aprašo kuo šiukšlinas kenkia, kur nukeliauja žmonių netinkamoje vietoje (miške, jūroje, vandenyne, pievose ir pan.) išmestos šiukšlės. Aprašo keletą punktų ką daryti, kad aprašomas objektas (miškas, jūra, vandenynas, pieva ir pan.) išliktų švarus.

Trečia užduoties dalis:

Pristatymas: pristato atliktą užduotį. Išsako savo mintis bei pagarbiai išklauso kitų klasės narių pristatymus.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeniškai sau atsako į klausimą ar jis/ji stengiasi taisyklingai rūšiuoti šiukšles? Ar jam/jai tai svarbu?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą, kuo galėtų prisidėti prie gamtos švarinimo, pateikia vieną konkretų pavyzdį (D3.1).	Savarankiškai tyrinėja, kodėl svarbu kiekvienam žmogui prisidėti prie gamtos švarinimo, pateikia 1–2 pavyzdžius, kas nutinka, dėl šiukšlinimo miškuose, upėse, jūrose (D3.2).	Pristato keletą įpročių, kurių svarbu laikytis kasdien, kad nekenktume gamtai, aplinkai (D3.3).	Kasdieniais įpročiais padeda palaikyti švarą gamtoje, aplinkoje ir pateikia konkrečių pavyzdžių iš savo kasdienybės. Pasiūlo, kokių pastovių įpročių reikia laikytis klasėje, mokykloje (D3.4).
---	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D3.1 Mokinys, ė atlieka pirmą užduoties dalį.

D3.2 Mokinys, ė atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

D3.3 Mokinys, ė atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

D3.4 Mokinys, ė atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, kūrybinė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė, pasaulio pažinimas.

Vertinama: Pagal D3 pasiekimų lygius.

D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

Klasė: 3-4

Tema: Ekologinių problemų raiška virtualybėje: **Ar trumpas socialinės reklamos filmas man padėtų suprasti šiukšlių rūšiavimo principus?**

Šia užduotimi siekiama ugdytis pažinimo (platus užduoties objektas - reklamos, animaciniai filmai, bei konkrečios problemos raiškos analizė), kūrybiškumo (diskusija derinama su piešimu, kuriama filmo idėja) socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (analizuojama ekologinių problemų įtaka kokybiškam gyvenimui), komunikavimo (problemos artikuliacija ir perteikimas kitiems, diskusijos).

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: ar pastebi pavyzdžių, kai reklamose ar animaciniuose filmuose siekiama atkreipti dėmesį į gamtos problemas? Ar gali pateikti pavyzdžių?

Antra užduoties dalis:

Diskusija: svarsto kodėl kuriami filmai apie gamtą? Kuo jie gali prisidėti prie gamtos išsaugojimo?

Trečia užduoties dalis:

Individuali užduotis: nupiešti ar aprašyti kokį filmą kurtum pats/pati, kaip jis atspindėtų gamtos problemas?

Ketvirta užduoties dalis:

Pristatymas: individualiai atliktų užduočių pristatymas, aptarimas.

Pasiekimų lygiai:

Pateikia 1–2 pavyzdžius iš filmų ar	Kelia klausimus ir diskutuoja, kodėl filmų	Aprašo ar nupiešia, kokį pats kurtų filmą	Pristato klasės draugams savo
-------------------------------------	--	---	-------------------------------

animacijos, kuriuose siekiama atkreipti dėmesį į gamtos problemas (D4.1).	kūrėjai kuria filmus apie gamtą, pateikia 1–2 pavyzdžius, kuo šie filmai yra naudingi (D4.2).	apie gamtą, į kokią gamtos problemą norėtų atkreipti žmonių dėmesį (D4.3).	idėjas apie filmą, kuris nagrinėtų gamtos klausimus (D4.4).
---	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D4.1 Mokinys, ė atlieka pirmą užduoties dalį.

D4.2 Mokinys, ė atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

D4.3 Mokinys, ė atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

D4.4 Mokinys, ė atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė, pasaulio pažinimas.

Vertinama: Pagal D4 pasiekimų lygius.

9.3. 5 –6 klasės

A Saviugda ir savisauga. Aš–Asmuo

A1 Pažįsta savo unikalumą

Klasė: 5

Tema: kaip ugdyti kūrybinį ir kritinį mąstymą?

Užduotis: lape esančias figūras (nesungtas jokiais prasmingais ryšiais) sujunkite į bendrą prasmingą piešinį. Sugalvokite piešinio pavadinimą. Sugalvoję pavadinimą jį pakeiskite beprasmiu žodžiu. Ar po to kas nors keičiasi žvelgiant į piešinį?

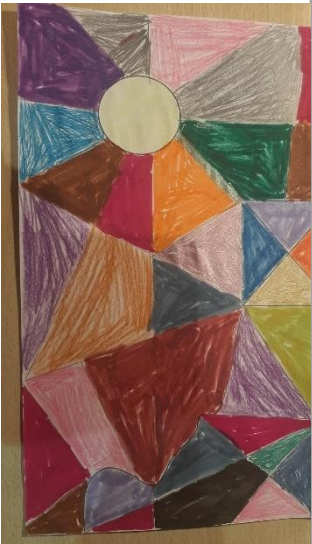

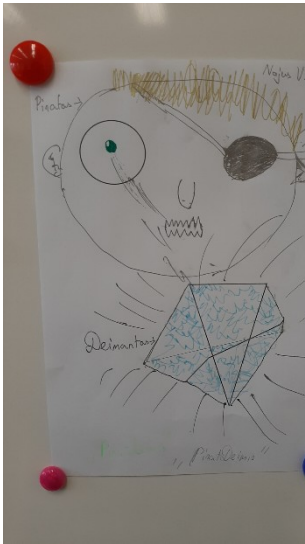
Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie savo bei kitų žmonių savitumą. Svarsto saviraiškos galimybes ir ribas. Kelia tikslus ugdyti kritinį bei kūrybinį mąstymą (A1.1).	Pateikia savo asmenybės stipriąsias puses. Diskutuoja apie žmogaus savitumo reikšmę bei tai, kas sieja visus žmones. Pateikia 1–2 pavyzdžius, kaip galima ugdyti kritinį bei kūrybinį mąstymą (A1.2).	Apibrėžia savitumo (unikalumo) sąvoką bei savais žodžiais nusako jo reikšmę žmogui. Analizuoja kūrybiškumo sąvoką, diskutuoja apie kūrybiškumo svarbą, pateikia pavyzdžių, kur reikalingas kūrybiškas mąstymas (A1.3).	Reflektuoja savo asmenybės savitumo galimybes bei ribas. Analizuoja kritinio mąstymo sąvoką, diskutuoja apie kritinio mąstymo svarbą, pateikia 2–3 pavyzdžius, kur reikalingas kritinis mąstymas (A1.4).
---	---	--	--

Darbų pavyzdžiai pagal pasiekimų lygius:

Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
--------------------------	---------------------------	--------------------------	---------------------------

			
<p>Nelieka aiškių pradinių figūrų, viskas užspalvinta, piešinys neturi pavadinimo.</p>	<p>Panaikintos kelios pradinės detalės, piešinys neturi pavadinimo.</p>	<p>Likusios pradinės detalės, viskas apjungta į bendrą piešinį, tačiau piešinys be pavadinimo.</p>	<p>Likusios pradinės detalės, viskas apjungta į bendrą piešinį, piešiniui sugalvotas pavadinimas.</p>

(Medžiaga iš KTU Vaižganto progimnazijos archyvo)

A1.1 Mokinė,-ys užduoties neįgyvendina arba piešinys nėra užbaigtas, neaiški piešinio idėja.

A1.2 Mokinė,-ys apjungia tik dalį lape esančių figūrų ir/arba nesukuria prasmingo piešinio.

A1.3 Mokinė,-ys apjungia dalį lape esančių figūrų į bendrą visumą, nepabaigia piešinio iki galo, nesugalvoja pavadinimo.

A4.4 Mokinė,-ys apjungia visas užduoties lape esančias figūras į bendrą prasmingą piešinį, nei viena jau esanti figūra nepanaikinama, piešiniui sugalvojamas pavadinimas.

Ugdomos kompetencijos: kūrybiškumo.

Integraciniai ryšiai: dailė.

Vertinimas: pagal A1 pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai – kūrybiškumas, sprendimų originalumas.

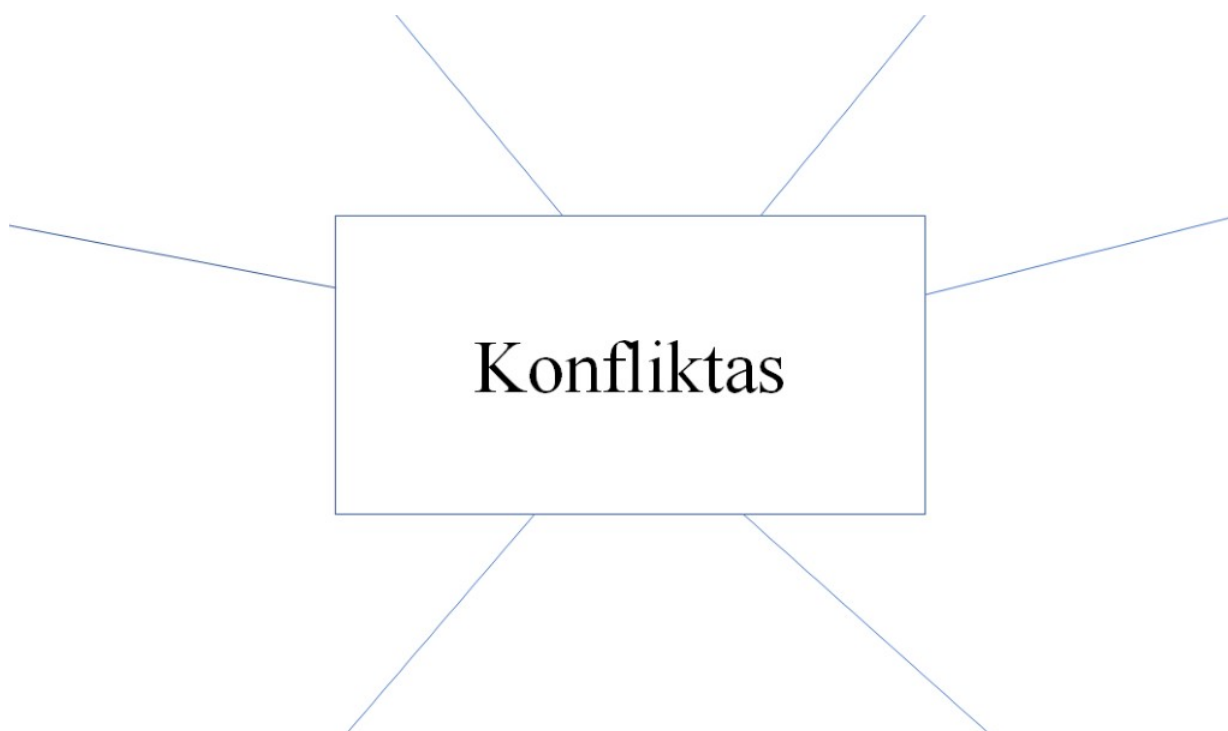
A2 Pažįsta savo jausmus

Klasė: 6

Tema: Kodėl kyla konfliktai ir kokie jų sprendimo būdai?

Šia užduotimi siekiama ugdytis pažinimo (mokomasi pažinti ir analizuoti konflikto fenomeną), socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (mokomasi konflikto įveikimo būdų, ugdomasi supratimas apie konflikto įtaką emocinei ir socialinei sveikatai), kūrybiškumo (aptariami įvairūs konflikto būdai), komunikacinė (problemos artikuliacija ir jos perteikimas kitiems) kompetencijos.

Užduotis: sudarykite minčių žemėlapi sąvokai konfliktas (įvardinkite konfliktų pavyzdžių, konfliktų sprendimo būdų, konflikto išvengimo strategijų, vidinio konflikto priežasčių ir savipagalbos būdų).

Pasiekimų lygiai:

<p>Tyrinėja savistabos įgūdžio svarbą. Analizuoja ir paaiškina vidinio konflikto sąvoką, padedamas tyrinėja vidinio konflikto priežastis (A2.1).</p>	<p>Taiko savistabos įgūdį savo kasdienybėje, gali pateikti pavyzdžių. Padedamas tyrinėja paauglystės kaip pereinamojo laikotarpio iššūkius bei jų sprendimo būdus (A2.2).</p>	<p>Ne tik taiko savistabos įgūdį, bet ir diskutuoja su klasės draugais apie jo svarbą. Savarankiškai pateikia situacijų pavyzdžių, kuriose jautė diskomfortą, vidinius ar išorinius konfliktus. Padedamas analizuoja, kaip neigiamas emocijas, situacijas lengviau išgyventi ar pakeisti jas pozityviomis (A2.3).</p>	<p>Papasakoja apie labiausiai tinkamus savistabos būdus. Pristato būdus, kaip padėti sau vidinio konflikto atveju, kur kreiptis pagalbos, jei situacija neišsprendžiama savarankiškai (A2.4).</p>
--	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A2.1 Mokinė,-ys geba paaiškinti konflikto sąvoką, pateikti pavyzdžių ir sudaryti pagrindinę minčių žemėlapiu dalį: aplink centre esančią konflikto sąvoką pateikti konkrečius pavyzdžius kada ir dėl kokių priežasčių kyla konfliktai.

A2.2 Mokinė,-ys paaiškina sąvoką, pateikia pavyzdžių ir greta jų kita spalva parašo įvardintų konfliktų sprendimo būdus.

A2.3 Mokinė,-ys svarsto ir pateikia pavyzdžių kaip galima išvengti šių konfliktų, kaip taikiai išspręsti situaciją, kad konfliktas nekiltų.

A2.4 Mokinė,-ys įvardija kada ir dėl kokių priežasčių kyla vidiniai konfliktai, kaip gali sau padėti ir į ką gali kreiptis pagalbos.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinimas: pagal A2 pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai – sudarytame minčių žemėlapyje nurodyti vidinio ir išorinio konflikto pavyzdžiai bei šių konfliktų sprendimo būdai. Taip pat sudaryto žemėlapio autentiškumas.

A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų

Klasė: 5-6

Tema: Bioetika: mano kūnas

Šia užduotimi siekiama ugdytis pažinimo (valios, išorinių ir vidinių žmogaus bruožų pažinimas), kūrybiškumo (derinami tokie skirtingi kontekstai, kaip etika, anatomija, medicija), socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (analizuojami ir kritiškai įvertinami žalingi įpročiai), komunikavimo (problemos artikuliacija ir jos perteikimas kitiems, kolektyvinė veikla) kompetencijos.

Užduotis: Svarsto sveikos emocinės ir fizinės gyvensenos prasmę. Argumentuoja kodėl svarbu vengti žalingų įpročių ir kodėl svarbu išmokti pasakyti „ne“. Praktikuoja valios ugdymą. Ugdo ištvermę kasdieniais veiksmais. Kas daro žmogų gražų? Kas svarbiau: išorinis ar vidinis grožis? Kaip jaučiasi vaikai, kuriems niekas nesako, kad jie gražūs? Kodėl kiekvienas yra savaip gražus? Kokiose situacijose jaučiu savo kūną? Kada atkreipiu į jį dėmesį, kodėl? Mano kūnas keičiasi. Kas vyksta? Kodėl? Gal įdomu būtų pakalbėti apie tai su gydytoju?

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: mokiniai kviečiami išsakyti savo mintis, diskutuoti apie grožio sąvoką bei sampratą (žr. aukščiau nurodytus klausimus).

Antra užduoties dalis:

Darbas grupėse: dirbdami grupėse mokiniai surašo kuo daugiau būdų, praktinių pavyzdžių kaip kasdieniais įpročiais galima palaikyti emocinę ir fizinę sveikatą. Grupėse diskutuoja apie žalingų įpročių žalą.

Trečia užduoties dalis:

Pristatymas: pristatomi grupėse atlikti darbai, aptarimas, diskusija.

Ketvirta užduoties dalis:

Darbas grupėse: parengia patarimus (3-6) kaip atsisakyti žalingų įpročių ir juos pristato (žodinis arba vizualinis pateikimas).

Pasiekimų lygiai:

Analizuoja emocinės ir fizinės sveikatos sąvokas ir jų prasmę žmogaus gyvenime. Kelia klausimus apie žalingų įpročių žalą (A3.1).	Pateikia pavyzdžių, kaip kasdieniais veiksmais bei įpročiais palaikyti emocinę bei fizinę sveikatą. Diskutuoja apie žalingų įpročių žalą (A3.2).	Diskutuoja apie geros emocinės bei fizinės sveikatos palaikymo svarbą. Pristato žalingų įpročių padarinius žmogaus gyvenime (A3.3).	Pristato 1–2 pavyzdžius, kaip ugdytis sveiko gyvenimo būdo įpročius, kartu su klasės draugais parengia patarimus, kaip pasakyti „ne“ žalingiems įpročiams (A3.4).
---	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A3.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

A3.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

A3.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

A3.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė, fizinis ugdymas.

Vertinama: Pagal A3 pasiekimų lygius.

A4 Aš ir virtualumas

Klasė: 5-6

Tema: Kaip galėčiau gyventi pasaulyje, kuriame dar nebūtų išrastas kompiuteris?

Užduotis: Aš ir virtualumas: Mokosi saugiai išnaudoti savo asmens intelektualiniam tobulėjimui technikos atveriamas galimybes. Diskutuoja apie realybės svarbą, kaip virtuali erdvė dera su realybe. Mokosi savarankiškai planuoti laiką virtualioje erdvėje. Kelia klausimus kodėl svarbu saugoti savo asmeninius duomenis virtualioje erdvėje.

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: mokiniai kviečiami diskutuoti apie išmaniųjų technologijų svarbą žmogaus gyvenime (žr. aukščiau nurodytus klausimus).

Antra užduoties dalis:

Darbas grupėse: sukuria taisyklių rinkinį (vizualinė pateiktis), kurių svarbu laikytis mokantis, žaidžiant ar bendraujant virtualioje erdvėje.

Trečia užduoties dalis:

Individuali užduotis arba darbas grupėse: parengia pristatymą kodėl dirbant virtualioje erdvėje svarbu saugoti savo asmeninius duomenis, pateikia pavyzdžių.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: Mokinė,-ys asmeniškai reflektuoja ar visuomet virtualioje erdvėje saugo savo asmeninius duomenis? Kokią svarbą jos,-o gyvenime užima informacinės technologijos?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie išmaniųjų technologijų svarbą žmogaus gyvenime. Diskutuoja, kodėl virtualioje erdvėje svarbu laikytis asmens duomenų apsaugos reikalavimų (A4.1).	Paaškina, kokių taisyklių būtina laikytis norint saugiai ir mandagiai bendrauti, mokytis virtualioje erdvėje. Pateikia pavyzdžių, kodėl svarbu laikytis duomenų apsaugos reikalavimų (A4.2).	Pateikia mokymosi virtualioje erdvėje pavyzdžių, geba rasti ir naudotis skirtingus mokymosi šaltinius virtualioje erdvėje. Pristato pagrindines taisykles, kurios padės laikytis duomenų apsaugos reikalavimų virtualioje erdvėje (A4.3).	Virtualioje erdvėje esančiais šaltiniais naudojasi etiškai, moka tinkamai cituoti, įvardija šaltinį, kuriuo naudojosi. Reflektuoja virtualios erdvės reikšmę savo gyvenime, jos atveriamas galimybes bei kaip saugiai jomis naudotis (A4.4).
--	--	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A4.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

A4.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

A4.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

A4.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, informacinės technologijos.

Vertinama: Pagal A4 pasiekimų lygius.

B Dialoginis bendravimas. Aš–Tu

B1 Kitas kaip draugas

Klasė: 5-6

Tema: Draugystė ir išdavystė

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: kartu su klasės/grupės nariais diskutuoja apie draugystę ir tarp draugų kylančius konfliktus, išdavystę. Kelia klausimus, svarsto kokie galimi konfliktų sprendimo būdai.

Antra užduoties dalis:

Diskusija: diskusiją tęsia manipuliacijų tema. Kas yra manipuliacijos?

Trečia užduoties dalis:

Individuali užduotis: mokinys sudaro nedidelį minčių žemėlapią empatijos tema, nurodo empatijos pavyzdžių.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: ar aš esu empatiška,-as draugystės santykiuose? Ar moku spręsti konfliktus, ar atpažįstu ir pasipriešinu manipuliacijoms?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie draugystės santykius bei analizuoja kartais kylančių konfliktų bei manipuliacijų priežastis, ieško skirtingų konfliktų sprendimo būdų (B1.1).	Paašškina išdavystės sąvoką, įvardija kokios emocijos kyla patyrus išdavystę. Diskutuoja, kaip draugaujant išvengti konfliktų arba jiems įvykus, kaip išspręsti. Svarsto, kaip atpažinti manipuliacijas (B1.2).	Paašškina empatijos sąvoką ir jos svarbą žmogaus gyvenime. Pateikia pavyzdžių, kuomet įsijautimas į Kito situaciją buvo svarbus ir prasmingas. Pateikia manipuliacijų pavyzdžių (B1.3).	Reflektuoja empatijos svarbą savo draugystės santykiuose, pateikia pavyzdžių, kai pavyko išspręsti konfliktą ar atpažinti manipuliaciją ir jai pasipriešinti (B1.4).
--	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B1.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B1.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B1.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B1.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal B1 pasiekimų lygius.

B2 Kitas kaip artimas

Klasė: 6

Tema: Pagarba tėvams

Užduotis:

Pagalvokite apie pykčio ir konflikto su artimaisiais priežastis ir pačių konfliktų esmes. Parašykite nedidelį esė atsakydami į tokius klausimus:

1. Kaip jaučiuosi konflikto su artimaisiais metu? Ar jaučiu pyktį?
2. Kiek ilgai tęsiasi mano pyktis? Kaip jį įveikiu?
3. Ar atsiprašymas padeda nurimti ir išspręsti konfliktą? Kodėl?
4. Kaip keičiasi mano požiūris į pasaulį konflikto metu? Ar susvyruoja mano pasitikėjimas artimaisiais ir pagarba tėvams?
5. Ar galiu suvokti savo klaidas kilus konfliktui? Kodėl reikia apmąstyti klaidas?
6. Ar sutiktumėte su mintimi, kad taikus sugyvenimas yra menas, o ne išmokytą taisyklių taikymas?
7. Kuo skiriasi konfliktas virtualioje erdvėje nuo konflikto tikrovėje?

Pasiekimų lygiai:

Išvardija keletą situacijų, kada gali kilti konfliktas tarp vaikų ir tėvų arba tarp mokinių ir mokytojų (B2.1).	Diskutuoja, kas yra konfliktas, kokios jo priežastys, kada jis kyla tarp vaikų ir kitų šeimos narių ar tarp mokinių ir mokytojų (B2.2).	Pateikia pasiūlymų, kaip spręsti konfliktinę situaciją tarp vaikų ir kitų šeimos narių ar tarp mokinių ir mokytojų (B2.3).	Apmąsto autoriteto sąvoką, diskutuoja, kodėl kartais norisi prieštarauti šeimos nariams, pateikia pavyzdį, kokį konflikto sprendimo būdą pritaikytų konfliktinėje situacijoje tarp vaikų ir kitų šeimos narių ar tarp mokinių ir mokytojų (B2.4).
---	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikacinė

Integraciniai ryšiai: informacinės technologijos, psichologija

Vertinimas: vertinama pagal pasiekimo lygius B2.2-B2.4

B3 Kitas kaip svetimas

Klasė: 5-6

Tema: Kitas kaip svetimas. Fenomenologinė svetimybės patirtis

Užduotimi siūloma pagilinti svetimybės patyrimą ir ugdyti tokias kompetencijas kaip pažinimo, socialinė, emocinė, bei komunikacinė. Siūloma mokiniams fenomenologiškai (išklauius mokytojo pristatymą apie fenomenologinį patyrimą) įsigilinti įsijausti ir reflektuoti svetimybės patirtį. Galimos įvairios situacijos, kuomet susitikinama su kitu, kaip svetimumu. Pojūčiai yra verbalizuojami, stengiamasi apibendrinti atskiras mokinių patirtis. Taip ugdoma ir komunikacinė kompetencija.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kokie iššūkiai kyla bendraujant su nepažįstamu žmogumi, kodėl kartais sunku	Tyrinėja agresijos sąvoką, svarsto, kokios jos atsiradimo	Reflektuoja patyčių klausimą, svarsto situacijas, kai susidūrė su patyčiomis, ieško sprendimų, kaip tokių	Diskutuodami grupėse sukuria dialogiško bendravimo taisykles, kuriomis vadovaujanti pašnekovas yra išklauiomas
--	---	---	--

palaikyti dialogišką pokalbį (B3.1).	priežastys (B3.2).	situacijų išvengti. (B3.3).	ir gerbiamas. Reflektuoja dialogiško bendravimo svarbą (B3.4).
--------------------------------------	--------------------	-----------------------------	--

Ugdomos kompetencijos: komunikacinė, kultūrinė, pažinimo.

Integraciniai ryšiai: užsienio kalba, informacinės technologijos, socialinis ir emocinis ugdymas, istorija.

Vertinimas: vertinama pagal B3.1-B3.4.

B4 Virtualus kitas

Klasė: 6

Tema: Virtualus Kitas: Kaip galėčiau išvengti patyčių virtualioje erdvėje?

Šia užduotimi siekiama ugdyti tokias kompetencijas kaip: pažinimo (atidžiau įsigilinama į diskusijas, vykstančias virtualybėje), socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (gilinamasi į emocinio ir socialinio gerbūvio bei neetiško bendravimo sampraną), komunikavimo (giliamasi į diskusijos vedimo būdus).

Užduotis: Diskusijos virtualioje erdvėje stebėjimas ir analizė. Pasirinkite kokią nors aktualią problemą, kuri intensyviai komentuojama internetinėje spaudoje ir socialiniuose tinkluose.

Atidžiai stebėkite ją ir po to diskutuokite tokiais klausimais:

1. Kaip apibūdintumėte stebėtą diskusiją problemos ir turinio požiūriu?
2. Kaip diskusija prasidėjo ir kaip plėtojosi?
3. Ar galima teigti, kad diskusija vyko laikantis etikos principų? Paaiškinkite kodėl "taip" arba "ne".
4. Kaip apibūdintumėte diskusijos dalyvių vartotą žodyną?
5. Kodėl kai kurie diskusijų dalyviai vartoja įvairias vaizdines priemones?
6. Kas labiau žeidžia vaizdas ar žodis? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą, kodėl svarbus mandagus bendravimas virtualioje erdvėje. Paaiškina patyčių virtualioje erdvėje žalą. Kelia klausimus, kaip parašyti mandagią žinutę, kaip „slengą“ pakeisti bendrinės lietuvių kalbos žodžiais (B4.1).	Stebi ir tiria bendravimą virtualioje erdvėje (mokymosi platformose, socialiniuose tinkluose) bei pristato, kokių taisyklių reikia laikytis bendraujant virtualioje erdvėje (B4.2).	Savarankiškai parašo mandagų laišką draugui virtualioje erdvėje, laikosi mandagaus bendravimo virtualioje erdvėje taisyklių mokymosi platformose, socialiniuose tinkluose (B4.3).	Savarankiškai parašo mandagų laišką mokytojui virtualioje erdvėje. Reflektuoja mandagaus bendravimo virtualioje erdvėje svarbą savo gyvenime (B4.4).
---	---	---	--

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal B4 pasiekimų lygius.

C Socialiniai santykiai. Aš–Mes

C1 Aš ir šeima

Klasė: 5-6

Tema:

Užduotis: Aš ir šeima

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: Mokiniai diskutuoja apie šeimos institucijos svarbą. Galima filmo "Pokalbiai rimtomis temomis" (rež. Giedrė Beinoriūtė) ištraukų peržiūra arba skaitiniai iš Vandos Juknaitės knygos "Tariamas iš tamsos/pokalbiai su vaikais".

Antra užduoties dalis:

Darbas grupėse: sudaro minčių žemėlapių apie šeimos stiprybes, kaip šeimos nariai padeda vieni kitiems, rūpinasi.

Trečia užduoties dalis:

Diskusija: kartu su mokytoju/a svarsto apie konfliktines situacijas šeimose, kas padėtų išvengti tokių situacijų, kodėl šeimoje svarbus įsiklausymas, empatija, dialoginis kalbėjimo būdas?

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeninis mokinio/ės pamąstymas: ar gebu įsiklausyti, išklaudyti, ar laikaisi dialoginio bendravimo principo?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie šeimos institucijos svarbą, prasmę. Kelia klausimus, kodėl man svarbu gyventi šeimoje (C1.1).	Dirbdami grupėse diskutuoja apie gyvenimo šeimoje stiprybes, pateikia pavyzdžių, kada šeimos nariai padeda vieni kitiems (C1.2).	Kartu su mokytoju(-a) diskutuoja apie šeimose kylančias problemas, tyrinėja ir išvardija keletą būdų, kurie padėtų išvengti tarp šeimos narių kylančių konfliktų(C1.3).	Reflektuoja dialoginio kalbėjimosi, išklaudyti, atjautos svarbą šeimos narių santykiuose, pateikia pavyzdžių (C1.4).
--	--	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C1.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C1.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C1.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C1.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal C1 pasiekimų lygius.

Šaltiniai:

Juknaitė V. *Tariamas iš tamsos/pokalbiai su vaikais*. Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Vilnius, 2012.

Pokalbiai rimtomis temomis (rež. Giedrė Beinoriūtė), 2012.

C2 Aš ir draugai

Klasė: 5-6

Tema: Mokomės diskutuoti**Užduotis:****Pirma užduoties dalis:**

Įvadas: išsirenkama visiems aktualiausia diskusijos tema, kokia nors etinė problema (ekologinės problemos, žmogaus atsakomybės už gamtą klausimas, nesąžiningas poelgis, situacija, kurioje reikia pasirinkti vertybes ir pan.). Mokiniai patys įvardija kokių taisyklių svarbu laikytis diskutuojant, susitaria kokios taisyklės bus pagrindinės.

Antra užduoties dalis:

Diskusija: mokiniai stengiasi aktyviai pasisakyti diskusijoje, savo teiginius argumentuoja, atliepia į kitų išsakytus teiginius.

Trečia užduoties dalis:

Darbas grupėse: po bendros diskusijos mokiniai dirbdami grupelėse įvardija kodėl svarbu dialogiškai kalbėtis, ieškoti kompromiso, kylančias problemas spręsti diskusijos būdu.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: mokiniai įvardija kokia diskusijos nauda, kiekvienas įvardija kiek pavyko įsitraukti į diskusiją, jei nepavyko, kas trukdė, ką kitą kartą turėtų daryti kitaip?

Pasiekimų lygiai:

Išvardija diskusijos privalumus, pagrindines diskusijos taisykles. Kelia klausimus, dėl ko klasėje kyla diskusijos, kokia diskusijų reikšmė (C2.1).	Dalyvaudamas diskusijoje savo teiginius argumentuoja. Vienam teiginiui pateikia keletą argumentų (C2.2).	Diskutuoja ir svarsto apie klasėje kylančias konfliktines situacijas, pasako būdų kaip dialogiškai kalbėtis, susitarti, ieškoti kompromiso (C2.3).	Pateikia kontrargumentų, jei su teiginiu nesutinka, pagrindžia kodėl. Reflektuoja diskusijos naudą klasės gyvenime (C2.4).
---	--	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C2.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C2.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C2.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C2.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, užsienio kalbos.

Vertinama: Pagal C2 pasiekimų lygius.

C3 Aš ir bendruomenė

Klasė: 5-6

Tema: Bendruomenės ir tolerancija

Užduotis:**Pirma užduoties dalis:**

Diskusija: kokias bendruomenes žino mokiniai? Kokioms bendruomenėms priklauso? Kokie skirtumai tarp bendruomenių, kokie panašumai? Kodėl bendruomenių kontekste svarbi tolerancijos sąvoka?

Antra užduoties dalis:

Užduotis grupėse: analizuoja tolerancijos sąvoką, nusibraižo minčių žemėlapi, surašo mintis, kurios siejasi su tolerancijos sąvoka.

Trečia užduoties dalis:

Užduotis grupėse: minčių žemėlapi papildo įrašydami problemas, kurios kyla tarp skirtingų bendruomenių, siūlo būdų kaip būtų galima jų išvengti.

Ketvirta užduoties dalis:

Diskusija: atlikus darbą grupėse vėl grįžtama prie diskusijos, aptariamos idėjos, mintys kilusios dirbant grupelėse, svarsto diskusinį klausimą apie tolerantiškos, atviros visuomenės prasmę.

Pasiekimų lygiai:

Pateikia įvairių bendruomenių pavyzdžių, išvardija tarp jų esančius skirtumus ir panašumus (C3.1).	Analizuoja tolerancijos sąvoką. Svarsto, argumentuoja už atvirumą ir tolerantišką požiūrį į įvairias socialines ar religines bendruomenes (C3.2).	Išvardija keletą problemų, įtampų, kurios kyla tarp skirtingų bendruomenių, siūlo būdų kaip būtų galima jų išvengti (C3.3).	Argumentuoja, diskutuoja apie atviros, tolerantiškos visuomenės siekį ir prasmę (C3.4).
--	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C3.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C3.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C3.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C3.4 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, užsienio kalbos.

Vertinama: Pagal C3 pasiekimų lygius.

C4 Aš ir virtuali bendruomenė

Klasė: 5-6

Tema: Informacijos šaltinių atranka

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: ar teko susidurti su žalinga, destruktvyvia, virtualioje erdvėje esančia, medžiaga (skaitiniu, žaidimu, filmu, naujienomis ir pan.)? Ką tokiu atveju daryti? Kaip pasirinkti tinkamą medžiagą (skaitinį, žaidimą, filmą, naujienas ir pan.) virtualioje erdvėje? Kodėl svarbus kritinis mąstymas?

Antra užduoties dalis:

Individuali užduotis arba darbas grupėse: parengia pristatymą kaip pasirinkti savo amžiaus tarpsniui tinkamą medžiagą (skaitinį, žaidimą, filmą ir pan.).

Trečia užduoties dalis:

Diskusuoja: kodėl svarbu mokytis tinkamai pasirinkti medžiagą virtualioje erdvėje, informacijos šaltinius? Kokia galima žala kritiškai neatsirinkus informacijos šaltinių? Kokia nauda, jei tinkamai atsirenkami informacijos šaltiniai?

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeninis pamąstymas kaip jai/jam pavyksta/nepavyksta pasirinkti informacinių šaltinių bei medžiagos virtualioje erdvėje.

Pasiekimų lygiai:

Paaiškina, kodėl dalis virtualioje erdvėje esančios medžiagos gali būti žalinga, destruktvyvi, pateikia pavyzdžių. Svarsto, kaip kine galima perteikti empatijos sąvoką (C4.1).	Atsirenka jo amžiaus tarpsniui tinkamus (1–2) informacijos šaltinius. Kritiškai vertina įvairius šaltinius, pasirinkimą argumentuoja. Diskutuoja apie empatijos sąvokos perteikimą kine (C4.2).	Diskutuoja apie informacijos šaltinių atsirinkimo svarbą. Analizuoja ir pateikia pavyzdžių, kaip kine atskleidžiama empatija Kitam. (C4.3).	Reflektuoja informacijos šaltinių atsirinkimo svarbą savo gyvenime. Pateikia nacionalinio kino pavyzdžių, kuriuose analizuojamas empatijos klausimas (C4.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C4.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C4.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C4.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C4.4 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, užsienio kalbos.

Vertinama: Pagal C4 pasiekimų lygius.

D Santykis su pasauliu. Aš–Tai

D1 Aš ir augmenija

D2 Aš ir gyvūnija

D3 Aš ir ekologija

D1, D2 ir D3 PROJEKTAS

Klasė: 5-6

Tema: ilgalaikis projektas ekologijos tema (pirmai užduoties daliai skiriama 1-2 pamokos, antra užduoties dalis gali trukti 1-3 mėnesius).

Užduotis:

Ši užduotis - ilgalaikis projektas. Pirmiausiai, mokiniai klasėje keletą pamokų svarsto gyvūno ir žmogaus skirtumus, kuria strategijas kaip žmogus galėtų prisidėti prie gyvūnų gerovės, kodėl svarbu rūpintis gyvūnais, su mokytojos, -o pagalba aiškinasi žmogaus pagalba gyvūnams gali ir pakenkti. Ieško teigiamų ir neigiamų žmogaus pagalbos gyvūnams pavyzdžių. Ši užduoties dalyje galimos veiklos: diskusija, informacinio plakato rengimas, pristatymų ruošimas.

Antra užduoties dalis - rūšiavimo projektas. Tikslas - išmokti teisingai rūšiuoti, surinkti mokykloje cirkuliuojantį depozitą (į taromatus pridudamus buteliukus ar skardines). Mokiniai pagamina rūšiavimui skirtas dėžes, paruošia informacinius plakatus, kartu su mokytojų pagalba prižiūri dėžes, mokytojų padedami surinktą tarą pristato į taromatus. Surinkti pinigai skiriami gyvūnų prieglaudai, taip konkrečia pagalba parodant dėmesį rūpesčio reikalaujantiems gyvūnams. Be to, viso proceso metu išmokstamas teisingo rūšiavimo įgūdis, kuris įsitvirtina ilgalaikio projekto metu.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie žmogaus santykį su augalija, svarsto,	Paaiškina, kodėl svarbus žmogaus ir augalo santykis	Pristato strategijas, padedančias saugoti augaliją (savo aplinkoje,	Reflektuoja augalijos svarbą savo aplinkoje,
--	---	---	--

kodėl svarbu rūpintis augalais. Domisi aplinkos taršos, klimato kaitos poveikiu augalijai (D1.1).	(rūpinimasis), kuria strategijas, padedančias saugoti augaliją (savo aplinkoje, šalyje, pasaulyje). Kelia klausimus, kaip mažinti aplinkos taršą ir neigiamą klimato kaitos poveikį augmenijai (D1.2).	šalyje, pasaulyje). Diskutuoja, argumentuoja, kodėl verta saugoti gamtą, rūpintis augalais, paaiškina, kokia augalų reikšmė žmogui. Diskutuoja grupėje, kaip mažinti aplinkos taršą ir neigiamą klimato kaitos poveikį augmenijai (D1.3).	svarsto, kokią įtaką augalai daro žmogui. Pateikia veiksmingų būdų pasiūlymų, kaip mažinti aplinkos taršą ir neigiamą klimato kaitos poveikį augmenijai (D1.4).
Tyrinėja žmogaus ir gyvūno tarpusavio ryšius, skirtumus ir panašumus. Rūpindamasis gyvūnais kelia klausimus apie žmogaus atsakomybę prieš gyvūnus, taip pat ar reikia rūpintis laukiniais gyvūnais, paukščiais (D2.1).	Diskutuoja apie žmogaus ir gyvūno tarpusavio ryšį, skirtumus ir panašumus. Kuria strategijas, padedančias saugoti naminius bei laukinius gyvūnus, jas pristato (D2.2).	Argumentuoja, kodėl verta saugoti gyvūnus, jais rūpintis. Nurodo, kada žmogus turi prisiimti atsakomybę už gyvūnus bei kokie bus padariniai, jei žmogus atsakomybės neprisims (D2.3).	Paaiškina, kada ir už kokius gyvūnus (naminius ir laukinius) žmogus gali prisiimti atsakomybę, pateikia pavyzdžių. Reflektuoja savo atsakomybės už gyvūnus asmeninę patirtį (D2.4).
Padedamas tyrinėja žmogaus atsakomybės už gamtą klausimą, išvardija keletą pavyzdžių (D3.1).	Pateikia 1–2 pavyzdžius iš savo kasdienybės, kaip konkrečiai rūpinasi gamta (D3.2).	Diskutuoja, argumentuoja, kokie yra pagrindiniai ekologijos principai kasdieniniame gyvenime, juos pristato (D3.3).	Kuria strategijas, kaip atrodys gamta jei ja rūpinsimės ir jei nesirūpinsime, išvardija pagrindinius skirtumus, pateikia rekomendacijas (D3.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D2.1 Mokinė,-ys svarsto kodėl svarbu rūpintis augalais.

D2.2 Mokinė,-ys domisi aplinkos taršos klausimu.

D2.3 Mokinė,-ys diskutuoja grupėje kaip mažinti aplinkos taršą ir neigiamą klimato kaitos poveikį augmenijai.

D2.4 Mokinė,-ys pateikia veiksmingų būdų pasiūlymų kaip mažinti aplinkos taršą ir neigiamą klimato kaitos poveikį augmenijai.

D2.1 Mokinė,-ys įvardija skirtumus tarp žmogaus ir gyvūno, tačiau negali įvardinti pagalbos gyvūnams strategijų.

D2.2 Mokinė,-ys įvardija skirtumus tarp žmogaus ir gyvūno, įvardija pagalbos gyvūnams strategijas.

D2.3 Mokinė,-ys ne tik įvardija skirtumus tarp žmogaus ir gyvūno, įvardija pagalbos gyvūnams strategijas, bet ir paaiškina kokie yra gyvūnų poreikiai.

D2.4 Mokinė,-ys ne tik įvardija skirtumus tarp žmogaus ir gyvūno, įvardija pagalbos gyvūnams strategijas, paaiškina kokie yra gyvūnų poreikiai, kada žmogus gali gyvūnui padėti, o kada pakenkti. Laisvai diskutuoja šiomis temomis.

D3.1 Mokinė,-ys svarsto žmogaus atsakomybės už gamtą klausimą, įvardija keletą pavyzdžių, pradeda vykdyti depozito rinkimo projektą (dirbdami grupėse gaminasi dėžės, plakatus).

D3.2 Mokinė,-ys ne tik svarsto žmogaus atsakomybės už gamtą klausimą, įvardija pavyzdžius, bet ir geba pateikti pavyzdžių iš savo kasdienybės ir asmeninės patirties, kaip jis/ji rūpinasi gamta, svarsto kodėl svarbu teisingai rūšiuoti. Kartu su grupe pradeda vykdyti depozito rinkimo projektą.

D3.3 Mokinė,-ys pateikia daugiau pavyzdžių, kaip dar be rūšiavimo galima rūpinti savo aplinką, gamtą, kartu su mokinių grupe tęsia projektą, geba kitų klasių mokiniams paaiškinti kodėl svarbu rūšiuoti atsakingai.

D3.4 Mokinė,-ys svarsto ateities perspektyvas kaip atrodys mūsų aplinka ir gamta jei ja nesirūpinsime ir jei ja rūpinsimės, mažiau vartosime, neteršime. Kartu su mokinių grupe vykdomas projektas pasiekia rezultatus. Mokiniai kartu nusprendžia kam paaukos už depozitą surinktus pinigus, pavyzdžiui, galbūt perduos juos gyvūnų prieglaudai.

Projekto įgyvendinimo pavyzdys:

(Medžiaga iš KTU Vaižganto progimnazijos archyvo)

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, pilietiškumo, komunikavimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė, technologijos.

Vertinama: pagal D2 ir D3 pateiktus pasiekimų lygius. Vertinama pirmą užduoties dalį – diskusija, pristatymų ruošimas, bei antrą užduoties dalį – ilgalaikio projekto priežiūra ir įgyvendinimas.

D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

Klasė: 5-6

Tema: Projektas “Pasivaikščiojimas gamtoje: mano išpūdžiai”

Užduotis: Ekologinių problemų raiška virtualybėje: Ar bandei fotografuoti gamtą? Fotografuoja gyvūniją ir gamtą. Kuria fotomontažus apie gamtą ir gamtosaugines problemas.

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: kuo įdomi gamtos fotografija? Ar gamtos fotografavimo projektas gali prisidėti prie ekologinių problemų sprendimo?

Antra užduoties dalis:

Darbas grupėse: dirbdami grupėse mokiniai kuria projekto gaires: ką fotografuos, į ką sieks atkreipti žmonių dėmesį?

Trečia užduoties dalis:

Projekto įgyvendinimas.

Ketvirta užduoties dalis:

Projekto rezultatų pristatymas ir refleksija.

Pasiekimų lygiai:

Tyrinėja gamtos fotografijas, svarsto, kokias ekologijos problemas gali padėti atskleisti fotografija (D4.1).	Kuria projektą, kuriuo, pasinaudodamas fotografija, norėtų atkreipti dėmesį į žmogaus ir gamtos santykius (D4.2).	Įgyvendina fotografijos projektą, fotografuoja gamtą, analizuoja ekologijos problemas (D4.3).	Reflektuoja įgyvendintą fotoprojektą, apmąsto, kokias ekologines problemas pavyko užfiksuoti (D4.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D4.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

D4.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

D4.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

D4.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė, technologijos.

Vertinama: Pagal D4 pasiekimų lygius.

9.4. 7–8 klasės

A Saviugda ir savisauga. Aš–Asmuo

A1 Pažįsta savo unikalumą

Klasė: 7

Tema: Aš esu unikalus, -i!

Užduotis: sukurkite savo vidinį žemėlapi. Kaip jame išdėliosite savo jausmus, emocijas, mintis, pomėgius? Autentiškumui atskleisti naudokite spalvas, simbolius. Įvardinkite, kas jus formuoja: laidos, filmai, literatūra. Pagalvokite kas geriau atspindi mano vidų – spalva ar žodžiai? Ar muzika čia yra paranki? O dainos žodžiai arba eilėraštis? Pagalvokite kodėl lengviau visa vidujybę išdėstyti žemėlapyje, t.y. užrašyti, nei tiesiog kalbėti apie minčių, emocijų, jausmų srautą?

Pasiekimų lygiai:

<p>Kelia klausimus apie savo asmenybės išskirtinumą (unikalumą) ir panašumą į kitus. Pateikia pavyzdį apie asmens unikalumo svarbą, gali pateikti bent vieną pavyzdį iš literatūros ar kino. (A1.1.)</p>	<p>Analizuoja savo unikalumą, sugeba prisistatyti pasakodamas arba kitomis priemonėmis (fotonuotraukomis, videosiužetais, autoportretu). Kelia žmogaus veiklos prasmės ir savęs ieškojimo problemas. (A1.2.)</p>	<p>Ne tik supranta asmens unikalumo idėjos esmę, bet ir geba pateikti 1–2 pavyzdžius apie asmens unikalumą iš kasdieninio gyvenimo, TV dokumentikos, literatūros, kino filmų ir kitų artefaktų. Kelia objektyvaus savęs vertinimo problemą. Ieško prasmingos saviraiškos formų. (A1.3.)</p>	<p>Kelia probleminius klausimus apie asmens unikalumą. Samprotauja ir diskutuoja veiklos (kūrybos) prasmės ir objektyvaus vertinimo klausimais. Suvokia asmens unikalumui kylančias grėsmes. Sugeba originaliai, objektyviai, kūrybiškai pristatyti savo asmenį bent keletu būdų (autoportretu, autobiografija, video siužetu, drama, pantomima ir kt.). (A1.4.)</p>
--	--	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

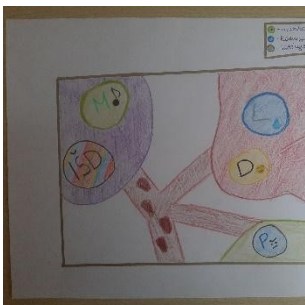
A1.1 Mokinė,-ys nupiešia keletą vidinio žemėlapio simbolių, tačiau neapjungia jų į bendrą visumą, pateikia tik vieną pavyzdį kas jį/ją formuoja, ugdo.

A1.2 Mokinė,-ys nupiešia keletą vidinio žemėlapių simbolių, naudoja spalvas ar kitas išraiškos priemones, pateikia keletą pavyzdžių kas jį/ją formuoja, ugdo.

A1.3 Mokinė,-ys nupiešia daugiau vidinio žemėlapių simbolių, pateikia jų paaiškinimus, pateikia keletą pavyzdžių kas jį/ją formuoja, ugdo.

A1.4 Mokinė,-ys nupiešia išsamų vidinį žemėlapių su daug skirtingų simbolių, spalvų, reikšmių, geba pateikti įvairių pavyzdžių iš TV laidų, literatūros, kino kas jį/ją formuoja, ugdo.

Darbų pavyzdžiai pagal pasiekimų lygius:

Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
			

Naudojami simboliai, tačiau nėra spalvų, neatskleista žemėlapiu idėja. Mokinys, -ė žodžiu pateikia pavyzdį iš kasdienybės kas jį/ją formuoja, ugdo.	Naudojamos spalvos, tačiau nėra kitokių simbolių, neatskleista žemėlapiu idėja. Mokinys, -ė žodžiu pateikia pavyzdį iš kasdienybės kas jį/ją formuoja, ugdo.	Naudojamos spalvos, atskleista žemėlapiu idėja. Mokinys, -ė žodžiu pateikia keletą pavyzdžių iš kasdienybės, TV laidų, literatūros, kino kas jį/ją formuoja, ugdo.	Naudojamos spalvos ir simboliai, atskleista žemėlapiu idėja. Mokinys, -ė žodžiu pateikia įvairių pavyzdžių iš kasdienybės, TV laidų, literatūros, kino kas jį/ją formuoja, ugdo.

(Medžiaga iš KTU Vaižganto progimnazijos archyvo)

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė, geografija.

Vertinama: pagal A.1 pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai - kūrybiškumas, užduoties atlikimo autentiškumas (pavyzdžiai, raiška, spalvos) ir gebėjimas pateikti pavyzdžių iš kasdienybės, TV laidų, literatūros, kino, kas jį/ją formuoja, ugdo.

Šaltiniai:

A2 Pažįsta savo jausmus

Klasė: 8

Tema: Filmo "Pokalbiai rimtomis temomis" (rež. Giedrė Beinoriūtė) peržiūra ir analizė

Užduotis: Peržiūrėkite filmą "Pokalbiai rimtomis temomis" (rež. Giedrė Beinoriūtė) ar filmo ištrauką klasėje. Kiekvienas mokinys parašo savo refleksiją apie filmą: kuris pokalbis įsiminė labiausiai, kodėl? Kokį vaidmenį šiame filme vaidina filmo herojų jausmai? Kokios emocijos kyla bežiūrint šį filmą? Apie ką norėtum padiskutuoti pažiūrėjęs, -usi šį filmą?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus (refleksinius) apie savo vidinį pasaulį, su suaugusių pagalba supranta savo emocijas ir jausmus, supranta vienišumo ir pykčio (agresyvumo) problemą, geba apibūdinti savo būseną ir žino, iš ko gali sulaukti pagalbos (jei reikalinga). (A2.1.)	Supranta emocijų ir jausmų pažinimo svarbą, apibūdina, kaip jaučiasi vienišas arba pykčio apimtas žmogus. Domisi, supranta, aptaria vienišumo ir agresijos priežastis, geba pateikti tinkamą pavyzdį iš patirties, literatūros arba kino. (A2.2.)	Supranta ir gali draugams paaiškinti emocijų ir jausmų pažinimo svarbą. Geba suvaldyti, įvardinti pagrindines emocijas bei jausmus, pasidalina asmenine patirtimi ir pateikia pavyzdžių iš kitų žmonių patirties, literatūros, kino filmų. (A2.3.)	Kelia probleminius klausimus apie proto ir jausmų santykį. Taiko savistabą: atpažįsta, analizuoja, supranta savo emocijas ir jausmus, juos suvaldo ir įvardina. Kūrybiškai ir kritiškai reflektuoja saikingos jausmų raiškos ugdymo problemas. (A2.4)
--	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A2.1 Mokinė,-ys glaustai įvardija savo išpūdį apie filmą.

A2.2 Mokinė,-ys įvardija daugiau jausmų, kurie jam/jai kilo žiūrint šį filmą ir rašant refleksiją.

A2.3 Mokinė,-ys įvardija ne tik savo išpūdį bei kilusių jausmų įvairovę, bet ir aptaria filmo herojų būsenas, jausmus, situacijas, požiūrį į pasaulį.

A2.4 Mokinė,-ys diskutuoja apie emocijų svarbą žmogaus gyvenime bei kaip atrasti proto ir širdies ryšį, diskusijoje reflektuoja matytas situacijas.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Vertinimas: pagal A2 pateiktus pasiekimų lygius.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba ir literatūra.

Šaltiniai: <https://www.krikscioniskifilmmai.lt/>

A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų**A4 Aš ir virtualumas**

Klasė: 7

Tema: Kaip apsaugoti savo kūną ir psichiką nuo žalingų priklausomybių?

Užduotis:

Įpročiai kartais paverčia žmones vergais, kurie patys jau negali priimti sprendimų. Tokie žmonės tampa bevaliais, visiškai priklausomais nuo kitų žmonių. Tuomet juos pradeda valdyti kiti žmonės, kurie gali jais manipuliuoti, siekdami asmeninės naudos sau.

Pažaiskite žaidimą:

Susiskirstykite į grupes po tris: mokiniai surašo savo vardus ant lapelių, ir sulankstę juos sumeta į dėžutę. Mokytoja,-as traukia po tris lapelius su vardais, garsiai juos skaito, paskelbdamas grupes su vardais.

Kiekvienoje grupėje yra trys vaidmenys:

1. Bevalis, kuris neturi savo nuomonės kaip jam elgtis, ir kuriam įsakinėja valdovas, bevalis nuolat klausinėja patarėjo, ar verta valdovo įsakymus vykdyti. Bevalis privalo besąlygiškai klausyti patarėjo.
2. Valdovas, kuris įsakinėja bevaliui, ką daryti.
3. Patarėjas, kuris pasako bevaliui, ar vykdyti valdovo paliepus, ir kaip tai padaryti. Patarėjo nuomonė gali nesutapti su valdovo nuomone, ir jis kartais gali patarti valdovo neklausyti.

Žaiskite šį žaidimą grupėse, išbandydami bent po dvi situacijas. Sugalvokite konkrečių situacijų pavyzdžių iš jūsų gyvenimo – tiek realaus, tiek virtualaus, kur valdovu gali būti jūsų tėvai, mokytojai, vyresnių klasių mokiniai, kompiuterinių žaidimų draugai, "influenceriai", liepiantys jums kažką daryti. Patarėju gali būti artimas draugas, kurio nuomonę jūs gerbiate, ir kuriuo pasitikite, koks nors pareigūnas, vyresnis brolis, tėvai.

Tuomet jūs kreipiatės į patarėją, prašydami pagalbos (patarėju čia gali būti tėvai, klasės draugai ar mokytojai). Būtina žaidimo sąlyga - bevalis turi įvykdyti patarėjo nurodymus.

Pažaidę pasikeiskite rolėmis grupės viduje, tegu bevalis tampa patarėju, patarėjas - valdovu, o valdovas - bevaliu. Žaiskite tol, kol visi mokiniai grupėje bus pabandę visus vaidmenis.

Klausimai žaidimo aptarimui:

Kurį vaidmenį tau labiausiai patiko vaidinti? Kodėl?

1. Kaip Tau atrodo, kurį vaidmenį Tu dažniausiai vaidini realiaame gyvenime, realioje situacijoje?

2. Kokiose situacijose Tavo tėvai yra valdovai, kokiose patarėjai?
3. Kokiose situacijose Tavo draugai yra valdovai, kokiose patarėjai?
4. Kokiose situacijose žmonės internetinėje erdvėje (žaidimų draugai, "influenceriai", kuriuos seki) yra valdovai, kokiose patarėjai?
5. Pateik pavyzdžių, kai akla klausant "valdovų" realioje erdvėje kyla grėsmė fizinei bei psichologinei sveikatai.
6. Pateik pavyzdžių, kai akla klausant "valdovų" virtualioje erdvėje kyla grėsmė fizinei bei psichologinei sveikatai. Kaip tokiose situacijose apsaugoti pačiam ir apsaugoti kitus?
7. Kokiose situacijose Tu pats sau esi valdovas arba patarėjas? Ar Tu visada vykdai savo įsakymus ir ar visada klausai savo patarimų sau? Jei ne, tai kas Tau trukdo? O kas padeda?

Pasiekimų lygiai:

<p>Pastebi, supranta liūdesio ir nepakankamo savęs vertinimo grėsmės asmens fizinei ir psichologinei sveikatai. Mokytojui ir tėvams padedant, ieško būdų mąstyti pozityviai ir apsaugoti nuo šių grėsmių. (A3.1.)</p>	<p>Suvokia pozityvaus mąstymo apie gyvenimą ir savo charakterio stiprinimo svarbą. Geba ne tik įvardinti fizinei bei psichologinei sveikatai kylančias grėsmes, bet ir pateikti tinkamą pavyzdį iš patirties, literatūros, kino. (A3.2.)</p>	<p>Geba tinkamai argumentuoti diskutuodamas saugojimosi nuo liūdesio, nevilties, žalingų priklausomybių tema. Suvokia pozityvaus mąstymo, vertingų tikslų išsikėlimo svarbą. Domisi, kaip stiprinti savo valią ir kūną. Atranda, kad protas gali suvaldyti emocijas ir jausmus. Savo požiūrį pagrindžia pavyzdžiais iš literatūros, kino filmų. (A3.3.)</p>	<p>Savarankiškai, kūrybingai, įvairiais būdais išreiškia nuostatas saugoti ir stiprinti savo kūną ir dvasią. Atsakingai svarsto sveikatos saugojimo, gyvybės ir mirties santykio problemas, jaučiasi atsakingi ne tik už savo, bet ir kitų asmenų sveikatą bei gyvybę. (A3.4.)</p>
<p>Tyrinėja virtualios erdvės ir technologijų teikiamą naudą ir keliamas grėsmes. Žino svarbiausias saugaus darbo virtualioje erdvėje taisykles (pirmiausia, kaip saugoti savo asmens duomenis). (A4.1.)</p>	<p>Supranta virtualios erdvės keliamas grėsmes ir išvardija keletą būdų, kaip nuo jų apsaugoti. Diskutuoja apie virtualios erdvės galimybes ir pavojus. Savo požiūrį pagrindžia faktais iš savo (arba kitų žmonių) patirties. (A4.2.)</p>	<p>Savarankiškai arba padedamas labiau patyrusių asmenų gilinasi į saugaus darbo virtualioje aplinkoje problemas. Kelia ir svarsto kompiuterinių žaidimų etikos problemas. Domisi dirbtinio intelekto taikymo galimybėmis. Apibūdina savo nuostatas virtualios erdvės atžvilgiu, jas pagrindžia pavyzdžiais iš literatūros, kino filmų. (A4.3.)</p>	<p>Virtualią erdvę kūrybingai ir saugiai naudoja ugdymosi procesui pagilinti ir praplėsti. Geba atsakingai saugoti save ir kitus nuo destruktivaus kompiuterinių žaidimų poveikio. Virtualiosios erdvės galimybes ir IT panaudoja išradingai saviraiškai, prasmingai komunikacijai, meninei veiklai, mokymuisi ir saviugdai. (A4.4.)</p>

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A3.1 Mokinė,-ys padedama,-as svarsto realioje erdvėje dėl žemo savęs vertinimo, pasidavimo kito įtakai kylančias grėsmes. Padedamas ieško būdų apsisaugoti nuo šių grėsmių.

A3.2 Mokinė,-ys savarankiškai svarsto tiek realioje, tiek virtualioje erdvėje dėl žemo savęs vertinimo, pasidavimo kito įtakai kylančias grėsmes. Padedamas ieško būdų apsisaugoti nuo šių grėsmių.

A3.3 Mokinė,-ys argumentuotai diskutuoja žalingų priklausomybių, perdėto pasidavimo kito valiai realioje erdvėje tema. Savo požiūrį pagrindžia pavyzdžiais iš literatūros, kino ir kitų artefaktų.

A3.4 Mokinė,-ys atsakingai svarsto sveikatos saugojimo, gyvenimo ir mirties santykio problemas, jaučiasi atsakingi ne tik už savo, bet ir kitų asmenų sveikatą bei gyvybę.

A4.1 Mokinė,-ys padedama,-as svarsto virtualioje erdvėje dėl žemo savęs vertinimo, pasidavimo kito įtakai kylančias grėsmes. Padedamas ieško būdų apsisaugoti nuo šių grėsmių.

A4.2 Mokinė,-ys savarankiškai svarsto virtualioje erdvėje dėl žemo savęs vertinimo, pasidavimo kito įtakai kylančias grėsmes. Padedamas ieško būdų apsisaugoti nuo šių grėsmių.

A4.3 Mokinė,-ys argumentuotai diskutuoja žalingų priklausomybių, rizikingo elgesio, perdėto pasidavimo kito valiai virtualioje erdvėje tema. Savo požiūrį pagrindžia pavyzdžiais iš literatūros, kino ir kitų artefaktų.

A4.4 Mokinė,-ys atsakingai svarsto saugumo virtualioje erdvėje tema. Argumentuoja, kaip atsakingai saugoti save ir kitus nuo galimai destruktivaus kompiuterinių žaidimų, perdėto sekimo "influenceriais" poveikio.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai:

Vertinama: pagal A3 ir A4 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal L.Degėsys, R.Aškinytė. "Etika 7-9 klasėms". Kronta, 2002, p. 74.

B Dialoginis bendravimas. Aš–Tu

B1 Kitas kaip draugas

Klasė: 7

Tema: Ar turi draugą, kuriuo besąlygiškai pasitiki?

Užduotis:

PRATIMAS: Tikras draugas

Sąvoką "tikras draugas" kiekvienas žmogus supranta skirtingai.

- I. Pažymėk, kuris iš išvardintų variantų apibūdina "tikro draugo" elgesį šiose situacijose (gali tiktėti keletas variantų, arba netikti nė vienas). Savo atsakymus pagrįsk. Gali pasiūlyti ir kitų tinkamo elgesio variantų.

1. Tu sudaužei vazą.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- a. pasakys tiesą, kad vazą sudaužei tu;
- b. pameluos, kad vazą sudaužė jis;
- c. sakys: "tai ne mano reikalas. Aš apsimesiu, kad nieko nemačiau, ir nieko negirdėjau. Tai tavo problema, tvarkykis pats";
- d. ....

2. Tu atsisėdai ant išdažyto suoliuko ir išsitepei kelnes.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- a. pasakys tau, kad išsitepei kelnes;
- b. apsimes, kad nieko nemato;

- c. rodyš kitiems ir juoksis tau už nugaros;
- d. ....

3. Tu sudavei klasiokui.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- a. visiems pasakys, kad klasiokui sudavei tu;
- b. pameluos, kad klasiokas pats užkliuvo už portfelio ir pargriuvo;
- c. niekam nieko nesakys;
- d. ....

4. Tu pradėjai rūkyti.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- a. pasakys tavo mamai, kad tu rūkai;
- b. pats, draugystės vardan, ims rūkyti;
- c. apsimes, kad nieko nemato ir nežino;
- d. ....

5. Tu negrįžai laiku namo ir neišvedei į kiemą šuns, todėl šis pridarė kambaryje.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- a. padės išvalyti, ir niekam šios istorijos nepapasakos;
- b. padės išvalyti, bet pasakys tavo tėvams, kas atsitiko;
- c. sakys: "tai ne mano reikalas, tvarkykis pats";
- d. ....

6. Tu susirgai, todėl tave paguldė į ligonę.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- a. niekam nesakys, kad tu guli ligoninėje, kad tave lankyti galėtų tik jis;
- b. nei karto neateis tavęs aplankyti ir sakys: "ligoniui svarbiausia ramybė!";
- c. pats tave lankys, ir sudarys grafiką, kad tave kasdien lankytų kiti draugai;
- d. ....

7. Ne kartą gyreisi, kad esi puikus plaukikas. Kad visiškai nemoki plaukti, žino tik keletas artimiausių tavo draugų. Staiga, viduryje ežero, Tu iškrenti iš valtės.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- a. stovės ir žiūrės, lauks, kol kaip nors išsikapanosi pats (juk yra tau prižadėjęs niekam nesakyti, kad tu nemoki plaukti);
- b. puls tave gelbėti, taip visiems likusiems išduodamas, kad tu nemoki plaukti;
- c. šauks: "gelbėkim, jis moka plaukti, tačiau gal krisdamas prisitrenkė";
- d. ....

8. Tu visus metus svajojai patekti į mokyklos krepšinio rinktinę ir žaisti miesto turnyre. Tačiau per paskutinę treniruotę susižeidei koją, ir gydytojai tau uždraudė žaisti, kad nepakenktum sau dar labiau. Tu nutarei niekam nieko nesakyti, ir žaisti rungtyne.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- a. pasakys treneriui ir tavo tėvams apie gydytojo draudimą;
- b. niekam nieko nesakys;
- c. bandys visaip tave atkalbinėti;
- d. ....

9. Tu susipykai su mama ir pasiguodei draugui.

Tikrasis draugas bus tas, kuris:

- tavo istoriją papasakos dar keliems draugams;
- paguos tave ir sakys, kad dėl jūsų konflikto atsakinga tik mama;
- paguos tave ir pasiūlys kartu pagalvoti, kaip geriau būtų pasielgti, kad daugiau panašių konfliktų su mama nebekiltų;
- .....

II. Sukurk savo situaciją, galinčią nutikti tarp draugų. Pateik galimus pasirinkimo variantus:

- .....
- .....
- .....

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie draugystės vertę bei kaip galėtų geriau pažinti savo draugus. Apibūdina savo geriausią draugą. (B1.1.)	Apibūdina savo draugystę, iškelia ir nagrinėja draugavimo etines problemas. Pateikia 1–2 pavyzdžius apie draugystę iš patirties, literatūros arba kino. (B1.2.)	Diskutuoja su draugais, analizuoja ir interpretuoja moralinius draugystės aspektus. Pagrindžia savo įžvalgas pavyzdžiais iš literatūros, kino filmų. (B1.3.)	Naudodamasis refleksiniais klausimais, apibūdina draugystę kaip autentišką ryšį su kitu žmogumi. Kelia probleminius klausimus apie draugystę ir meilę. (B1.4.)
---	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B1.1 Mokinė,-ys vertina draugystę, padedamas iškelia ir nagrinėja draugavimo etines problemas.

B1.2 Mokinė,-ys savarankiškai iškelia ir nagrinėja draugavimo etines problemas. Geba pagrįsti savo įžvalgas pavyzdžiais.

B1.3 Mokinė,-ys analizuoja ir interpretuoja moralinius draugystės aspektus, argumentuoja savo poziciją ir pasirinkimus. Geba pagrįsti savo įžvalgas pavyzdžiais

B1.4 Mokinė,-ys supranta ir vertina draugystę kaip autentišką ryšį su kitu žmogumi. Kelia probleminius klausimus apie draugystę ir meilę. Savarankiškai iškelia situacijų, kuriose gali būti pažeistas draugystės santykis.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, pilietiškumo.

Integraciniai ryšiai: Lietuvių kalba

Vertinama: pagal B1 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal L.Degėsys, R.Aškinytė. "Etika 7-9 klasėms". Kronta, 2002, p. 109.

B2 Kitas kaip artimas

Klasė: 7

Tema: Kodėl svarbu būti empatišku esančiam šalia?

Užduotis:

Padiskutuokite, ką šiose situacijose jų veikėjai galėtų jausti ir galvoti. Venkite abstrakčių vertinimų "gerai", "blogai". Pasistenkite įvardinti konkrečius jausmus ir emocijas. Savo atsakymus pagrįskite.

1. Vakar buvai išbartas už tai, ko nepadarei. Tai tave įskaudino. Šiandien tu matei, kaip Joną išbarė už tai, ko jis nepadarė. Kaip, tavo manymu, jis jaučiasi?
2. Praėjusią savaitę gavai neigiamą pažymį už anglų kalbos testą. Nuliūdai, nors žinai, kad nesimokei. Šiandien draugas taip pat gavo neigiamą pažymį. Slapčia jis tau prisipažino, kad nebuvo išmokęs pamokos. Kaip, tavo manymu, jis jaučiasi?
3. Šiandien per kūno kultūros pamoką tu penkis kartus įmetei į krepšį. Karolina įmetė šešis kartus. Kaip, tavo manymu, ji jaučiasi?
4. Praėjusį pirmadienį mama paprašė tavęs nueiti į parduotuvę šio to nupirkti. Tu nupirkai visko, tik pamiršai pieną. Šiandien sutikai Robertą, kuris ėjo namo nešinas pirkiniais. Kalbėdamas su tavimi jis prisiminė, jog pamiršo nupirkti kiaušinių. Kaip, tavo manymu, jis jaučiasi?
5. Šį ryt pavėlavai į mokyklą. Tau įėjus į klasę, mokytoja buvo suirzusi. Ji paprašė pateisinamojo tėvų raštelio, tu jo neturėjai. Po kelių minučių į klasę įėjo Kristupas. Mokytoja ir jo paprašė tėvų raštelio, ir Kristupas jį padavė. Kaip, tavo manymu, jis jaučiasi?
6. Antradienį buvo tavo mamos gimtadienis. Nupirkai raudonų gvazdikų, ir prieš mamai grįžtant iš darbo, padėjai juos ant stalo kartu su atviruku. Pamačiusi mama sušuko - "kokios nuostabios gėlės! Ačiū, labai ačiū". Šiandien sutikai Marių, grįžtantį iš krepšinio treniruotės. Jis papasakojo, kad vakar buvo jo mamos gimtadienis, o jis visiškai apie tai pamiršo. Kaip, tavo manymu, jis jaučiasi?
7. Karina yra geriausia tavo draugė. Ji pažadėjo nueiti su tavimi pažiūrėti naujausią filmą. Tu paskambinai Karinai ir sužinotai, kad šeštadienį ji negalės eiti su tavimi, nes turi važiuoti atlankyti savo senelę. Kaip, tavo manymu, ji jaučiasi?
8. Visa klasė planuoja eiti į Žilvino gimtadienį. Vaikai kalba apie tai jau visą savaitę. Prieš pat vakarėlį vienas iš klasės mokinių, Simas, susirgo ir negalės atėti. Kaip, tavo manymu, jis jaučiasi?
9. Grįždamas iš mokyklos sutikai savo vyresnįjį brolių. Jis vos neverkė. Paklausei, kas atsitiko, jis papasakojo, kad kažkas pavogė jo dviratį. Kaip, tavo manymu, jis jaučiasi?
10. Tu pasikvietei draugę į svečius. Ji netyčia užkliudė vieną iš tavo mamos krištolinių vazų, kuri nukrito ir sudužo. Kaip, tavo manymu, draugė jaučiasi?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą apie jautrumo artimam žmogui svarbą. Mokosi užjausti ir empatiškai reaguoti (B2.1).	Analizuoja svarbiausius artimo žmogaus poreikius. Apibūdina atjautos artimajam svarbą ir reikšmę. Pateikia empatiškų poelgių pavyzdžių iš patirties, literatūros arba kino (B2.2).	Išklauso artimo žmogaus. Mokosi geriau suprasti savo tėvus (globėjus) ir kitus artimus šeimos narius. Pasidalina patirtimi, kaip pavyko įsijausti į jų padėtį, atjausti, išspręsti konfliktus. Analizuoja atjautos artimajam svarbą ir reikšmę. Pagrindžia savo išvalgas pavyzdžiais iš literatūros, kino filmų (B2.3).	Naudodamasis refleksiniais klausimais, pabrėžia atjautos ir empatijos svarbą, kelia klausimus apie artimųjų jausmus ir stengiasi jiems padėti. Kūrybiškai interpretuoja gebėjimą empatiškai jausti, dalinasi savo patirtimi ir išvalgomis su draugais. Kelia klausimus apie atjautą ir artimo meilę, gali pateikti daug pavyzdžių iš patirties, literatūros, kino ir kitų artefaktų (B2.4).
--	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B2.1 Mokinė,-ys suvokia jautrumo artimam žmogui svarbą. Mokosi užjausti ir empatiškai reaguoti.

B2.2 Mokinė,-ys supranta svarbiausius artimo žmogaus poreikius. Suvokia ir geba artikuliuoti empatiškos atjautos artimajam svarbą ir reikšmę.

B2.3 Mokinė,-ys geba įsijausti į kito žmogaus padėtį, atjausti, išspręsti konfliktus. Suvokia ir geba artikuliuoti empatiškos atjautos artimajam svarbą ir reikšmę.

B2.4 Mokinė,-ys kūrybiškai interpretuoja gebėjimą empatiškai jausti, dalinasi savo patirtimi ir išvalgomis su draugais. Kelia klausimus apie atjautą ir artimo meilę, gali pateikti daug pavyzdžių.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, pilietiškumo.

Integraciniai ryšiai: Pilietinis ugdymas

Vertinama: pagal B2 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal M.Lipman. "Liza. Etninis tyrimas. Mokytojo knyga". Kronta, 2001, p. 37.

B3 Kitas kaip svetimas

Klasė: 8

Tema: Kaip su(si)taria skirtingos bendruomenės?

Užduotis:

- I. Įsivaizduokite, kad esate projektuotojai, ir gavote užsakymą sukurti jūsų miesto, miestelio ar kaimo svajonių parką. Parko teritorija didžiulė, finansavimą galite gauti viskam, ką tik sugalvosite. Dirbdami nedidelėse grupėse sukurkite tokį parką, kuris jums labai patiktų ir jame norėtumėte leisti laisvalaikį. Nubraižykite detalų parko planą ant didelio popieriaus lapo. Sužymėkite takus, žaliąsias zonas, įvairių veiklų vietas.
- II. Pristatykite savo svajonių parko planus klasės draugams.
- III. Pažvelkite į savo parko planus dar kartą. Ar tokiame parke gerai jausis ir turės savo veikloms vietos visi bendruomenės nariai? Pavyzdžiui:
  1. Ponia Onutė, 86 metų, labai mėgstanti skaityti knygas.
  2. Parkūrininkai.
  3. Jonukas, 3 metų, mėgsta žaisti smėlio dėžėje ir važinėti dviratuku.
  4. Tomas, 16 metų neįgalus vaikinai, galintis judėti tik rateliuose.
  5. Ponas Jonas, 65 metų, mėgsta važinėti dviračiu ir riedučiais.
  6. Ponia Sigita ir jos šuo Dzeusas, kuris labai mėgsta ne tik pasivaikščioti, bet ir laisvai pabėgioti.
  7. Jaunųjų gamtininkų grupė. Jie norėtų vietos ne tik gėlynui, bet ir daržovių lysvėms.
  8. Domas, svajojantis būti alpinistu. Norėtų parke treniruotis tiek lipti, tiek ir bendrai fiziškai sustiprėti.
  9. Ponia Danutė ir Genutė, mėgstančios gamtoje gerti arbatą ir vaišintis pyragėliais.
- IV. Papildykite savo planus taip, kad parkas būtų ne tik jūsų, bet ir kiekvieno gyventojų svajonių vieta, kad visi būtų laimingi ir kaip įmanoma vienas kitam netrukdytų užsiimti mėgstamomis veiklomis.
- V. Pristatykite papildytus parko planus kitiems klasės mokiniams.
- VI. Padiskutuokite, kurie parko planai jums labiau patinka – pirmasis ar papildytas variantas? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie pagarbaus ir	Analizuoja galimo abejingumo arba	Kelia klausimus apie santykį su pažįstamu	Naudodamasis refleksiniais klausimais, reflektuoja
-----------------------------------	-----------------------------------	---	--

mandagaus bendravimo su svetimu žmogumi principus. Mokytojo padedamas kelia klausimus apie santykio su svetimu problemas (B3.1).	priešiškumo kitam kaip svetimam kilmės šaltinius. Pateikia pavyzdį iš patirties, literatūros arba kino (B3.2).	(artimu) ir su svetimu žmogumi. Analizuoja neįautrumo, priešiškumo ar net žiaurumo kitam svetimam priežastis. Pagrindžia savo išvalgas pavyzdžiais iš literatūros, kino (B3.3).	geranorišką santykio su svetimu žmogumi nuostatą. Kritiškai ir kūrybiškai reflektuoja galimo priešiškumo svetimam fenomeną. Pasiūlo keletą originalių būdų, kaip spręsti priešiškumo nepažįstamiems žmonėms problemą (B3.4).
Pastebi ir apibūdina žmonių bendruomenių įvairovę. Suvokia tolerancijos jų atžvilgiu svarbą. Skaitė knygų arba matė filmų apie alternatyvios kultūros bendruomenes (C3.1).	Siekia geriau pažinti ir suprasti alternatyvių bendruomenių gyvenimo būdą, papročius bei vertybes. Pateikia pavyzdžių apie tokias bendruomenes iš patirties, literatūros arba kino (C3.2).	Turi žinių ir etiškai pagrįstas nuostatas įvairių (alternatyvių) bendruomenių atžvilgiu. Vadovaujasi kultūrų įvairovės, pagarbos ir tolerancijos principais. Remiasi įvairiais pavyzdžiais iš literatūros, kino ir kitų artefaktų (C3.3).	Savarankiškai tyrinėja, siekia geriau pažinti alternatyvias bendruomenes (socialines grupes, etnines, religines, kultūrinės bendruomenes ir kt.). Kritiškai ir kūrybiškai reflektuoja alternatyvių bendruomenių santykio su tradicine bendruomene problemas. Įsitraukia į šių bendruomenių kultūros puoselėjimo, išsaugojimo arba jų narių teisių gynimo judėjimus (C3.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B3.1 Mokinė,-ys padedama,-as pastebi kitokių interesų žmones, kelia santykio su svetimu problemas.

B3.2 Mokinė,-ys savarankiškai pastebi kitokių interesų žmones, kelia santykio su svetimu problemas. Savarankiškai suvokia ir geba artikuliuoti galimo abejingumo arba priešiškumo kitam kaip svetimam kilmės šaltinius bei galimas nesusikalbėjimo priežastis, pateikia pavyzdžių.

B3.3 Mokinė,-ys liudija geranorišką santykio su svetimu žmogumi nuostatą. Padedamas pasiūlo originalių būdų, kaip spręsti priešiškumo nepažįstamiems žmonėms problemą.

B3.4 Mokinė,-ys liudija geranorišką santykio su svetimu žmogumi nuostatą. Savarankiškai pasiūlo originalių būdų, kaip spręsti priešiškumo nepažįstamiems žmonėms problemą.

C3.1 Mokinė,-ys padedama,-as pastebi, įvardija ir apibūdina žmonių bendruomenių įvairovę. Suvokia tolerancijos jų atžvilgiu bei darnaus sugyvenimo svarbą.

C3.2 Mokinė,-ys savarankiškai pastebi, įvardija ir apibūdina žmonių bendruomenių įvairovę. Siekia geriau pažinti ir suprasti alternatyvių bendruomenių gyvenimo būdą, papročius bei vertybes. Suvokia tolerancijos jų atžvilgiu bei darnaus sugyvenimo svarbą.

C3.3 Mokinė,-ys padedama,-as tyrinėja, siekia geriau pažinti alternatyvias bendruomenes ar interesų grupes. Kritiškai ir kūrybiškai reflektuoja alternatyvių bendruomenių santykio su tradicine bendruomene problemas. Padedamas siūlo būdų, kaip apginti šių bendruomenių interesus.

C3.4 Mokinė,-ys savarankiškai tyrinėja, siekia geriau pažinti alternatyvias bendruomenes ar interesų grupes. Kitiškai ir kūrybiškai reflektuoja alternatyvių bendruomenių santykio su tradicine bendruomene problemas. Savarankiškai siūlo būdų, kaip apginti šių bendruomenių interesus.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, pilietiškumo.

Integraciniai ryšiai: Pilietinis ugdymas

Vertinama: pagal B3 ir C3 pateiktus pasiekimų lygius.

B4 Virtualus kitas

Klasė: 7

Tema: Kokios yra bendravimo virtualioje erdvėje taisyklės?

Užduotis:

I. Pažiūrėkite žemiau pateiktą video:

MANDAGUS ELGESYS SKAITMENINĖJE ERDVĖJE

II. Pasiskirstykite į grupes po 3. Paisirinkite, kuria tema norite parengti trumpą pristatymą su pavyzdžiais. Dalis grupių turėtų parengti pristatymą viena tema, dalis – kita.

Temos:

1. Nedaryk kitam to, ko pats nenori sulaukti
2. Socialiniuose tinkluose mes rašome savo CV

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie	Kelia klausimus apie saugaus, tinkamo	Analizuoja virtualaus Kito ne tik tekstą, bet ir	Kelia etinius klausimus, susijusius su virtualybės
----------------------	---------------------------------------	--	--

tinkamo (mandagaus) komunikavimo virtualioje erdvėje taisykles (B4.1).	bendravimo virtualioje erdvėje ribas. Pasako tinkamo ir netinkamo bendravimo virtualioje erdvėje taisykles. Pateikia pavyzdžių iš patirties (B4.2).	kontekstą (jei tai dirbtinis intelektas – siekia suprasti jo paskirtį ir parametrus). Diskutuoja apie bendravimo su virtualiu kitu etines normas. Pateikia įvairių pavyzdžių iš patirties, literatūros, kino (B4.3).	galimybėmis ir dirbtinio intelekto taikymu. Kritiškai ir kūrybiškai reflektuoja virtualiame bendravime kylančias problemas. Demonstruoja geranoriško ir konstruktyvaus bendravimo virtualioje erdvėje įgūdžius (B4.4).
--	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B4.1 Mokinė,-ys žino ir taiko tinkamo komunikavimo virtualioje erdvėje taisykles.

B4.2 Mokinė,-ys padedama,-as kelia klausimus apie saugaus, tinkamo bendravimo virtualioje erdvėje ribas. Žino tinkamo ir netinkamo bendravimo virtualioje erdvėje taisykles. Pateikia pavyzdžių iš patirties.

B4.3 Mokinė,-ys savarankiškai kelia klausimus apie saugaus, tinkamo bendravimo virtualioje erdvėje ribas. Žino tinkamo ir netinkamo bendravimo virtualioje erdvėje taisykles. Pateikia pavyzdžių iš patirties, literatūros, kino ir kitų artefaktų.

B4.4 Mokinė,-ys savarankiškai domisi, gilina ir kelia etinius klausimus, susijusius su virtualybės galimybėmis ir dirbtinio intelekto taikymu. Kritiškai ir kūrybiškai reflektuoja virtualiame bendravime kylančias problemas. Demonstruoja geranoriško ir konstruktyvaus bendravimo virtualioje erdvėje įgūdžius.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, pilietinė.

Integraciniai ryšiai: Pilietinis ugdymas.

Vertinama: pagal B4 pateiktus pasiekimų lygius.

C Socialiniai santykiai. Aš–Mes

C1 Aš ir šeima

Klasė: 7

Tema: Kokia šeimos švenčių prasmė?

Užduotis:

I. Paklausk visų savo šeimos narių:

1. Kokia jų mėgstamiausia šeimos šventė?
2. Kodėl būtent ši šventė yra mėgstamiausia?

Kiekvieno šeimos nario atsakymus (savo taip pat) užsirašyk.

II. Aptarkite surinktus atsakymus klasėje (bendroje diskusijoje arba grupelėse):

1. Kokios yra tavo ir tavo šeimos narių mėgstamiausios šventės? Kodėl?
2. Ar tavo ir kitų šeimos narių mėgstamiausios šventės sutampa? Kaip manai, kodėl?
3. Ar kitų šeimos narių atsakymai tave nustebino?
4. Kokia yra šeimos švenčių prasmė?
5. Ar jūsų šeima turi ypatingų tradicijų ar švenčių, kurių kitos šeimos nešvenčia?
6. Ar norėtum, kad šeimoje šventes švęstumėte kitaip? Kaip? Užrašyk savo pasiūlymus ir papasakok juos savo šeimos nariams. Galbūt ir kiti šeimos nariai turės idėjų bei pasiūlymų?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie šeimos tradicijas, papasakoja kaip švenčia šeimos šventes. (C1.1.)	Analizuoja savo teises ir pareigas šeimoje. Paaiškina šeimos švenčių prasmę, susieja ją su vietovės, tautinėmis ir religinėmis tradicijomis. (C1.2.)	Argumentuotai diskutuoja apie šeimos bei tradicijos vertę ir prasmę. Kitiškai vertina teisei ir moralės principams prieštaraujančius papročius. Savo nuostatas pagrindžia pavyzdžiais iš literatūros, kino ir kitų artefaktų. (C1.3.)	Naudodamasis refleksiniais klausimais, paaiškina tradicijos sąvoką, pasiūlo šeimyninio bendravimo formoms naujų konstruktyvių idėjų. Analizuoja šeimų tradicijoms bei darnai išskylančias problemas, pasiūlo būdų, kaip įveikti nuobodulį ir rutiną. (C1.4.)
---	--	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C1.1 Mokinė,-ys žino ir vertina savo šeimos tradicijas, suvokia jų prasmę.

C1.2 Mokinė,-ys suvokia ir paaiškina šeimos švenčių prasmę, susieja ją su vietovės, tautinėmis ir religinėmis tradicijomis.

C1.3 Mokinė,-ys suvokia ir geba artikuliuoti šeimos bei tradicijos vertę ir prasmę. Įžvelgia savo šeimos švenčių bei tradicijų unikalumą.

C1.4 Mokinė,-ys geba kūrybiškai plėsti tradicijos sąvoką, geba pasiūlyti šeimyninio bendravimo formoms naujų konstruktyvių idėjų.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai:

Vertinama: pagal C1 pateiktus pasiekimų lygius.

C2 Aš ir draugai

Klasė: 8

Tema: Kaip konstruktyviai išspręsti diskusijose su bendraamžiais kylančius konfliktus?

Užduotis:

Siekdami tikslų mes pasitelkiame tam tikras priemones. Kai kurios priemonės padeda pasiekti tikslo, kitos, atvirkščiai – trukdo.

Kai dirbate grupėse, jūsų tikslas yra susitarti ir rasti bendrą sprendimą.

Užpildyk lentelę. Pažymėk, ar pateiktos priemonės padės pasiekti šį tikslą, ar ne. Argumentuok savo pasirinkimą.

Visus atsakymus aptarkite bendroje diskusijoje. Diskutuodami pasistenkite panaudoti tas priemones iš lentelės, kurios jums atrodo veiksmingos.

	Tai veiksminga priemonė	Tai neveiksminga priemonė
1. Išklaustyti visų grupės narių nuomones		
2. Kritikuoti savo nuomonę išreiškusį asmenį, o ne jo teiginį.		
3. Argumentuoti savo nuomonę		
4. Pateikti faktų ir įrodymų		
5. Ignoruoti kitų žmonių nuomonę, jei ji nesutampa su tavąja.		
6. Samprotaujant nepažeisti logikos principų.		
7. Siekti kad būtinai laimėtų tavo pasirinkimas, nors ir abejoji, ar jis tikrai teisingas.		
8. Siūlyti kitam atsisakyti savo požiūrio, jei jis nesutampa su daugumos nuomone.		
9. Vengti pateikti alternatyvių pavyzdžių, jei jie nesutampa su daugumos nuomone.		
10. Vengti ilgų diskusijų, siūlant klausimą išspręsti balsavimu.		
11. Išklaustyti kitokias, drąsias ir originalias nuomones, atskleidžiančias tai, ko kiti nepastebėjo.		

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kodėl svarbu dalyvauti klasės ir mokyklos bendruomenės gyvenime, su draugais laikytis sąžiningo, garbingo, pagarbaus elgesio normų. (C2.1.)	Apklausia klasės draugus, kaip jie galėtų įsitraukti į klasės ir mokyklos bendruomenės veiklas, išvardija keletą taisyklių, kurių svarbu laikytis norint išklaustyti ir atjausti draugus, atsižvelgti į bendrus interesus, susitarti dėl bendrų tikslų. (C2.2.)	Argumentuotai diskutuoja apie sąžiningumą, garbingumą ir teisingumą mokymosi procese ir mokinių bendruomenės santykiuose. Diskutuoja su klasės draugais, įsiklauso į jų nuomonę, mokosi iš kitų. Konstruktiviai sprendžia konfliktus, ugdo lyderystės gebėjimus. (C2.3.)	Iniciatyviai įsitraukia į klasės ir mokyklos bendruomenės veiklą. Demonstruoja, ugdo lyderio bruožus. Pasiūlo naujų idėjų, kaip kūrybiškai spręsti klasės bendruomenėje kylančias problemas. (C2.4.)
--	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C2.1 Mokinė,-ys dalyvauja klasės ir mokyklos bendruomenių diskusijose, laikosi sąžiningo, garbingo, pagarbaus elgesio su draugais normų.

C2.2. Mokinė,-ys sąmoningai dalyvauja klasės ir mokyklos bendruomenės veikloje, geba išklausti ir atjausti draugus, atsižvelgti į bendrus interesus, susitarti dėl bendrų tikslų.

C2.3 Mokinė,-ys kelia etinius klausimus apie sąžiningumą, garbingumą ir teisingumą mokymosi procese ir mokinių bendruomenės santykiuose. Diskutuoja su klasės draugais, įsiklauso į jų nuomonę, mokosi iš kitų.

C2.4 Mokinė,-ys geba pasiūlyti naujų idėjų, kūrybiškai spręsti problemas. Domisi etinėmis problemomis, diskusijos metu vadovaujasi aukštais moraliniais standartais.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai:

Vertinama: pagal C2 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal L.Degėsys, R.Aškinytė. "Etika 7-9 klasėms". Kronta, 2002, p. 109, bei M.Lipman. "Liza. Etninis tyrimas. Mokytojo knyga". Kronta, 2001, p. 31.

C3 Aš ir bendruomenė

Klasė: 8

Tema: Kaip su(si)taria skirtingos bendruomenės?

Užduotis:

- I. Įsivaizduokite, kad esate projektuotojai, ir gavote užsakymą sukurti jūsų miesto, miestelio ar kaimo svajonių parką. Parko teritorija didžiulė, finansavimą galite gauti viskam, ką tik sugalvosite. Dirbdami nedidelėse grupėse sukurkite tokį parką, kuris jums labai patiktų ir jame norėtumėte leisti laisvalaikį. Nubraižykite detalų parko planą ant didelio popieriaus lapo. Sužymėkite takus, žaliąsias zonas, įvairių veiklų vietas.
- II. Pristatykite savo svajonių parko planus klasės draugams.
- III. Pažvelkite į savo parko planus dar kartą. Ar tokia parke gerai jausis ir turės savo veikloms vietos visi bendruomenės nariai? Pavyzdžiui:
  1. Ponia Onutė, 86 metų, labai mėgstanti skaityti knygas.
  2. Parkūrininkai.
  3. Jonukas, 3 metų, mėgsta žaisti smėlio dėžėje ir važinėti dviratuku.
  4. Tomas, 16 metų neįgalus vaikinys, galintis judėti tik rateliuose.
  5. Ponas Jonas, 65 metų, mėgsta važinėti dviračiu ir riedučiais.
  6. Ponia Sigita ir jos šuo Dzeusas, kuris labai mėgsta ne tik pasivaikščioti, bet ir laisvai pabėgioti.
  7. Jaunųjų gamtininkų grupė. Jie norėtų vietos ne tik gėlynui, bet ir daržovių lysvėms.
  8. Domas, svajojantis būti alpinistu. Norėtų parke treniruotis tiek lipti, tiek ir bendrai fiziškai sustiprėti.
  9. Ponia Danutė ir Genutė, mėgstančios gamtoje gerti arbatą ir vaišintis pyragėliais.

- IV. Papildykite savo planus taip, kad parkas būtų ne tik jūsų, bet ir kiekvieno gyventojų svajonių vieta, kad visi būtų laimingi ir kaip įmanoma vienas kitam netrukdytų užsiimti mėgstamomis veiklomis.
- V. Pristatykite papildytus parko planus kitiems klasės mokiniams.
- VI. Padiskutuokite, kurie parko planai jums labiau patinka – pirmasis ar papildytas variantas? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie pagarbaus ir mandagaus bendravimo su svetimu žmogumi principus. Mokytojo padedamas kelia klausimus apie santykio su svetimu problemas. (B3.1.)	Analizuoja galimo abejingumo arba priešiško kitam kaip svetimam kilmės šaltinius. Pateikia pavyzdį iš patirties, literatūros arba kino. (B3.2.)	Kelia klausimus apie santykį su pažįstamu (artimu) ir su svetimu žmogumi. Analizuoja neįautrumo, priešiško ar net žiaurumo kitam svetimam priežastis. Pagrindžia savo išvagas pavyzdžiais iš literatūros, kino. (B3.3.)	Naudodamasis refleksiniais klausimais, reflektuoja geranorišką santykio su svetimu žmogumi nuostatą. Kritiškai ir kūrybiškai reflektuoja galimo priešiško svetimam fenomeną. Pasiūlo keletą originalių būdų, kaip spręsti priešiško nepažįstamiems žmonėms problemą. (B3.4.)
Pastebi ir apibūdina žmonių bendruomenių įvairovę. Suvokia tolerancijos jų atžvilgiu svarbą. Skaitė knygų arba matė filmų apie alternatyvios kultūros bendruomenes. (C3.1.)	Siekia geriau pažinti ir suprasti alternatyvių bendruomenių gyvenimo būdą, papročius bei vertybes. Pateikia pavyzdžių apie tokias bendruomenes iš patirties, literatūros arba kino. (C3.2.)	Turi žinių ir etiškai pagrįstas nuostatas įvairių (alternatyvių) bendruomenių atžvilgiu. Vadovaujasi kultūrų įvairovės, pagarbos ir tolerancijos principais. Remiasi įvairiais pavyzdžiais iš literatūros, kino ir kitų artefaktų. (C3.3.)	Savarankiškai tyrinėja, siekia geriau pažinti alternatyvias bendruomenes (socialines grupes, etnines, religines, kultūrinės bendruomenės ir kt.). Kritiškai ir kūrybiškai reflektuoja alternatyvių bendruomenių santykio su tradicine bendruomene problemas. Įsitraukia į šių bendruomenių kultūros puoselėjimo, išsaugojimo arba jų narių teisių gynimo judėjimus. (C3.4.)

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B3.1 Mokinė,-ys padedama,-as pastebi kitokių interesų žmones, kelia santykio su svetimu problemas.

B3.2 Mokinė,-ys savarankiškai pastebi kitokių interesų žmones, kelia santykio su svetimu problemas. Savarankiškai suvokia ir geba artikuliuoti galimo abejingumo arba priešiško kitam kaip svetimam kilmės šaltinius bei galimas nesusikalbėjimo priežastis, pateikia pavyzdžių.

B3.3 Mokinė,-ys liudija geranorišką santykio su svetimu žmogumi nuostatą. Padedamas pasiūlo originalių būdų, kaip spręsti priešiško nepažįstamiems žmonėms problemą.

B3.4 Mokinė,-ys liudija geranorišką santykio su svetimu žmogumi nuostatą. Savarankiškai pasiūlo originalių būdų, kaip spręsti priešiško nepažįstamiems žmonėms problemą.

C3.1 Mokinė,-ys padedama,-as pastebi, įvardija ir apibūdina žmonių bendruomenių įvairovę. Suvokia tolerancijos jų atžvilgiu bei darnaus sugyvenimo svarbą.

C3.2 Mokinė,-ys savarankiškai pastebi, įvardija ir apibūdina žmonių bendruomenių įvairovę. Siekia geriau pažinti ir suprasti alternatyvių bendruomenių gyvenimo būdą, papročius bei vertybes. Suvokia tolerancijos jų atžvilgiu bei darnaus sugyvenimo svarbą.

C3.3 Mokinė,-ys padedama,-as tyrinėja, siekia geriau pažinti alternatyvias bendruomenes ar interesų grupes. Kitiškai ir kūrybiškai reflektuoja alternatyvių bendruomenių santykio su tradicine bendruomene problemas. Padedamas siūlo būdų, kaip apginti šių bendruomenių interesus.

C3.4 Mokinė,-ys savarankiškai tyrinėja, siekia geriau pažinti alternatyvias bendruomenes ar interesų grupes. Kitiškai ir kūrybiškai reflektuoja alternatyvių bendruomenių santykio su tradicine bendruomene problemas. Savarankiškai siūlo būdų, kaip apginti šių bendruomenių interesus.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai:

Vertinama: pagal B3 ir C3 pateiktus pasiekimų lygius.

C4 Aš ir virtuali bendruomenė

Klasė: 8

Tema: Ar norėčiau kurti savo laidas?

Užduotis:

Pasiskirstykite į grupes po tris-keturis. Pagalvokite, kokia tema jums aktuali? Kokią problemą norėtumėte analizuoti?

Sukurkite ir nufilmuokite trumpą (2-3) minučių video pasirinkta tema. Video pradžioje nepamirškite užrašyti temą bei problemą. Problemą pateikite klausimo forma.

Savo sukurtus video sukelkite į uždara virtualią grupę.

Toliau dirbkite tose pat grupėse. Peržiūrėkite kitų grupių filmukus. Pasitarkite savo grupėje ir komentaruose išsakykite, kas jums draugų filmukuose patiko. Kiekvienam kitos grupės video parašykite palaikančių, paskatinančių komentarų.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie virtualias bendruomenes socialiniuose tinkluose ir kompiuteriniuose žaidimuose. Ugdosi žaidybinius komunikacinius gebėjimus.	Analizuoja, kaip socialiniuose tinkluose, bendraamžių forumuose, kompiuteriniuose žaidimuose ugdomi tinkamo tarpasmeninio, grupinio, tarptautinio ir tarpkultūrinio	Kitiškai vertina nesaikingą naudojimąsi internetu ir neriboto bendravimo prasmę. Saugo savo tapatumą (nuo susilieimo su tam tikra apribota ar uždara arba neribota ar globalia virtualia bendruomene), o	Analizuoja ir kritiškai vertina savo santykį su virtualia bendruomene: atsisako savo amžiui netinkamo turinio ir paslaugų, saugo savo asmens dorinį bei kultūrinį integralumą, vengia pažeisti autorines ir intelektines nuosavybės teises. Ryšio su virtualia bendruomene galimybes naudoja saviugdos,
---	---	--	---

(C4.1.)	bendravimo pagrindų (supratimo, palaikymo, nustebimo, įvertinimo, priėmimo, atmetimo ir t.t.). (C4.2.)	gaunamos informacijos srautą stengiasi panaudoti tikslingai saviugdai. (C4.3.)	kūrybinių idėjų pasidalinimo, bendraminčių ir bendrų interesų grupių kūrimo, pramogų ir pasirengimo profesinei veiklai tikslais. (C4.4.)
---------	--	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C4.1 Mokinė,-ys domisi virtualiomis bendruomenėmis socialiniuose tinkluose ir kompiuteriniuose žaidimuose.

C4.2 Mokinė,-ys socialiniuose tinkluose, bendraamžių forumuose, kompiuteriniuose žaidimuose ugdomi tinkamo tarpasmeninio, grupinio, tarptautinio ir tarpkultūrinio bendravimo pagrindų (supratimo, palaikymo, nustebimo, įvertinimo, priėmimo, atmetimo, ...). Padedamas parašo pozityvų kitų video įvertinimą.

C4.3 Mokinė,-ys socialiniuose tinkluose, bendraamžių forumuose, kompiuteriniuose žaidimuose ugdomi tinkamo tarpasmeninio, grupinio, tarptautinio ir tarpkultūrinio bendravimo pagrindų (supratimo, palaikymo, nustebimo, įvertinimo, priėmimo, atmetimo, ...). Savarankiškai parašo pozityvų kitų grupių video įvertinimą.

C4.4 Mokinė,-ys ryšio su virtualia bendruomene galimybes naudoja saviugdosi, kūrybinių idėjų pasidalinimo, bendraminčių ir bendrų interesų grupių kūrimo, pramogų ir pasirengimo profesinei veiklai tikslais.

Ugdomos kompetencijos: kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: informacinės technologijos.

Vertinama: pagal C4 pateiktus pasiekimų lygius.

D Santykis su pasauliu. Aš–Tai

D1 Aš ir augmenija

Klasė: 8

Tema: Kaip galiu prisidėti prie augmenijos puoselėjimo, ar suprantu to reikšmę?

Užduotis:

- I. Pažiūrėkite žemiau pateiktus video.

[Mokslo sriuba: kaip komunikuoja augalai?](#)

[Miško internetas \(Kaip medžiai bendrauja tarpusavyje\)](#)

II. Padiskutuokite:

Ar tave nustebino video pateikta informacija? Kodėl? Ar ši informacija pakeitė tavo požiūrį į augalus ir gamtą?

Kaip supranti posakį - gamta yra mūsų namai?

Kodėl svarbu saugoti augalus?

Kaip žmonės galėtų sumažinti augalų naikinimą?

Kuo tu ir tavo šeima galėtumėte prisidėti prie augalų išsaugojimo?

Pasiekimų lygiai:

<p>Kelia klausimą, kodėl gamta yra mūsų namai. Pateikdamas 1–2 pavyzdžius paaiškina gamtosaugos svarbą. (D1.1.)</p>	<p>Įvardija <i>gamtos vaikų</i> sąvokos ypatybes. Argumentuotai paaiškina, kodėl svarbu saugoti gamtą. Pagrindžia savo išvalgas pavyzdžiais iš patirties, video dokumentikos, kino ar literatūros. (D1.2.)</p>	<p>Diskutuoja gamtosaugos temomis su draugais, analizuoja gamybos bei vartojimo ribojimo, ekologinio ūkininkavimo ir kitas su gamtosauga susijusias problemas. Siūlo idėjas, ieško ekologinių problemų sprendimo būdų. Suvokia ekologinių problemų nagrinėjimo medijose, kine ir literatūroje reikšmę. (D1.3.)</p>	<p>Pasiūlo 2–3 idėjas, kaip įgyvendinti gamtos ir gamtos išteklių tausojimo iniciatyvas: taupyti energiją ir išteklius, saugoti miškus, laukus ir vandenį – natūralias gyvūnų buveines, tausoti daiktus, rūšiuoti atliekas. Naudoja virtualios erdvės komunikacijos galimybes ir kitas (meninės saviraiškos, projektinės veiklos) priemones gamtosaugos idėjoms skleisti. (D1.4.)</p>
---	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D1.1 Mokinė,-ys suvokia ir geba paaiškinti gamtosaugos svarbą.

D1.2 Mokinė,-ys suvokia ir argumentuotai paaiškina, kodėl svarbu saugoti gamtą. Geba pagrįsti savo išvalgas pavyzdžiais iš patirties, video dokumentikos, kino ar literatūros.

D1.3 Mokinė,-ys argumentuotai diskutuoja gamtosaugos temomis su draugais, analizuoja gamybos bei vartojimo ribojimo, ekologinio ūkininkavimo ir kitas su gamtosauga susijusias problemas. Siūlo idėjas, ieško ekologinių problemų sprendimo būdų. Suvokia ekologinių problemų nagrinėjimo medijose, kine ir literatūroje reikšmę.

D1.4 Mokinė,-ys imasi lyderystės šeimoje arba draugų bendruomenėje praktiškai įgyvendinti gamtos ir gamtos išteklių tausojimo iniciatyvas: taupyti energiją ir išteklius, saugoti miškus, laukus ir vandenį - natūralias gyvūnų buveines, tausoti daiktus, rūšiuoti atliekas.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: biologija.

Vertinama: pagal D1 pateiktus pasiekimų lygius.

D2 Aš ir gyvūnija

Klasė: 7

Tema: Ką žinai apie gyvūnų teises?

Užduotis:

PRATIMAS - VAIDINIMAS: Ar žuvis ir žmonės dūsta vienodai?

I. Poromis arba po vieną, be žodžių suvaidinkite šias situacijas. Pasistenkite pavaizduoti ne tik patį veiksma, bet ir jį lydintias emocijas.

1. Ant kabliuko užmautą slieką.
2. Vabalą, matantį, kad jį tuoj sutryps žmogus.

3. Žmogų, kuri vejasi vikšrinis traktorius.
4. Šuni, kuri vejasi žmogus su lazda.
5. Vaiką, kuri vejasi piktas šuo.
6. Skruzdėlę skruzdėlyne, kuri ardo žmogus.
7. Katę, kuriai mašina ką tik pervažiavo koją.
8. Žmogų, kuriam mašina ką tik pervažiavo koją.
9. Iš lizdo iškritusį paukščiuką, kuri žmogus nešasi namo.
10. Mokinį, kuri slibinas nešasi namo.
11. Žuvį jūroje, dūstančią nuo naftos teršalų.
12. Žmogų mieste, dūstantį nuo išmetamųjų dujų.
13. Gyvą karpį, kuri Tu nusipirkai parduotuvėje.
14. Liūtą, laisvai gyvenantį Afrikoje.
15. Liūtą cirke.

Likusieji mokiniai tegu pabando atspėti, ką jūs vaidinote.

Jei nenorite vaidinti, galite gyvūno būseną aprašyti. Aprašyme gyvūno neįvardinkite, aprašykite tik jo būseną, elgesį. Kai paskaitysite, likusieji mokiniai tegu pabando atspėti, ką aprašėte.

II. Aptarkite:

1. Ar žmonės turėtų saugoti ir ginti gyvūnus? Kodėl?
2. Ką tu asmeniškai darai ar galėtum padaryti?

Pasiekimų lygiai:

Žino pagrindines gyvūnų teises ir supranta jų saugojimo svarbą. (D2.1.)	Suvokia gyvūnų teisių prasmę ir svarbą. Savo nuostatas pagrindžia pavyzdžiais iš patirties, literatūros arba kino. (D2.2.)	Individualiai analizuoja ir grupėse argumentuotai diskutuoja apie gyvūnų teisių ir gyvūnų globos problemas. Pateikia įvairių pavyzdžių iš patirties, dokumentikos, literatūros, kino. (D2.3.)	Kūrybiškai sprendžia gyvūnų globos ir gyvūnų teisių apsaugos problemas. Imasi savo amžiui tinkamos atsakomybės už gyvūnus, paragina ir kitus taip daryti. Gyvūnų apsaugos tikslais pasinaudoja organizacinėmis, socialinių tinklų ar meninės saviraiškos priemonėmis. (D2.4.)
---	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D2.1 Mokinė,-ys žino pagrindines gyvūnų teises ir supranta jų saugojimo svarbą. Supranta ir argumentuotai pagrindžia gyvūnų saugojimo svarbą.

D2.2 Mokinė,-ys žino pagrindines gyvūnų teises, supranta ir argumentuotai pagrindžia gyvūnų saugojimo svarbą.

D2.3 Mokinė,-ys domisi, savarankiškai gilina ir su draugais aptaria gyvūnų teisių ir gyvūnų globos problemas. Pateikia įvairių pavyzdžių iš patirties, dokumentikos, literatūros, kino ir kitų artefaktų.

D2.4 Mokinė,-ys imasi savo amžiaus tarpsniui tinkamos atsakomybės už gyvūnus, paragina ir kitus taip daryti.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: biologija.

Vertinama: pagal D2 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal L.Degėsys, R.Aškinytė. "Etika 7-9 klasėms". Kronta, 2002, p. 76.

D3 Aš ir ekologija

D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

D3 ir D4

Klasė: 8

Tema: Kokios pilietinės iniciatyvos padeda spręsti ekologines problemas?

Užduotis:

I. Pažiūrėkite žemiau pateiktus video:

[Mindaugas Survila. Sengirė](https://www.youtube.com/watch?v=FPjZW-zOeTk)

<https://www.youtube.com/watch?v=FPjZW-zOeTk> (žr.2023-07-31)

[Mindaugas Lapelė apie Sengires](https://www.youtube.com/watch?v=9mXxie3LB0w)

<https://www.youtube.com/watch?v=9mXxie3LB0w> (žr.2023-07-31)

II. Parašykite trumpą ese tema "Pasaulis - tai vieta, kuriame visiems yra vietos".

III. Galbūt žinai filmų, video, internetinių platformų ir t.t., kuriuose analizuojamos aplinkosaugos problemos? Pasidalink savo rekomendacijomis su klasiokais.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie klimato atšilimo keliamas globalias problemas.(D3.1.)	Remdamasis faktais paaiškina klimato atšilimo keliamas globalias problemas. Pateikia 2–3 pavyzdžius iš mokslinių šaltinių, literatūros ar video dokumentikos. (D3.2.)	Geba argumentuotai diskutuoti apie klimato kaitos problemas su bendraamžiais. Argumentus grindžia duomenimis iš mokslinių šaltinių, dokumentinių ir meninių kino filmų. (D3.3.)	Naudodamasis refleksiniais klausimais, apibūdina klimato atšilimą ne tik kaip globalinę, bet ir kaip asmeninę problemą. Demonstruoja savo amžiaus tarpsniui tinkamą atsakingą laikyseną šiuo klausimu. Siūlo idėjas, kaip spręsti klimato kaitos problemą, geba argumentuotai diskutuoti su įvairaus amžiaus pašnekovais. (D3.4.)
Žino, seka bent	Domisi	Savarankiškai kelia	Savarankiškai tyrinėja,

viena ekologinės etikos (aplinkosaugos) idėjų skleidėją (autorių, kūrėją, interneto forumą, socialinių tinklų grupę, transliuotoją, svetainę ar portalą). (D4.1.)	videodokumentika, filmams, TV ar radijo laidomis, internetiniais portalais, svarstančiais ekologines problemas. Mokytojo padedamas kelia klausimus apie moralinę žmonijos atsakomybę už ekologinių problemų sprendimą. (D4.2.)	klausimus apie ekologinę etiką ir juos aptaria virtualioje erdvėje (socialiniuose tinkluose, bendraamžių grupėse, interneto forumuose, ir t.t.) Domisi filmams, TV ar radijo laidomis, interneto portalais, svarstančiais ekologines problemas. (D4.3.)	analizuoja ir interpretuoja ekologinių problemų sprendimo galimybes virtualioje erdvėje. Kūrybiškai naudojami virtualios erdvės ir IT įrankiais sudominti bendraamžius ir įtraukti juos į ekologinių problemų sprendimų paiešką. Sukuria, pasiūlo naujų virtualių sprendimų giliau suvokti ekologijos problemas. (D4.4.)
---	--	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D3.1 Mokinė,-ys suvokia žmogaus veiklos keliamas globalias problemas.

D3.2 Mokinė,-ys geba faktais paaiškinti žmogaus veiklos keliamas globalias problemas. Pateikia pavyzdžių iš mokslinių šaltinių, literatūros ar video dokumentikos.

D3.3 Mokinė,-ys geba argumentuotai diskutuoti apie žmogaus veiklos problemas su bendraamžiais. Argumentus grindžia duomenimis iš mokslinių šaltinių, dokumentinių ir meninių kino filmų.

D3.4 Mokinė,-ys suvokia miškų išsaugojimą ne tik kaip globalinę, bet ir kaip asmeninę problemą. Demonstruoja savo amžiaus tarpsniui tinkamą atsakingą laikyseną šiuo klausimu.

D4.1 Mokinė,-ys žino bent vieną ekologinės etikos (aplinkosaugos) idėjų skleidėją (autorių, kūrėją, internetinį forumą, socialinių tinklų grupę, transliuotoją, svetainę ar portalą).

D4.2 Mokinė,-ys domisi video dokumentika, filmams, TV ar radijo laidomis, internetiniais portalais svarstančiais ekologines problemas. Su mokytojo pagalba kelia klausimus apie moralinę žmonijos atsakomybę už ekologinių problemų sprendimą.

D4.3 Mokinė,-ys savarankiškai kelia klausimus apie ekologinę etiką ir juos aptaria virtualioje erdvėje (socialiniuose tinkluose, bendraamžių grupėse, internetiniuose forumuose, ir t.t.) Domisi filmams, TV ar radijo laidomis, internetiniais portalais svarstančiais ekologines problemas.

D4.4 Mokinė,-ys savarankiškai tyrinėja, analizuoja ir interpretuoja ekologinių problemų sprendimo galimybes virtualioje erdvėje.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: biologija.

Vertinama: pagal D3 ir D4 pateiktus pasiekimų lygius.

9.5. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės

A Saviugda ir savisauga. Aš–Asmuo

A1 Pažįsta savo unikalumą

Klasė: 10/ gimnazijos I

Tema: Aš - unikalus asmuo. Kuriame ugdymosi medį

Užduotis:

Pasidalinkite į grupes po 3-5 mokinius. Reikalingos priemonės - po vieną A4 dydžio baltą lapą ir spalvoti markeriai arba kreidelės.

Grupelėse mokiniai aptaria šiuos klausimus, būtinai išklausydami kiekvieną iš grupelės narių:

- kuo aš esu ypatingas, kokios savybės daro mane ypatingu, unikaliu asmeniu?
- galbūt unikaliu mane daro išvaizda, išskirtiniai drabužiai, savitas mąstymas ir elgesys?
- kuo aš esu panašus į kitus žmones?
- ar buvimą asmeniu nulemia mano išskirtiniai bruožai, ar panašumas į kitus?
- kokie svarbiausi mano pozityvūs bruožai?
- kokius kitus pozityvius asmenybės bruožus tikiuosi išsiugdyti ateityje?
- ką aš geriausiai sugebu daryti?
- kokios yra mano gebėjimų ribos?
- kaip savo gerąsias savybes ir unikalius asmens bruožus galiu panaudoti pasirinkdamas profesiją?

Pabaigę aptarimą mokiniai apibendrina darbą piešdami savo asmenį simbolizuojantį medį. Medžio šaknys - tai įgimtos savybės, tėvų, mokytojų, draugų, visuomenės įtakos, maitinančios mūsų asmenybės augimą. Šakos - tai mūsų pozityvūs bruožai, žiedai arba vaisiai - tai pasiekimai ir laimėjimai, o pumpurai ir jaunos šakelės - tai kiti asmenybės bruožai, kuriuos siekiame išsiugdyti ateityje, profesiniai planai ir idealai.

Trumpai pristatykite savo sukurtus ugdymosi medžius klasėje, dėmesingai susipažinkite su kitų grupelių darbo rezultatais. Pasvarstykite, kiek ir kuo kiekvienas esate unikalus asmuo, kiek esate tokie patys, kas nulemia šiuos panašumus ir skirtumus.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie savo asmens tapatumo problemą. Lygina save su kitais, apibūdina savo asmenybės ir klasės draugų unikalumą (kuo mes panašūs, kuo skirtingi?) (A1.1).	Diskutuoja su klasės draugais apie asmens tapatumo problemas. Įvardija keletą savo bruožų, kurie sąlygoja asmenybės unikalumą. Pasitelkia pavyzdžių iš gyvenimo, literatūros ar kino kūrinių (A1.2).	Suformuluoja asmenybės tapsmo tikslus, įvardija siektinus idealus, juos pagrindžia žmogaus (moralinės) raidos teoriniais duomenimis, taip pat vertingais pavyzdžiais iš literatūros, dramos, kino filmų ar žymių asmenų biografijų (A1.3).	Naudodamasis refleksiniais klausimais, reflektuoja unikalią asmenybės tapsmo galimybes ir kliūtis. Analizuoja, kaip šis tapsmas priklauso nuo santykio su savimi, gamta, kitais žmonėmis, visuomene, tauta, valstybe (A1.4).
--	--	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A1.1. Mokinys(-ė) pristatydamas savo nupieštą medį apibūdina save, įvardindamas, kokios įtakos formuoja jo asmens unikalumą, kokie yra svarbiausi jo asmens pozityvūs bruožai.

A1.2. Mokinys(-ė) pristatydamas savo nupieštą medį ne tik nurodo savo svarbiausius pozityvius bruožus, bet ir nusako, kokiomis asmeninėmis savybėmis ir bruožais skiriasi nuo kitų mokinių.

A1.3. Mokinys(-ė) pristatydamas savo nupieštą medį atskleidžia kokiomis asmeninėmis savybėmis ir bruožais skiriasi nuo kitų mokinių, įvardina kas sąlygoja jo unikalumą (tėvai, mokytojai, idealai, visuomenės įtaka ir pan.) ir kokie yra siektini tikslai.

A1.4. Mokinys(-ė) pristatydamas savo nupieštą medį įvardija įvairias savo asmenybės formavimosi įtakas (tėvai, kiti žmonės, tauta, valstybė), pozityvius bruožus, skirtumus ir panašumus su kitais

žmonėmis, savo ateities planus ir siektinus idealus, reflektuoja savo kaip unikalios asmenybės tapsmo galimybes ir kliūtis.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, pilietiškumo, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, pilietinis ugdymas.

Vertinama: pagal A1 kriterijus

A2 Pažįsta savo jausmus

Klasė: 9/ gimnazijos I

Tema: Kodėl žiūrime baisius filmus ir žaidžiame siaubo (išgyvenimo) kompiuterinius žaidimus?

Užduotis:

1. Mažose grupelėse po 3-4 mokinius pasikalbėkite, kokius žiūrėjote baisius filmus ir žaidėte gąsdinančius kompiuterinius žaidimus. Ką sužinojote apie žmogaus kūno ir psichikos galimybes, apie meilės ir neapykantos išraiškas? Kokius jausmus patyrėte? Kas padėjo įveikti baimę? Kas skatina tokius žaidimus žaisti? Kaip/ar grėsmingų situacijų išgyvenimas virtualybėje gali padėti savęs tobulinimui ir saviugdai? Surašykite argumentus už ir prieš siaubo filmus arba žaidimus.
2. Pasidalinkite grupelių išvalgomis su visa klase ir mokytoja (-u). Apibendrinkite siaubo filmų arba žaidimų įtaką mokinių emocinei gerovei. Aptarkite etines ribas, kas žaidimuose leistina (toleruotina), o kas ne. Apibendrinkite išsakytas patirtis ir mintis, sukurkite rekomendacijas, kaip pasirinkti tinkamus kompiuterinius žaidimus ir išvengti galimos žalos savo bei draugų sveikatai.
3. Su mokytojo(-s) pagalba pasidomėkite psichologinės savistabos ir savikontrolės būdais, taip pat antikos mąstytojų pasiūlytais išmintingais saikingumo ir kitais jausmingos prigimties suvaldymo būdais.
4. Apibendrintus klausimus perduokite mokyklos psichologui, pasikvieskite jį (ją) į pamoką pokalbiui apie siaubo filmų bei žaidimų poveikį ir mokinių emocinę sveikatą/gerovę.

Pasiekimų lygiai:

Analizuoja žmogaus prigimties ir charakterio sąlygotus galimus jausmų kraštutinumus ir geba apie tai kalbėti (A2.1).	Kelia klausimus apie meilės ir neapykantos prigimtį, jų raišką individo gyvenime. Diskutuoja grupėje, remiasi pavyzdžiais iš patirties, literatūros ir kino kūrinių (A2.2).	Analizuoja ir interpretuoja galimus žmogaus prigimties jausmų kraštutinumus. Išvardija ir paaiškina konstruktyvius susivaldymo būdus. Remiasi įvairias pavyzdžiais iš literatūros, kino (A2.3).	Kūrybiškai taiko savistabos ir savikontrolės metodus. Kasdienėse situacijose pritaiko Aristotelio ir stoikų mąstytojų aprašytus saikingo jausmų reguliavimo proto pagalba metodus (A2.4).
--	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A2.1 Mokinys(-ė) atpažįsta, apibūdina meilės ir neapykantos apraiškas kino filmuose ir siaubo žaidimuose, įvardija savo jausmus, paaiškina, kas padėjo įveikti baimę.

A2.2 Mokinys(-ė) apibūdina meilės ir neapykantos apraiškas kino filmuose ir siaubo žaidimuose, įvardija savo jausmus, paaiškina, kas padėjo įveikti baimę, diskutuoja, pasiremia pavyzdžiais apie meilės ir neapykantos prigimtį bei apraiškas.

A2.3 Mokinys(-ė) apibūdina meilės ir neapykantos apraiškas kino filmuose ir siaubo žaidimuose, įvardija savo jausmus, analizuoja ir interpretuoja žmogaus patiriamų jausmų kraštutinumus, žino veiksmingų būdų kaip susivaldyti, remiasi įvairiais pavyzdžiais iš kino, literatūros ir kitų artefaktų.

A2.4 Mokinys(-ė) apibūdina meilės ir neapykantos apraiškas kino filmuose ir siaubo žaidimuose, įvardija savo jausmus, analizuoja ir interpretuoja žmogaus patiriamų jausmų kraštutinumus, žino veiksmingų būdų kaip susivaldyti, remiasi įvairiais pavyzdžiais, įvardija tokių filmų ir žaidimų etines ribas, be to, kūrybiškai taiko kai kurių Antikos mąstytojų idėjas apie saikingumo ir susivaldymo reikšmę, kasdieninėse situacijose taiko savistabos ir savikontrolės metodus .

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, skaitmeninė

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, anglų kalba, informacinės technologijos

Vertinama: pagal A2 ir A4

A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų

Klasė: 9/ gimnazijos I

Tema: Kodėl svarbu mylėti ir rūpintis savimi?

Užduotis:

Pasidalinkite į grupes po du ir aptarkite šiuos klausimus:

- kodėl svarbu sveikas gyvenimo būdas ir sveika mityba? kaip suprantu savo ir bendraamžių sveiką gyvenimo būdą?
- kaip tinkamai rūpintis savo fizine ir emocine sveikata?
- kodėl svarbu vengti streso, pervargimo, neigiamų emocijų, savo sveikatos žalojimo?
- kaip galiu pagrįsti neprilygstamą gyvybės ir sveikatos vertę? Kokių mąstytojų ar meno žmonių idėjomis galiu pasiremti teigdamas žmogaus (ir gyvūnų) gyvybės vertę?
- kaip galima atsispirti madingiems (stilingiems) tačiau sveikatą žalojantiems įpročiams?
- kokius pavyzdžius (teigiamus ir neigiamus) galiu pateikti, pagrįsdamas gyvybės, kūno sveikatos ir sielos ramybės saugojimo svarbą?

Parašykite “Sveiko kūno ir sveikos sielos” taisykles, aptarkite jas su klasės draugais ir mokytoju(-a). Galite šiomis taisyklėmis pasidalinti klasės (mokyklos) paskyroje socialiniuose tinkluose. Pasitikrinkite, ar sulaukėte paskyros lankytojų supratimo ir pritarimo. Sureaguokite į komentarus, ginkite savo nuostatas sveikatos ir gyvybės branginimo klausimais.

Pasiekimų lygiai:

Kalba apie sveiko kūno teikiamą džiaugsmo patirtį. Atpažįsta įvairiose situacijoje labai svarbų fizinės ir emocinės sveikatos vaidmenį (A3.1).	Paaiškina, kodėl negalima savęs žaloti ir naikinti. Kelia etinius klausimus apie gyvybės ir sveikatos vertę bei pareigą jas saugoti. Savo nuostatas pagrindžia 1–2 pavyzdžiais iš patirties, literatūros ar kino (A3.2).	Analizuoja ir diskutuoja emocinės sveikatos ir sielos ramybės (ataraksijos) klausimais. Ugdomi ištvėrę, valią ir gebėjimą rūpintis savo bei kitų sveikata. Atsispiria pagundai sekti populiariais masinei	Savarankiškai tyrinėja, reflektuoja ir kūrybiškai interpretuoja žymių mąstytojų idėjas apie sveikatos ir žmogaus gyvenimo vertę bei savęs (ir kitų) tausojimo svarbą. Skaito saviugdos knygas ir žiūri egzistenciškai
--	--	---	---

		kultūrai būdingais pavojingais modeliais. Įvardija daug pozityvių pavyzdžių (A3.3).	prasingus filmus. Turi praktinių įgūdžių saugoti save ir rūpintis kitais, atranda, kaip tai įgyvendinti įvairiose situacijose (A3.4).
--	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A3.1 Mokinys(-ė) apibūdina, kaip supranta savo ir bendraamžių sveiką gyvenimo būdą, susieja sveikatą su gyvenimo džiaugsmu, nurodo, kodėl svarbu nežaloti savo sveikatos.

A3.2 Mokinys(-ė) argumentuotai paaiškina, kodėl svarbu sveikas gyvenimo būdas ir sveika mityba, pateikia etinių idėjų apie žmogaus gyvybės ir sveikatos vertę, pateikia pavyzdžių.

A3.3 Mokinys(-ė) analizuoja, diskutuoja kūno ir sielos sveikatos klausimais, praktiškai ugdomi išvermę ir gebėjimą rūpintis savo bei kitų sveikata, įvardija, kaip atsispirti populiariems tačiau sveikatai žalingiems įpročiams.

A3.4 Mokinys(-ė) tvirtai apibūdina sveikos gyvensenos reikšmę, nurodo fizinei ir emocinei sveikatai žalingus veiksniai, domisi, savarankiškai tyrinėja ir interpretuoja žymių mąstytojų idėjas apie savo bei kitų gyvybės ir sveikatos vertę. Įvardija saviugdosi idėjų, sveikos gyvensenos žinias ir gebėjimus kūrybiškai pritaiko įvairiose situacijose.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė emocinė sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikavimo, skaitmeninė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, biologija, pilietinis ugdymas.

Vertinama: pagal A3 kriterijus

A4 Aš ir virtualumas

Klasė: 9/gimnazijos I

Tema: Mano virtualus profilis

Užduotis:

„Mąstau, vaidinasi, esu“ – rašė Rene Descartes, XVII a. prancūzų mąstytojas.

„Perku, vaidinasi, gyvenu“ – galėtų pasakyti vartotojiškos visuomenės atstovas.

„Naršau, vadinasi, gyvenu“ – toks galėtų būti interneto ir virtualios realybės vartotojo moto. Išties jei šiandien kokio nors žmogaus vardo ir pavardės nerandame internete, tai galime suabejoti, ar toks žmogus išties gyvena. Turėtume nepamiršti, kad šimtai milijonų žmonių įvairiose šalyse gyvena neturėdami ne tik galimybės naudotis internetu, bet netgi neturėdami elektros tiekimo. Tačiau Vakarų pasaulyje, kurio dalis Lietuva yra, internetas yra tapęs labai svarbia mūsų realybės dalimi.

1 užduoties dalis. Ką apie mane sako mano virtualus profilis? Atlikdamas šią užduotį gali prisijungti ir peržiūrėti savo profilį kuriame nors iš socialinių tinklų arba rašyti ranka ant popieriaus lapo:

- Kur gyvenu, galbūt mano gyvenamąją vietovę (gatvę, namą) iliustruoja nuotrauka?
- Kur mokausi?
- Kas mano draugai?
- Kokias skaitau knygas?

- Kokia mano mėgstama muzika?
- Kokius mėgstu filmus?
- Ar sportuoju, kokiomis sporto šakomis domiuosi?
- Mano hobi, laisvalaikio pomėgiai ir kelionės.
- Kokios nuotraukos ar video įrašai mano profilyje yra matomi draugams ir kitiems prisijungusiems asmenis?
- Kokių etinių ribų reikia laikytis, talpinant teksto, garso ir vaizdo medžiagą internete?
- Ar mano asmens duomenys ir kita asmeninė informacija, taip pat informacija apie mano šeimą ir draugus atitinka saugaus elgesio internete taisykles?

2 užduoties dalis. Sudarykite grupes po 2 mokinius. Šiai užduočiai pasirinkite suolo draugą arba kitą draugą, kuris Jus gerai pažįsta. Peržiūrėkite vienas kito profilius aptarkite, ar jie tinkamai jus pristato, ar nėra informacijos, kuri galėtų būti netinkamai suprasta arba kam nors sukelti pavojų. Pasitarkite, kaip galite savo profilį patobulinti, kad jis geriau atitiktų Jūsų asmenybę ir Jūsų ateities siekius.

3 užduoties dalis. Aptarkite savo darbą su visa klase ir mokytoju(-a). Ką naujo sužinojote, ką patyrėte, ką supratote? Kaip jautėtės, kai draugas skaitė ir komentavo Jūsų profilio įrašus? Kaip ši užduotis Jums padėjo suprasti virtualaus asmeninio profilio reikšmę ir jį patobulinti.

Pasiekimų lygiai:

Atpažįsta virtualios erdvės turinio savęs tobulinimo galimybes, o taip pat ir keliamas grėsmes (A4.1).	Išvardija keletą būdų, kaip panaudoti virtualiosios erdvės galimybes mokymuisi ir saviugdai. Taip pat nurodo svarbesnes internetinio saugumo spragas ir piktnaudžiavimo internetu grėsmes (A4.2).	Diskutuoja su bendraamžiais, tyrinėja ir aptaria galimybes panaudoti virtualią realybę bei IT saviugdos tikslais. Pasidalina patirtimi, pateikia konkrečių pavyzdžių, kaip tai padaryti. Taip pat aptaria principus bei būdus, kaip išvengti neigiamo virtualybės poveikio (A4.3).	Savarankiškai domisi, išsikelia tikslus, susiranda papildomą literatūrą ar kitą informaciją, žiūri mokslinės fantastikos filmus, kritiškai reflektuoja savo santykį su virtualybe. Ugdomi saikingo, saugaus ir asmenybės saviugdai palankaus darbo virtualioje aplinkoje įgūdžius. Geba kūrybiškai išnaudoti virtualios erdvės atveriamas ugdymosi galimybes įvairiuose kontekstuose (A4.4).
--	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo pasiekimų lygiai:

A4.1. Mokinys(-ė) įvardija, kokia informacija yra tinkama kuriant savo profilį, o kokia nėra tinkama viešinimui (pvz. asmens kodo, namų adreso ir pan.). Pasidalina su draugu žiniomis apie telefono saugos nustatymus.

A4.2. Mokinys(-ė) įvardija, kaip ji(-s) ir draugai gali patobulinti savo profilį, kuo tai svarbu siekiant rasti saviugdai reikšmingą medžiagą virtualioje erdvėje (pvz., įvardija edukacinę vertę turinčių filmų). Pateikia pavyzdžių, kaip perteklinė informacija apie asmenį gali būti panaudota piktiems tikslams.

A4.3. Mokinys(-ė) paaiškina kaip ir kodėl asmeniniame profilyje pateikta informacija apie save praplečia saviugdą galimybes. Nurodo, kokių taisyklių reikia laikytis virtualybėje siekiant išvengti žalos. Pasidalina patirtimi kaip pateikta informacija apie save padėjo surasti panašių interesų draugų ratą ir/ar internetines erdves.

A4.4. Mokinys(-ė) turi tvirtų žinių ir įgūdžių kuriant asmeninio profilio turinį, žiniomis ir patirtimi pasidalina su draugais. Savarankiškai tyrinėja, kritiškai vertina virtualios aplinkos teikiamas galimybes saviugdai, saviraiškai bei keliamas grėsmes. Pateikia pavyzdžių, kaip virtualios erdvės atveriamos galimybės įvairiais būdais gali būti panaudotos saviugdai.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė emocinė sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikavimo, skaitmeninė.

Integraciniai ryšiai: istorija, informatika, pilietiškumo pagrindai.

Vertinama: pagal A4 kriterijus

B Dialoginis bendravimas. Aš–Tu

B1 Kitas kaip draugas

Klasė: 9/ gimnazijos I

Tema: Darni ar „toksiška“ draugystė

Užduotis:

Pasidalinkite į grupes po 5-6 mokinius. Kiekvienai grupei reikalingas A3 popieriaus lapas ir rašymo priemonės. Lapas padalinamas į dvi lygias puses, tada mokiniai pasitardami skirtingose lapo pusėse užrašo geros ir netinkamos („toksiškos“) draugystės bruožus. Kas dviejų (ar daugiau) žmonių santykį padaro draugyste? Ar šie žmonės būtinai turi turėti daug ką bendro, ar gali būti skirtingi? Ar gali būti visiškai skirtingi? Ar draugai gali apgauti vienas kitą? Kaip elgtis, padarius klaidą? Ar draugystėje būtinas pasitikėjimas ir nuoširdumas? Ar draugai gali konkuruoti tarpusavyje, vienas dominuoti kito atžvilgiu? Kas yra teisingumas draugų santykiuose? Atlikę darbą, pristatykite jį visai klasei, atsakykite į klasės draugų ir mokytojo (-s) klausimus.

Pažiūrėkite filmuką apie gerą ir toksišką draugystę [4 Differences Between Good Friends and Toxic Friends](https://www.youtube.com/results?search_query=4+Differences+Between+Good+Friends+and+Toxic+Friends) https://www.youtube.com/results?search_query=4+Differences+Between+Good+Friends+and+Toxic+Friends

(žr.2023-07-31) Atarkite, ką naujo sužinojote. Ar pasikeitė jūsų supratimas apie gerą draugą (-ę)? Tęskite pokalbį porose su klasės draugu (-e) draugystės tema kalbėdamiesi apie Jūsų matytą kino filmą arba skaitytą knygą. Užsirašykite kilusias mintis.

Pasiekimų lygiai:

Ieško atsakymų į draugaujant iškylančius klausimus: kuo remiasi tikra draugystė? Kokios apgaulės ir išdavystės priežastys? Nurodo	Kelia papildomus klausimus, diskutuoja teoriniais ir praktiniais draugystės aspektais. Nagrinėja apgaulės ir išdavystės atvejus, remiasi pavyzdžiais iš patirties, literatūros	Analizuoja, kritiškai reflektuoja santykiuose su draugais kylančias problemas: pasitikėjimo svarbą ir išdavystės galimybę, problemą, kaip derinti duotą žodį su	Savarankiškai domisi, tyrinėja, gilina filosofinius ir grožinės literatūros kūrinius draugystės tematika. Kūrybiškai interpretuoja santykiuose su draugais kylančias
---	--	---	--

nuoširdumo ir pasitikėjimo svarbą (B1.1).	arba kino (B1.2).	teisingumu. Pagrindžia savo įžvalgas pavyzdžiais iš literatūros, kino filmų (B1.3).	problemas. Kitiškai, tačiau konstruktyviai įvertina savo ir draugų poelgius bei laikyseną įvairiose situacijose (B1.4).
---	-------------------	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B1.1 Mokinys(-ė) įvardija tikros draugystės požymius, atskleidžia draugystės priešų - nenuoširdumo, apgaulės, išdavystės priežastis. Paaiškina, kodėl draugystėje svarbu nuoširdumas ir pasitikėjimas.

B1.2 Mokinys(-ė) paaiškina draugystės santykio ypatumus, svarsto, kokie žmonės gali būti draugais, kaip elgtis, padarius klaidą. Nagrinėja apgaulės ir išdavystės atvejus, pateikia pavyzdžių.

B1.3 Mokinys(-ė) analizuoja, atskleidžia sudėtingesnius draugystės santykio aspektus, tokius kaip draugų nelygiavertiškumas, konkurencija, neteisingumas. Pateikia tinkamų pavyzdžių. diskutuoja teoriniais ir praktiniais draugystės aspektais.

B1.4 Mokinys(-ė) savarankiškai domisi, tyrinėja, gilina į draugystės tematiką, remiasi ne tik patirtimi ir pavyzdžiais, bet ir platesniais kontekstais (poezijos, grožinės literatūros, dramos, kino, psichologijos ir filosofijos).

Ugdomos kompetencijos: Socialinė emocinę sveikos gyvensenos, kultūrinė, pilietiškumo, komunikavimo

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, pilietiškumo pagrindai

Vertinama: pagal B1

Šaltiniai: edukacinis videofilmukas (anglų k.) <https://www.youtube.com/watch?v=J0brxU8tg2I>

B2 Kitas kaip artimas

Klasė: 10/ gimnazijos II

Tema: Už ką galime būti dėkingi savo šeimos nariams?

Užduotis:

1 užduoties dalis. Įvairių tyrimų duomenys atkreipia dėmesį į ypatingą senelių santykį su anūkais. Tuo metu, kai tėvai būna užsiėmę profesiniais reikalais ir ne visada randa laiko kokybiškai bendrauti su vaikais, seneliai dažnai su anūkais sukuria emociškai šiltą ir labai draugišką santykį. Seneliai patiria mažiau profesinio streso ir turi daugiau kantrybės, yra mažiau kritiški, dažnai elgiasi kaip vaikų advokatai prieš tėvus, priima visus vaikų jausmus, nebaudžia, pabrėžia vaikų stipriąsias puses, padeda jiems įveikti priklausomybę nuo tėvų... Oksfordo universiteto tyrėjų darbai atskleidė, kad artimus ryšius su seneliais palaikę vaikai turėjo mažiau elgesio problemų, lengviau įveikė traumines patirtis, jautėsi saugesni. O taip pat ir seneliai, palaikę artimus ryšius su anūkais, pasižymėjo geresne sveikata, rečiau patyrė depresiją ar vienišumą. Vaikai, kurie nepalaikė artimų ryšių su savo seneliais, dažniau žvelgė į vyresnius žmones abejingai ar net priešiški, tai yra, pasižymėjo negatyviu požiūriu į senjorus.

Su suolo kaimynu aptarkite šiuos klausimus:

- kodėl sunku suprasti ir atjausti vyresnius žmones?
- ar pritariate Michelio Montaigne nuomonei, kad tėvai negali būti vaikų draugais, nes vaikai turi turėti savo paslapčių?
- ar seneliai gali būti vaikų draugais? kodėl?
- kuo turi remtis pagarbūs ir supratingi santykiai su tėvais ir vyresnio amžiaus artimaisiais?
- kaip man sekasi praktiškai padėti, prisiimti atsakomybę už artimoje aplinkoje gyvenančius vyresnio amžiaus artimuosius?
- už ką norėtumėte padėkoti savo seneliams?

2 užduoties dalis. Pažiūrėkite Michael Dudok de Wit trumpametražį filmą “Father and Daughter” <https://www.youtube.com/watch?v=Oo4KXZVApSg> žr.2023-07-31

Kokie įvykiai galėjo nulėmti dukros ir tėvo išsiskyrimą? Kodėl dukra taip ilgai laukė tėčio? Apibūdinkite dukros ir tėvo santykius supratimo, atjautos, pagalbos, draugystės aspektais. Kokias emocijas išgyvenote, kokius jausmus patyrėte? Ką naujo supratote? Pasidalinkite savo atradimais nedidelėje draugų grupelėje klasėje arba sukurkite atitinkamą įrašą savo profilyje socialiniuose tinkluose.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie pagarbių, supratingų santykių su tėvais svarbą ir vertę (B2.1).	Apibūdina etinėmis vertybėmis pagrįstą santykį su tėvais. Pasakoja, diskutuoja, pateikia pavyzdžių iš patirties, literatūros arba kino (B2.2).	Analizuoja pagarbą ir supratingo tarpusavio santykio su tėvais svarbą ir vertę. Analizuoja, svarsto savo ir tėvų atsakomybes vienu kitoms. Savo nuostatas pagrindžia moraliniais principais ir geriausiais pavyzdžiais iš istorijos, literatūros, kino (B2.3).	Tyrinėja ir interpretuoja savo ir tėvų panašumus bei skirtumus. Kitiškai vertinti savo poelgius. Iškilus santykių su tėvais problemoms ieško konstruktyvaus sprendimo (B2.4).
--	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B1.1 Mokinys(-ė) atpažįsta svarbiausias tėvų ir vaikų santykiuose patiriamas emocijas bei jausmus (rūpestis, saugumas, buvimo kartu džiaugsmas, dėkingumas), pasidalina patirtimi, kaip geriau suprasti vyresnio amžiaus žmones.

B1.2 Mokinys(-ė) atpažįsta svarbiausias tėvų ir vaikų santykiuose patiriamas emocijas bei jausmus (rūpestis, saugumas, buvimo kartu džiaugsmas, dėkingumas) ir įvardija svarbiausias tėvų ir vaikų pagarbą santykio aspektus (supratimas, atjauta, pagalba). Pateikia pavyzdžių iš literatūros, kino ir kt.

B1.3 Mokinys(-ė) paaiškina pagarbą ir supratingo tarpusavio santykio su tėvais svarbą ir vertę. Analizuoja, svarsto savo ir tėvų atsakomybes vieni kitų atžvilgiu. Savo nuostatas pagrindžia moraliniais principais ir tinkamais pavyzdžiais.

B1.4 Mokinys(-ė) išreiškia padėką savo tėvams ir seneliams, su draugais pasidalina patirtimi ir patarimais, kaip geriau suprasti tėvų, senelių ir kitų artimųjų poreikius ir požiūrius, kritiškai vertina savo poelgius, geba atsiprašyti ir susitaikyti, iškilus prieštaravimams pritaiko moralinius principus, kūrybiškai ieško konstruktyvių sprendimų.

Ugdomos kompetencijos: Socialinė emocinė sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, etnokultūra.

Vertinama: pagal B2

Šaltiniai: trumpametražis animacinis video <https://www.youtube.com/watch?v=Oo4KXZVApSg>

B3 Kitas kaip svetimas

Klasė: 10/ gimnazijos II

Tema: Ar svetimas gali tapti artimu?

Užduotis:

Pažiūrėkite Tahneek Rahman trumpametražį filmuką “Skirtingi” <https://www.youtube.com/watch?v=yu24PZibkoY> žr.2023-07-31

Draugų grupelėje aptarkite šiuos klausimus:

- kaip reaguojate, kai viešoje vietoje jus užkalbina nepažįstamas žmogus, galbūt prašo pagalbos užsienietis ar neįgalus asmuo?
- koks yra įprastas daugumos žmonių elgesys su nepažįstamaisiais?
- Koks yra mano įprastinis elgesys su svetimu žmogumi?
- kas būdinga mandagumo, abejingumo, tolerancijos, empatijos ir atsakomybės nuostatomis Kito kaip svetimo žmogaus atžvilgiu?
- kuo skiriasi teisingumo ir rūpesčio Kitu kalba bei poelgiai?
- Kokie konkretūs poelgiai su kitu žmogumi suformuoja asmeninį moralinį santykį? Užsirašykite jums patikusias mintis, koku atveju svetimas gali tapti artimu.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą apie savo atsakomybę už kitą, galbūt netgi nepažįstamą žmogų (B3.1).	Analizuoja rūpesčio Kitu, netgi nepažįstamu žmogumi, svarbą ir vertę. Savo nuostatą Kito atžvilgiu pagrindžia atjauta ir moraline pareiga (B3.2).	Analizuoja, diskutuoja santykio su svetimu Kitu teorinius pagrindus ir praktines nuostatas. Pateikia kilnių, nesavanaudiškų poelgių Kito atžvilgiu pavyzdžių iš patirties, istorijos, literatūros arba kino (B3.3).	Savarankiškai tiria ir interpretuoja probleminius klausimus apie rūpesčio etikos ir teisingumo santykio svarbą. Reflektuoja apie santykį su svetimu Kitu įvairiuose kontekstuose. Pateikia pavyzdžių, kaip savo praktines nuostatas grindžia moraliniais principais ir realiais kilnaus elgesio pavyzdžiais (B3.4).
---	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B3.1 Mokinys(-ė) įvardija keletą požymių, išreiškiančių atsakingą elgesį su Kitu - nepažįstamu žmogumi.

B3.2 Mokinys(-ė) įvardija pagrindines atsakomybę nepažįstamo žmogaus atžvilgiu išreiškiančias nuostatas (mandagumo, dėmesingumo, tolerancijos, empatijos) Suvokia rūpesčio kitu, netgi nepažįstamu, žmogumi svarbą ir vertę. Savo nuostatą Kito atžvilgiu pagrindžia atjauta ir moraline pareiga.

B3.3 Mokinys(-ė) savarankiškai aptaria, analizuoja santykio su svetimu Kitu teorinius pagrindus ir praktines nuostatas. Pateikia kilnių, nesavanaudiškų poelgių Kito atžvilgiu pavyzdžių.

B3.4 Mokinys(-ė) paaiškina teisingumo ir rūpesčio Kitu skirtumus, domisi, savarankiškai analizuoja, tiria ir interpretuoja moralinius klausimus apie Kitą kaip svetimą ir artimą, pateikia atjautos ir kitų moralinių principų įgyvendinimo pavyzdžių, reflektuoja apie santykį su svetimu Kitu įvairiuose kontekstuose.

Ugdomos kompetencijos: socialinė emocinė sveikos gyvensenos, pilietiškumo, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, pilietiškumo pagrindai

Vertinama: pagal B3

Šaltiniai: trumpametražis animacinis video <https://www.youtube.com/watch?v=yu24PZlBkoY&t=10s>

B4 Virtualus kitas

Klasė: 9, 10 / I–II gimnazijos klasė

Tema: Kaip išlaikyti tinkamą distanciją ir etinį santykį su virtualiu Kitu?

Užduotis:

1 užduoties dalis. Susitikimas su dirbtiniu intelektu kino filme “Ji” (“Her”, 2014)

pažiūrėkite kino filmo ištrauką “youtube.com” kanale (anglų kalba) (žr. 2023-07-31)
<https://www.youtube.com/watch?v=GV01B5kVsC0>

Klausimai diskusijai:

- aptarkite, ar filmo herojus Teodoras ir Samanta (dirbtinis intelektas) bendrauja nuoširdžiai, pagarbiai, dialogiškai, empatiškai? Ar jie laikosi etinių ribų, saugo savo ir kito privatumą?
- ar pavadintumėte jų bendravimą pilnaverčiu ir lygiaverčiu dialogu?
- ar Teodoras ir Samanta bendraudami praturtina vienas kitą - įgyja naujų žinių, plečia savo akiratį, ugdomi kritinį bei kūrybinį mąstymą? Kokiu būdu?
- ar jie neperžengia neleistinos ribos bendraujant žmogui su mašina? jei peržengia, tai kokią?
- kokia Jūsų asmeninė patirtis bendraujant su dirbtiniu intelektu? Kaip sekėsi palaikyti pagarbų ir nuoširdų dialogą? jei nesisekė, kokios priežastys tai nulėmė?

2 užduoties dalis. Bendravimas su virtualiu Kitu kaip žaidėju arba žaidėjo valdomu personažu arba kompiuterio programos valdomu personažu.

Kokia tavo patirtis kompiuteriniuose žaidimuose? Užpildyk lentelę (galima naudoti planšetę, telefoną, arba ant popieriaus atspausdintas kopijas):

Kai žaidi kompiuterinius žaidimus, kaip dažnai tau tenka:	niekada	retai	dažnai	visada, nuolat
Patarti ir padėti kitiems žaidėjams ar jų personažams				
Empatiškai atjausti kitus, kartu su jais liūdėti ir džiaugtis				
Ką nors neatlygintinai dovanoti kitiems personažams ar žaidėjams				
Griauti, naikinti, kenkti kitiems žaidėjams ar jų personažams				
Naudoti smurtą prieš kitus personažus				
Nužudyti kitus personažus				
Patirti savo personažo mirtį				

2 užduoties dalis. Grupelėse aptarkite savo patirtis žaidžiant kompiuterinius žaidimus. Pasidalinkite mintimis ir padiskutuokite apie kiekvieną klausimą iš ankstesnės užduoties. Padiskutuokite ir kartu atsakykite į šiuos klausimus:

- kaip jaučiatės, kai draugiškai arba agresyviai elgiatės su kitu žaidėju arba jo žaidimo personažu?
- kaip manote, ar smurtas prieš virtualų priešininką yra (ar nėra) etinė problema. Pagrįskite savo nuomonę. Išklauskite kitų grupelės narių nuomones.
- ar diskutuojant pavyko susitarti dėl bendro požiūrio į smurtą virtualioje erdvėje?
- kokias etines ribas (taisykles) siūlytumėte nusistatyti sau ir kitiems PK žaidimų žaidėjams?
- kuo Jums svarbi patirtis virtualioje erdvėje, ar ji padeda Jums augti, plėsti akiratį, ugdytis kritinį ir kūrybinį mąstymą?
- kaip apibendrintumėte savo naujas žinias ir supratimą, kurį įgijote atlikę šią užduotį?

Pasiekimų lygiai:

Svarsto tinkamos distancijos su Kitu virtualioje erdvėje problemą (B4.1).	Analizuoja tinkamos distancijos su Kitu virtualioje erdvėje svarbą, išvardija keletą būdų, kaip tai praktiškai įgyvendinti (B4.2).	Kelia papildomus patirtimi pagrįstus klausimus apie tinkamos distancijos su Kitu virtualioje erdvėje nustatymą. Pateikia konkrečių pavyzdžių, kodėl svarbu tai padaryti (B4.3).	Savarankiškai domisi ir tiria tinkamos distancijos su Kitu virtualioje erdvėje išlaikymo problemą. Įgytus praktinius įgūdžius kūrybiškai pritaiko saugiam darbui kartu plėsdamas akiratį ir atradamas naujas ugdymosi galimybes virtualioje erdvėje (B4.4).
---	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B4.1 Mokinys(-ė) įvardija, kuo pasireiškia nuoširdumas ir pagarba dialogo santykyje, apibūdina žmogaus ir dirbtinio intelekto santykio problematiškumą.

B4.2 Mokinys(-ė) įvardija, kuo pasireiškia nuoširdumas, pagarba, empatija ir intuityva dialogo santykyje, įvardija, kokios ribos neturėtų būti peržengtos bendraujant žmogui ir dirbtiniam intelektui.

B4.3 Mokinys(-ė) nurodo, kokių naujų žinių ir supratimo įgyja žmogus bendraudamas su dirbtiniu intelektu, kuo pranašesnis žmogus, o kuo žmogų lenkia dirbtinis intelektas. Kokiu būdu bendravimas su mašina skatina žmogaus kritinį ir kūrybinį mąstymą?

B4.4 Mokinys(-ė) savarankiškai domisi ir tyrinėja žmogaus ir dirbtinio intelekto bendravimo bei konstruktyvaus bendradarbiavimo galimybes bei perspektyvas, įvardija nepageidautinas tokio santykio ribas ir nerealius lūkesčius (tokius kaip meilė, ištikimybė, absoliutus tikrumas, tobulumas), aptaria tinkamos distancijos su Kitu virtualioje erdvėje išlaikymo problemą, kūrybiškai pritaiko moralinius principus įvairiuose virtualybės kontekstuose.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, skaitmeninė

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, anglų kalba, informatika

Vertinama: pagal B4

Šaltiniai: meninio filmo “Her” 2014 ištrauka youtube.com kanale <https://www.youtube.com/watch?v=GV01B5kVsC0>

C Socialiniai santykiai. Aš–Mes

C1 Aš ir šeima**Klasė: 10/ II gimnazijos klasė****Tema:** Domiuosi savo šeimos istorija**Užduotis:**

Grupelėse po 3-5 mokinius pasikalbėkite apie savo šeimas ir jų ištakas. Kiekvienas grupelės narys pasisako šiais klausimais:

- ar domiuosi savo giminės istorija ir genealogija?
- ar prisimenu savo senelių, prosenelių ar dar tolimesnių giminaičių vardus, vietas kur jie gyveno?
- ką mano seneliams ar proseneliams teko išgyventi? gal galiu papasakoti kokią nors istoriją?
- jei nieko nežinau, ar galiu tikėtiną istoriją sukurti vaizduotės pagalba arba remdamasis skaitytomis knygomis ar matytais filmais?
- kurie iš mano giminaičių (ar kitų artimų asmenų) yra įdomūs ir man labai svarbūs asmenys?
- pristatyk draugams savo giminės narį, kuris tau yra (galima pasirinkti vieną iš variantų arba kelis):
  - a) artimas ir mylimas žmogus;
  - b) labai įdomi asmenybė;
  - c) yra tau sektinas pavyzdys.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie savo šeimos vertybes ir tradicijas. Suvokia santykio su savo artimaisiais ir protėviais vertę (C1.1).	Apibūdina, pristato savo šeimą ir giminaičius. Savo santykį su jais grindžia pasitikėjimu, pagarba ir meile (C1.2).	Pateikia pavyzdžių, kaip išreiškia savo šeimos nariams pagarbą ir meilę. Analizuoja, kodėl šeimoje svarbu išklausti, atsiprašyti, paprašyti, išsakyti skirtingas nuomones (C1.3).	Naudodamasis refleksiniais klausimais, reflektuoja savo šeimos šaknis, tradicijas ir vertybes. Analizuoja, kaip išsaugoti ryšius tarp kartų, tausoti daiktinį ir kultūrinį vyresniųjų palikimą, nepamirštant ir atsakingo tausojančio santykio su šalia esančiais šeimos nariais (C1.4).
--	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C1.1 Mokinys(-ė) prisimena savo senelių ir prosenelių vardus, papasakoja istoriją apie savo senelių gyvenimus.

C1.2 Mokinys(-ė) apibūdina savo senelių ir kitų giminaičių gyvenimo aplinkybes, jų jausmus ir išgyvenimus, įvardija jų vertybes.

C1.3 Mokinys(-ė) paaiškina, kuo vienas ar kitas giminaitis brangus, pateikia pavyzdžių, koku būdu išreiškia pagarbą ir meilę, (išklauso, atjaučia, atsiprašo, susitaiko, pasiūlo pagalbą).

C1.4 Mokinys(-ė) pasidalina, koku būdu (išklauso vyresnių giminaičių pasakojimus, skaito knygas) tyrinėja savo šeimos istoriją, tradicijas ir vertybes. Aplanko senelius, kartu švenčia šventes, saugo prisiminimus, etnokultūrinę vertę turinčius daiktus, dainuoja liaudies dainas, apsilanko regioniniuose muziejuose.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė emocinė sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, geografija, pilietiškumo pagrindai, etnokultūra.

Vertinama: pagal C1

C2 Aš ir draugai**Klasė: 9**

Tema: Kas sieja draugus grupėse?

Užduotis:

Pasidalinkite į vidutinio dydžio grupes po 4-6 mokinius ir aptarkite šiuos klausimus:

- kaip susiformuoja draugų grupės? ar draugų grupės susidarymo pagrindu galėtų būti išoriniai žmogaus bruožai, tokie kaip ūgis, svoris, plaukų spalva, rengimosi stilius? ar draugų grupės susidarymo pagrindu galėtų būti vidinės žmonių savybės, tokios kaip proto ar charakterio savybės, bendri interesai, noras užsiimti ta pačia veikla, bendri ateities planai?
- galbūt susidraugaujame su tais, kuriuos gerai pažįstame? o gal atvirkščiai, esame linkę įsigyti naujų draugų, kurių iki šiol nepažinojome?
- ar draugų grupėje svarbu taisyklės ir tradicijos, ar visi grupės nariai turėtų jų laikytis? kas atsitiktų, jei kas nors iš grupės narių pradėtų elgtis kitaip?
- ar draugų grupė būtinai turi turėti lyderį? kuo remiasi lyderystė tarp draugų? kokios turėtų būti tokio lyderio asmeninės savybės?
- ar draugų grupėje svarbu vieninga nuomonė, ar nuomonių įvairovė? kas atsitiktų, jei vienas iš draugų pareikštų visiškai skirtingą nuomonę nei kiti? jei vienas iš draugų pradėtų kritikuoti kitus, ar jie vistiek laikytų jį savo draugu?
- ar palaikytumėte grupės lyderio nuomonei prieštaraujančią mažiau populiariaus nario nuomonę, jei manytumėte, kad ji teisinga?
- ar priimtumėte į savo draugų grupę naują narį, kuris nėra mėgstamas ar iš jo dažnai pasišaipoma?
- ar tu asmeniškai išdrįstum parodyti draugiškumą asmeniui, kurio negerbia ar net iš jo tyčiojasi dauguma tavo draugų? kodėl tai padarytum, arba kodėl to nepadarytum?
- ar gera, etiška draugų grupė turėtų būti uždara (sauganti savo vertybes ir tradicijas) ar atvira (taip pat ir atvira pokyčiams)?
- ar tarp draugų kylantys konfliktai draugystę tik ardo, ar gali ją sustiprinti? kokiū būdu?
- kaip jūs sprendžiate tarp draugų kylančius konfliktus?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie klasės draugų nuomonių bei požiūrių įvairovę (C2.1).	Diskutuoja apie nuomonių bei požiūrių įvairovės problemą, ieško būdų bendram sutarimui pasiekti. Atranda, kad diskusijose su bendraamžiais reikia gerbti argumentą, o ne išorinį autoritetą (C2.2).	Mokosi išklausti draugus, suprasti jų požiūrį, atsižvelgti į jų argumentus. Mokosi analizuoti, palyginti požiūrius ar pasiūlymus ir pasiekti bendrą sutarimą. Suvokia, kad diskusijos su kitaip manančiais draugais gali būti pamokančios ir ugdančios (C2.3).	Ugdosi gebėjimą kūrybiškai pristatyti savo mintis ir idėjas, argumentuotai ginti savo nuomonę. Demonstruoja pagarbą kritiniam mąstymui ir argumentui. Sugeba mokytis iš grupės draugų kaip tyrimo bendruomenės. Kūrybiškai ir konstruktyviai sprendžia kylančias problemas (C2.4).
---	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C2.1 Mokinys(-ė) įvardija skirtingas klasės draugų nuomones ir požiūrius, juos apmąsto ir priima.

C2.2 Mokinys(-ė) pasiūlo būdus, kaip pasiekti sutarimą draugų grupėje, su pagarba įsiklauso į draugų argumentus, išsako savo argumentus.

C2.3 Mokinys(-ė) išskiria keletą skirtingų požiūrių į problemą, juos palygina, analizuoja, geba lanksčiai prisitaikyti ir priimti geriausią sprendimą.

C2.4 Mokinys(-ė) išsako savo kritišką požiūrį, išdrišta paprieštarauti draugų nuomonei, savo pasiūlymus grindžia tinkamais argumentais, pasiūlo kūrybiškų ir konstruktyvių problemos sprendimo būdų.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pilietiškumo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, pilietiškumo pagrindai

Vertinama: pagal C2

C3 Aš ir bendruomenė

Klasė: 9/ gimnazijos I

Tema: Bendruomenė ir protestas

Užduotis:

Kaip bendruomenės gina savo interesus ir vertybes? Vienas iš būdų tai daryti yra taikūs protestai. Demokratinėse visuomenėse įvairių formų protestai yra įprasti, jais tam tikros žmonių grupės gina savo teises ir vertybes, darydami spaudimą valdžios institucijoms arba privačioms įmonėms ar įtakingiems asmenims.

Protestų ir streikų tradicijos ypač gajos Prancūzijoje. Susipažinkite su medžiaga internete apie žymų Prancūzijos moksleivių protestą, apie kurio eigą skelbė viso pasaulio žymiausi žiniasklaidos kanalai. Neramumai prasidėjo po to, kai 2013 m. spalio mėnesį policija mokykloje, klasės draugų akivaizdoje, sulaukė ir išsivedė du paauglius Leonardą ir Khatchik'ą. Policijos elgesio priežastis buvo ta, kad šių paauglių tėvai buvo pažeidę Prancūzijos imigracijos įstatymą ir buvo priimtas sprendimas juos su šeimomis deportuoti iš šalies. Tačiau Leonardos ir Khatchik'o klasės draugai neliko pasyviais stebėtojais ir pasielgė pagal rašytojo Aleksandro Dumo personažų trijų muškietininkų šūki "Visi už vieną!". Kadangi Prancūzijos teisėsauga nenorėjo nusileisti ir pakeisti savo sprendimo, netrukus prasidėjo visuotinis Prancūzijos moksleivių streikas dėl šių dviejų imigrantų paauglių teisės likti šalyje ir tęsti mokslus savo klasėse. Vienas iš šūkių, kuriuos moksleiviai naudojo, buvo šis: "„Leonarda ir Khatchik'as neina į mokyklą, mes irgi ne!“

Medžiaga internete: <https://www.nytimes.com/2013/10/18/world/europe/protests-follow-frances-expulsion-of-two-minority-students.html> (žr.2023-07-31)

<https://www.france24.com/en/20131017-france-pictures-paris-students-protest-deportations> (žr.2023-07-31)

Kokių protestų, susijusių su mokinių ir jaunimo poreikiais, žinote Lietuvoje? Kai kurie iš jų būna ne tik taikūs, bet ir kūrybingi, sąmojingi. Pvz., žinomi Lietuvos menininkai Nomedas ir Gediminas Urbonai yra įsteigę protesto laboratoriją "pro-test lab" o įvairių protesto akcijų foto ir video medžiagą talpina interneto svetainėje. Vienas iš pavyzdžių - vilniečių protestas dėl sprendimo nugriauti ilgai veikusį ir daugelio žmonių pamėgtą baseiną Vilniuje Olimpiečių gatvėje šalia žymiųjų Vilniaus koncertų ir sporto rūmų, kuriuos irgi buvo svarstoma nugriauti. Į protestą susirinkę žmonės apsirengė taip, tarsi būtų pasiruošę maudytis ir teiravosi: "Kur mano baseinas?"

Medžiaga internete: http://vilma.cc/LIETUVA/archive/baseinas2_01.jpg

http://vilma.cc/LIETUVA/archive/baseinas3_5.JPG (žr.2023-07-31)

Klausimai diskusijai:

- jei bendruomenė ar socialinė grupė patiria skriaudą, ar ji turi teisę protestuoti?

- kokios bendruomeninės vertybės, susijusios su gyvenamąja vieta, istorine atmintimi, religija, folkloru, pasaulėžiūra galėtų ir turėtų būti ginamos protesto būdu?
- kokios gali būti taikaus protesto formos?
- kaip turėtų reaguoti visuomenės dauguma? ar tinka šaipytis iš protestuojančiųjų ir juos smerkti, jei priklausome daugumai, kuri yra abejinga protestuojančios bendruomenės poreikiams arba jų nesupranta?
- kas nulemia, ar protestas teisingas, ar destruktivus? kas turi teisę tai nuspręsti?
- kodėl svarbu ginti visų Lietuvoje gyvenančių bendrijų (tautinių, religinių) teises ir interesus?
- ar Jūsų mokyklos bendruomenė mato savo mokyklos (gimnazijos) veikloje taisytinių dalykų, dėl kurių vertėtų protestuoti? kokia taikaus protesto forma jums būtų priimtina?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie bendruomenių ir joms svarbių vertybių įvairovę (C3.1).	Įvardija konkrečias bendruomenes, žino jų poreikius ir problemas. Suvokia savo ryšio su bendruomene ir filotopijos (meilės vietai, kurioje gyveni) derinimo su buvimo Europos ir pasaulio piliečiu vertę ir svarbą (C3.2).	Reflektuoja savo ryšį su tauta (tautine bendrija) ir jos paveldu: domisi etnokultūra, folkloru, papročiais, senąja pasaulėjauta ir pasaulėžiūra (tikėjimais, religija), daiktine ir dvasine kultūra. Suvokia valstybės istorijos, ypač laisvės kovų ir žmoniškumo gynimo istorijos studijavimo svarbą (C3.3).	Pagarbos savo tautos etniniams bruožams jausmą derina su pagarba kitų tautų etninėms ypatybėms. Kitiškai vertina santykių tarp tautų destruktivius aspektus. Sugeba pasiūlyti konstruktyvių ir kūrybingų tarpkultūrinės komunikacijos sprendimų (C3.4).
---	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C3.1 Mokinys(-ė) įvardija keletą bendruomeninių vertybių, dėl kurių išsaugojimo būtų galima dalyvauti taikiame proteste.

C3.2 Mokinys(-ė) įvardija ir argumentuoja, kodėl tam tikros vertybės turėtų būti ginamos, pasiūlo vieną ar kelias taikaus protesto formas.

C3.3 Mokinys(-ė) paaiškina, kodėl svarbu branginti kiekvienos tautinės bendrijos paveldą, įvardija etnokultūros, folkloro, tautinių ar regioninių papročių pavyzdžių, paaiškina visuomenės daugumos ir mažumų dialogo ir tarpusavio supratimo svarbą.

C3.4 Mokinys(-ė) žino ir gerbia visų Lietuvoje gyvenančių bendrijų, etninių ir socialinių grupių narių teises, patriotinius ir tautinius jausmus suderina su pagarba kitų tautų (ir grupių) kultūrai, paaiškina taikaus protesto svarbą jei kitų visuomenės grupių (ar asmenų) teisės arba poreikiai pažeidžiami. Pasiūlo kūrybingų idėjų socialinėms akcijoms ir taikiems protestams.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė emocinė sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pilietiškumo, kultūrinė, komunikavimo, skaitmeninė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, istorija, pilietiškumo pagrindai

Vertinama: pagal C3

Šaltiniai:

JAV dienraščio “The New York Times” straipsnis internete:

<https://www.nytimes.com/2013/10/18/world/europe/protests-follow-frances-expulsion-of-two-minority-students.html> (žr.2023-07-31)

Prancūzijos žiniasklaidos medžiaga internete: <https://www.france24.com/en/20131017-france-pictures-paris-students-protest-deportations> (žr.2023-07-31)

C4 Aš ir virtuali bendruomenė

Klasė: 10/ gimnazijos II**Tema:** Etiniai principai virtualioje erdvėje**Užduotis:**

Virtualioji erdvė suteikia beveik neribotas galimybes bendrauti, kurti, ugdytis, dirbti, pramogauti bet taip pat ir galimybes tuščiai ar net destruktiviai leisti laiką. Kokios etinės veikimo virtualioje erdvėje ribos ir principai, dėl kurių galėtume susitarti?

Grupelėse po 3-5 mokinius aptarkite šiuos klausimus:

- ar esame susidūrę su necenzūruota, patyčias, žmogaus žeminimą ir smurtą vaizduojančia medžiaga internete? Kokias reakcijas (jausmus, emocijas) patyrėme, kaip nutarėme pasielgti?
- ar pažįstame bendraamžių draugų (o gal jaunesnių giminaičių) kurie naudojami necenzūruotais ir destruktiviais interneto šaltiniais? ar jaučiame atsakomybę juos įspėti ir patarti tokių šaltinių vengti?
- kaip paaiškčiau, kodėl necenzūruoti ir destruktivūs šaltiniai yra žalingi? Ar reikėtų techninėmis priemonėmis riboti prieigą prie jų?
- kokios yra žmogaus, žmogaus kūno, elgesio su žmonėmis ir gyvūnais ribos virtualioje erdvėje? Ar yra temų, kurias siūlytumėte paskelbti *tabu* virtualioje erdvėje?
- kas efektyviau - ribojimas techninėmis priemonėmis ir draudimais, ar etinio sąmoningumo ugdymas paliekant vartotojams asmeninio apsisprendimo teisę?
- kiek laiko internete skiriu bendravimui, pramogoms ir kiek saviugdai? kokius žinau multimodalaus ugdymosi metodus ir šaltinius, kuriuos norėčiau rekomenduoti savo draugams?
- kodėl influenceriai pritraukia tiek daug pasekėjų? Ar gali būti, kad influenceris daro destruktivią įtaką savo sekėjui? Ar galiu pateikti tokių pavyzdžių?
- kokias pastebėjau naujausias virtualioje erdvėje išskylančias teisinio ir etinio pobūdžio problemas (susijusias su pagarba žmogaus orumui ir žmogaus teisėms, duomenų ir intelektualinės nuosavybės apsauga, saviraiškos laisve)?

Apibendrinkite kiekvienos grupės darbą sukurdami elgesio virtualioje erdvėje svarbiausių etinių principų sąvadą. Pasidalinkite juo klasės arba asmeniniuose socialinių tinklų profiliuose.

Virtualioje erdvėje pratęskite diskusiją, ar jūsų suformuluoti etiniai principai yra priimtini visiems virtualios bendruomenės nariams. Išryškėjus nuomonių skirtumams, per tolimesnes Etikos dalyko pamokas aptarkite, kaip tas problemas būtų galima kūrybiškai išspręsti.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie santykio su virtualia bendruomene ir naujausių technologijų sąlygojamas problemas. Įvardija svarbiausias etikos virtualybėje normas (C4.1).	Analizuoja ir pristato asmens duomenų apsaugos internete problemą. Argumentuotai diskutuoja apie asmens atvaizdo, muzikos, kino kūrinių ir kitokios intelektualinės nuosavybės kopijavimo bei reprodukovimo problemas bei etines normas (C4.2).	Analizuoja, gilina, ieško naujų ir visuotinai priimtinių būdų užtikrinti tiek asmens duomenų ir intelektualinės nuosavybės saugumą, tiek ir laisvą keitimąsi duomenimis tarp virtualios bendruomenės narių, taip pat ir jų saviraiškos laisvę, pristato 3–4 pavyzdžius (C4.3).	Naudodamasis refleksiniais klausimais, reflektuoja visų virtualios bendruomenės narių asmens duomenų bei kitos privačios skaitmeninės informacijos apsaugos internete būtinumą. Pasiūlo konstruktyvių ir kūrybingų asmens duomenų apsaugos problemos sprendimų (C4.4).
--	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C4.1 Mokinys(-ė) pasidalina patirtimi, supranta ir kritiškai vertina necenzūruotos ir destruktivos informacijos šaltinius virtualioje aplinkoje.

C4.2 Mokinys(-ė) nurodo necenzūruotų ir destruktivių interneto šaltinių žalingumo priežastis, pasiūlo būdų, kaip apsisaugoti nuo tokios informacijos.

C4.3 Mokinys(-ė) apibrėžia etinius principus ir ribas, leidžiančius išvengti destruktivos ir necenzūruotos informacijos šaltinių internete, o taip pat ir apginti intelektinės nuosavybės teises bei teisę į saviraišką. Draugams rekomenduoja saviugdai tinkamus šaltinius.

C4.4 Mokinys(-ė) suformuluoja tikslus etinius principus, juos pagrindžia pagarba žmogaus asmens orumui, žmogaus teisėmis, duomenų ir intelektinės nuosavybės apsauga, saviraiškos laisve. Konstruktyviai ir kūrybingai sprendžia praktines problemas.

Ugdomos kompetencijos: Socialinė emocinė sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pilietiškumo, komunikavimo, skaitmeninė

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, pilietinis ugdymas

Vertinama: pagal C4

Šaltiniai:

Mokinių ir ekspertų patarimai apie saugumą ir etiketą virtualioje erdvėje <https://www.youtube.com/watch?v=caqlfBW8dY8> (žr.2023-07-31)

D Santykis su pasauliu. Aš–Tai

D1 Aš ir augmenija

Klasė: 9/ gimnazijos I

Tema:

Užduotis:

Vienos Vilniaus gimnazijos kieme augo didelis medis, kuris mokyklos administracijai kėlė nerimą dėl kelių priežasčių: rudenį nuo jo krisdavo lapai, kuriuos reikėjo rinkti ir išvežti, be to, pučiant stipriam vėjui ar sningant kildavo pavojus dėl galinčių lūžti šakų, todėl mokyklos administracija kartu su savivaldybės atstovais nutarė medį nukirsti. Tačiau buvo mokinių, kuriems tas medis buvo svarbus, juos su medžiu rišo gražūs prisiminimai ir emocijos. Kertant medį, susirinkę gimnazijos kieme šie mokiniai verkė.

Įsivaizduokite save šių mokinių situacijoje. Kaip Jūs elgtumėtės?

Prisiminkite dramos, poezijos, grožinės literatūros, muzikos, kino ar kitų menų kūrinius, kuriuose buvo atskleistas augmenijos ir žmogaus ryšys, kuris Jums padarė reikšmingą emocinę įtaką. Jei tokio kūrinio nežinote, susiraskite klasės draugą, kuris tokį kūrinį žino ir gali apie jį papasakoti. Pažiūrėkite filmo “Sengirė” kūrėjo Mindaugo Survilos videopamoką: <https://www.youtube.com/watch?v=FPjZW-zOeTk&t=444s> (žr.2023-07-31)

Užsirašykite kilusias mintis apie žmogaus ir augmenijos santykį (naudą, pagarbą, dėkingumą, atsakomybę, rūpestį, draugystę). Pasidalinkite išvalgomis su visa klase, perskaitykite kūrinių ištraukas arba pažiūrėkite video epizodus. Aptarkite, kokiuose dar kontekstuose galima svarstyti žmogaus ir augmenijos santykį (ekosistemos išsaugojimas, klimato kaita, svarba žmogui ir gyvūnams, folkloras, religija, estetika). Ar žinote Jūsų mieste ar gyvenvietėje veikiančių žaliųjų ar ekologinių organizacijų ir judėjimų? Gal norėtumėte prisijungti prie jų iniciatyvų? Pasidomėkite, kokia savanoriška veikla galėtų būti naudinga gamtai Jūsų gyvenamoje aplinkoje.

Pasiekimų lygiai:

Pastebi vartotojiško santykio su	Kelia klausimus, diskutuoja gamtosaugos	Analizuoja ir reflektuoja žmogaus vartotojiško santykio su gamta	Reflektuoja ir komunikuoja apie vartotojiško santykio su gamtine aplinka neigiamas pasekmes.
----------------------------------	---	--	--

augmenija ir gamtinė aplinka pavojų (D1.1).	temomis. Įžvelgia etinę žmogaus ir floros santykio prasmę. Gamtosaugos nuostatas pagrindžia savo patirtimi, literatūros ir kino kūriniais (D1.2)	pasekmes ir grėsmes. Suvokia moralinę pareigą saugoti gamtą, ugdomi praktines nuostatas saugoti natūralią augmeniją. Geba pasiremti įvairiais pavyzdžiais iš literatūros, kino (D1.3).	Kasdiniame gyvenime naudojasi gamtai draugiškomis technologijomis. Geba pasiūlyti konstruktyvių ir kūrybingų gamtosauginių problemų sprendimo būdų. Domisi, įsitraukia į žaliųjų arba kitų ekologijos bei žmogaus ryšio su gamta atkūrimo problemas sprendžiančių judėjimų veiklą (D1.4).
---	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D1.1 Mokinys(-ė) pasakoja apie literatūros, kino ar kitokį kūrinį, kuriame atskleidžiamas augmenijos ir žmogaus ryšys, išreiškiamos emocijos.

D1.2 Mokinys(-ė) įvardija, kaip ir kodėl žmogaus ir augmenijos gyvenimai yra susiję ir tarpusavyje priklausomi.

D1.3 Mokinys(-ė) nurodo žmogaus vartotojiško santykio su gamta pavyzdžius ir pasekmes. Paaikškina moralinę pareigą saugoti gamtą, nurodo konkrečius pavyzdžius kaip tai daryti.

D1.4 Mokinys(-ė) žiūri vaizdo medžiagą, skaito, tyrinėja, rašo, paskelbia įrašų virtualioje erdvėje klimato kaitos ir ekosistemos išsaugojimo klausimais. Naudoja kai kurias gamtai draugiškas technologijas. Domisi, įsitraukia į Žaliųjų ar kitas gamtosaugines organizacijas.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė emocinė sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pilietiškumo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, biologija, geografija.

Vertinama: pagal D1

Šaltiniai:

Kino kūrėjo Mindaugo Survilos videopamoka youtube.com kanale

<https://www.youtube.com/watch?v=FPjZW-zOeTk&t=444s> (žr.2023-07-31)

D2 Aš ir gyvūnija

Klasė: 9/gimnazijos I

Tema: Gyvūnų teisės ir žmogaus atsakomybė

Užduotis:

Dažnai žmogaus ir gyvūno santykis remiasi vienpusiu naudingumo interesu. Žmonės veisia ir augina įvairius gyvūnus tam, kad iš jų gautų įvairios naudos. Net ir namų augintiniai neretai tampa šeimininko įgeidžių aukomis, o nusibodę atsiduria gatvėje. Pažiūrėkite gyvūnų globos organizacijos “Lesė” parengtą video reportažą <https://www.youtube.com/watch?v=oeRglW6GZuA> (žr.2023-07-31) ir su draugais aptarkite šiuos klausimus:

- ar žmonės turi teisę naudotis gyvūnais savanaudiškais tikslais?
- kuo grindžiama žmogaus teisė būti gyvūno savininku? Kokias pareigas tokia teisė užtraukia gyvūno savininkui?
- kodėl žmonių ir gyvūnų interesai gali būti vertinami vienodai?
- kaip jūs suprantate žmogaus moralinę atsakomybę už savo augintinius gyvūnus? Koks turėtų būti tinkamas žmogaus ir augintinio santykis?
- koks turi būti žmogaus ir pavojingo gyvūno santykis? Kokius papildomus reikalavimus savininkui kelia pavojingo gyvūno laikymas?
- kaip siūlytumėte spręsti netinkamo, žiauraus ar vartotojiško elgesio su gyvūnais problemą?

- kaip siūlytumėte kūrybiškai spręsti vienišų (paliktų, pasimetusių, netekusių šeiminių) gyvūnų globos problemą? Kaip šiuo klausimu gali padėti internetas ir informacinės technologijos? Jei galite, pasiūlykite konstruktyvų būdą šiai problemai spręsti.

Pasiekimų lygiai:

Pastebi žiaurais, netinkamo žmogaus elgesio su gyvūnais apraiškas, pateikia keletą pavyzdžių. Kelia žmogaus etinės atsakomybės už gyvūnus klausimus (D2.1).	Kelia klausimus, argumentuotai diskutuoja apie gyvūnų teises ir poreikius, suvokia žmogaus moralinę atsakomybę už gyvūnus. Gyvūnų globojimo nuostatas pagrindžia savo patirtimi, literatūros ir kino kūriniais (D2.2).	Pasidalina savo patirtimi, pateikia konkrečių pavyzdžių (negatyvių ir pozityvių) apie žmonių elgesį su gyvūnais. Suvokia moralinę žmogaus atsakomybę už gyvūnus. Savo nuostatas pagrindžia įvairias pavyzdžiais iš patirties, literatūros, kino (D2.3).	Naudodamasis klausimais, reflektuoja žiaurais, netinkamo, vartotojiško santykio su gyvūnais etinį nepriimtinumą. Argumentais pagrindžia laukinių gyvūnų gyvenamosios erdvės apsaugos ir tinkamos naminių gyvūnų priežiūros būtinybę. Pasiūlo konstruktyvių ir kūrybiškų šių problemų sprendimo būdų (D2.4).
---	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D2.1 Mokinys(-ė) pateikia netinkamo elgesio su gyvūnais pavyzdžių, suformuluoja pagrindines gyvūnų savininkų pareigas.

D2.2 Mokinys(-ė) pateikia netinkamo ir tinkamo elgesio su gyvūnais pavyzdžių. Paaškina gyvūnų pagrindinius poreikius ir gerovės sąlygas.

D2.3 Mokinys(-ė) paaškina žmogaus moralinę atsakomybę už gyvūnus, išsako argumentus pagrindžiančius gyvūnų teises. Pateikia pavyzdžių iš patirties, literatūros, kino ir kitų artefaktų.

D2.4 Mokinys(-ė) racionaliai ir emocionaliai pasmerkia žiaurų, vartotojišką santykį su gyvūnais. Pasiūlo keletą konstruktyvių ir kūrybingų būdų kaip apsaugoti naminius ir laukinius gyvūnus, paskelbia įrašų apie tai virtualioje erdvėje, savanoriauja gyvūnų globos įstaigose.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, kūrybiškumo

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, biologija, pilietiškumo pagrindai, informatika.

Vertinama: pagal D2

Šaltiniai: videoreportažas youtube.com kanale apie gyvūnų globos organizaciją "Lesé"

<https://www.youtube.com/watch?v=oeRglW6GZuA>

D3 Aš ir ekologija

Klasė: 9/gimnazijos I

Tema: Atsakomybės už ekologinę planetos būklę refleksija

Užduotis:

Pasidalinkite į grupes po 4-6 mokinius. Reikalingos priemonės: kompiuteris arba planšetės su interneto prieiga, A4 popieriaus lapai ir rašymo priemonės.

Suraskite ir pažiūrėkite Olafur Eliasson instaliacijos įvairiuose Europos miestuose nuotraukas, video reportažus, paskaitykite straipsnių, kuriuose analizuojamas šis meno kūrinys (instaliacija buvo eksponuota Londone, Paryžiuje ir kituose miestuose). Prieiga internete: <https://www.phaidon.com/agenda/art/articles/2018/october/24/olafur-eliassons-ice-watch-is-headed-for-london/>

Grupelėse aptarkite šiuos klausimus, suteikdami galimybę pasisakyti kiekvienam grupelės nariui:

- kokią aktualiausią dabarties pasaulio problemą atpažįstate? Kokios emocijos kyla, kokias išvalgas patiriate stebėdami tirpstantį Arktikos ledą? Kodėl pasirinkta laikrodžio forma?
- ar suvokiame ryšį tarp mūsų šalies piliečių socialinės atsakomybės ir globalinių klimato kaitos problemų?
- ką Jūs arba Tu asmeniškai gali padaryti prisidedama(-s) prie šios problemos sprendimo?
- ar galėtum savo namuose pritaikyti klimato kaitai draugiškas, tvarias arba taupias technologijas? Gal galėtum į mokyklą keliauti aplinkai draugišku būdu? Paaškind, koks tai būtų būdas?
- aptarkite ekologines idėjas ir kartu pradėkite kurti projektą, galintį sumažinti kenksmingą žmonių veiklos poveikį lokaliai arba globaliai ekosistemai.
- Kiekviena grupelė pristato savo projekto idėjas, atsako į klasės draugų klausimus, išrenka geriausią pagal poveikį gamtai ir įgyvendinimo realumą projektinį pasiūlymą.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie klimato kaitos grėsmes ir išvardija pagrindines ekologiško (tvaraus) elgesio taisykles (D3.1).	Analizuoja ekologijos ir klimato kaitos problemas, išvardija keletą būdų ekologinėms problemoms spręsti. Pristato ekologiško	Argumentuotai diskutuoja apie ekologijos ir klimato kaitos problemas, susipažįsta su mokslo duomenimis ir planetos klimato	Naudodamasis refleksijos klausimais, reflektuoja aukštesnės ekologinės žmonijos savimonės vertę ir svarbą. Reflektuoja gyvą, autentišką tėtė-à-
---	--	--	---

	gyvenimo principus (3–5) (D3.2).	kaitos prognozėmis, apibūdina žmogaus moralinę atsakomybę už vartotojiškos veiklos pasekmes. Prisiima konkrečius įsipareigojimus klimato kaitai stabdyti (D3.3).	tête („veidas į veidą“) santykį su gamta. Naudoja mokslo kalbos ir meninės saviraiškos priemones gamtosauginėms idėjoms skleisti. Pasiūlo konstruktyvių ir kūrybiškų ekologinių problemų sprendimo būdų (D3.4).
--	----------------------------------	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D3.1 Mokinys(-ė) įvardija svarbiausias su žmogaus veikla susijusias priežastis, skatinančias globalų klimato atšilimą, žino pagrindines gamtai draugiško elgesio taisykles

D3.2 Mokinys(-ė) išitraukia į diskusijas su klasės draugais ir mokytoju, dalinasi žiniomis ir idėjomis apie ekologines problemas, ugdomi nuostatą siekti ekologiškų sprendimų kasdieninėje veikloje.

D3.3 Mokinys(-ė) individualiai skaito, žiūri medžiagą internetiniuose šaltiniuose susipažindamas su klimato kaitos tyrinėtojų duomenimis bei video reportažais.

D3.4 Mokinys(-ė) atranda tinkamas priemones išreikšti autentišką santykį su gamta, naudojami mokslo kalbos ir meninės saviraiškos priemonėmis gamtosauginėms idėjoms skleisti.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, kūrybiškumo, pilietiškumo, kultūrinė.

Integraciniai ryšiai: geografija, biologija, lietuvių kalba.

Vertinama: pagal D3

Šaltiniai: Olafur Eliasson „Ledo laikrodžio“ instaliacija Paryžiuje: <https://www.phaidon.com/agenda/art/articles/2018/october/24/olafur-eliassons-ice-watch-is-headed-for-london/>

D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

Klasė: 10/ gimnazijos II

Tema: Kūrybingas ekologinių problemų sprendimas

Užduotis:

Lietuva yra maža ir jos gyventojai sudaro visai nedidelę mūsų planetos gyventojų dalį. Todėl veikdami lokaliai nedaug tegalime prisidėti prie globalių ekologinių problemų sprendimų. Tačiau informacinių technologijų ir virtualybės dėka net ir veikdami lokaliai žmonės gali padaryti reikšmingą globalų poveikį.

Ar žinai pavyzdžių, kada vieno žmogaus sugalvota naujovė tapo pripažinta ir apdovanota kaip tvarumo idėja, o interneto dėka tapo žinoma daugeliui žmonių įvairiose šalyse? Susirask internete informacijos apie lietuvių mokslininkų, menininkų, technologų sukurtus gaminius ir technologijas, kurios buvo tarptautiškai įvertintos ar net laimėjo apdovanojimus!

Puikus pavyzdys, kad ir mažos šalies kūrybingi žmonės gali padaryti globalų poveikį yra lietuvių menininkų sukurta opera performansas „Saulė ir jūra“ 2019 m. Venecijos meno bienalėje laimėjusi „Aukšnio liūto“ apdovanojimą. Šios operos fragmentus galite paklausti ir pažiūrėti čia: https://www.youtube.com/watch?v=Wf8HuA6LG_g (anglų kalba).

Padiskutuokite, ką jums ši opera sako apie žmonių vartotojiškumą, nerūpestingumą, klimato kaitą ir mūsų visų atsakomybę.

Kokia jūsų nuomonė apie šį kūrinį ir jo poveikį keičiant pasaulio bendruomenės mąstymą apie vartotojiškumą ir ekologiją?

Apsvarstykite savo pastebėjimus ir požiūrius su etikos, o galbūt taip pat geografijos, biologijos ar kitų dalykų mokytojais, parašykite esė apie ekologiją ir kiekvieno žmogaus atsakomybę, pasidalinkite šiuo esė virtualioje erdvėje. Jeigu galite, padarykite tai anglų kalba, tuo prisidėdami prie pastangų apsaugoti pasaulinę ekosistemą ir garsinti Lietuvos vardą virtualioje erdvėje.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kaip mūsų santykis su pasauliu atsispindi virtualioje erdvėje (D4.1).	Analizuoja ekologinio turinio informaciją virtualioje erdvėje (TV laidose ir pan.), ja pasidalina, diskutuoja su draugais. Analizuoja dokumentinę vaizdo medžiagą, žurnalistinius tyrimus, literatūros ir kino kūrinius ekologine tematika (D4.2).	Gilinasi į ekologijos ir gamtos saugos problemas, atspindimas virtualioje aplinkoje, žiniasklaidoje ir kitose įvairiose medijose (kinas, literatūra, muzika, vaizduojamieji menai). Pasinaudoja virtualios erdvės galimybėmis diskutuoti, analizuoti, reflektuoti ir praktiškai prisidėti prie gamtos saugos (D4.3).	Naudodamasis refleksijos klausimais, reflektuoja, kaip galėtų įsitraukti į gamtos sauginę veiklą virtualioje erdvėje. Argumentuotai diskutuoja apie etinius ekologinės atsakomybės aspektus. Kuria artefaktus ekologine tematika, pasiūlo konstruktyvius gamtos saugojimo problemų sprendimus (D4.4).
--	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D4.1 Mokinys(-ė) ieško informacijos virtualioje erdvėje, domisi, kelia klausimus apie žmogaus poveikį ekosistemai.

D4.2 Mokinys(-ė) ne tik seka ekologinio turinio informaciją virtualioje erdvėje, bet ir ja pasidalina, diskutuoja su draugais. Susipažino su žymiais žurnalistiniais tyrimais, matė filmų ekologine tematika.

D4.3 Mokinys(-ė) žino lietuvių (arba kitų šalių) mokslininkų ir dizainerių sukurtų tvarių gaminių, pakeitusių iki šiol naudotus vienkartinis arba gamtai aplinkai žalingus gaminius. Domisi, gilinasi, tyrinėja gamtos saugos problemas virtualioje aplinkoje ir medijose (kinas, literatūra, muzika, vaizduojamieji menai).

D4.4 Mokinys(-ė) išsako požiūrį, kodėl svarbu saugoti gamtą ir rūpintis ekosistema, pagrįstą pragmatiniais, moraliniais, biologiniais, katastrofų grėsmės, politiniais argumentais. Diskutuoja, argumentuoja, svarsto etinius ekologinės atsakomybės aspektus. Kuria artefaktus ekologine tematika, pasiūlo konstruktyvius gamtos saugojimo problemų sprendimus, paskelbia įrašų virtualioje erdvėje.

Ugdomos kompetencijos: kūrybiškumo, pilietiškumo, kultūrinė, komunikavimo, skaitmeninė

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, anglų kalba, biologija, geografija, pilietiškumo pagrindai, informatika.

Vertinama: pagal D4

Šaltiniai: Operos performanso "Saulė ir jūra" 2019 epizodai youtube.com kanale

https://www.youtube.com/watch?v=Wf8HuA6LG_g

